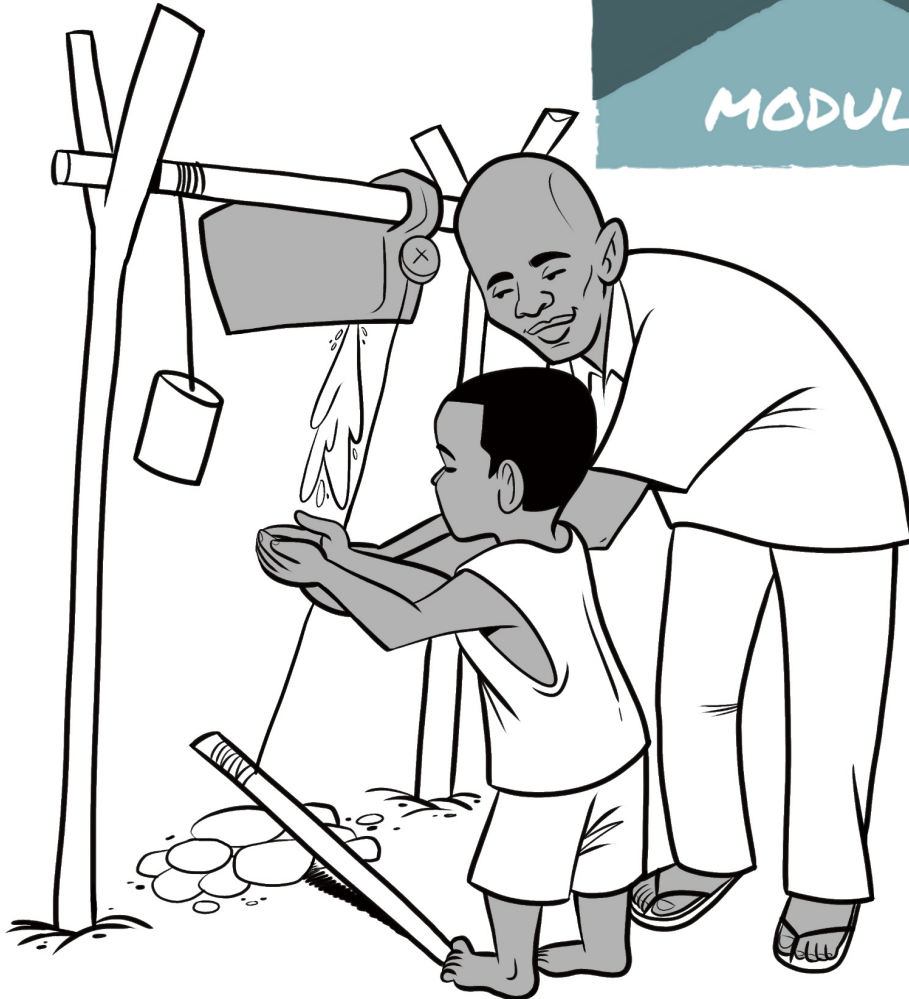

**TRUTH
CENTERED
TRANSFORMATION**

MODULE

DIRU AMAKO YOT KOM

GIKAME TELO NGAPWONY

Alokaloka kosipokin ii ateni- Itabu: Diru me Tic me Yot Kom me 4, copyright @2019 Lobo korucakin, poniks Arisona United States of Amerika, <http://www.reconciledworld.org/>

Tic ni otimo di eudere idud kope ka yei ne tic owok kede diru pi bero gi kame rom aroma- kame mako kop me nywak karacel kame twero mere owok 3.0. Oyei nin dokon di oko cuko cunyi pi kello tice mogo ikom iye, kede kopao di iko gabe, di iko loke di lubere kede kope gi:

Yei kede ruom mere- yin miero iyei kede ruom me tic kede di iribaro kede tuck a lubere gi: copyright @ 2017 kame Lobbo korucakin en ko mie engere {www.reconciledworld.org} idud kopek a yei ne tic kowok kede diru pi bero gi kame ruo aruoma- kame twero mere owok kiinywak di rorom 3.0. pi kope katot, nen wa ii www.creativecommons.org.

Likame ebodo me ud me sente— cenge mogo yin likame itwero tic kede kope gi pi ud me sente.

Kame di cunyi mito tako tic ni, nen be ikubere kede wa ii info@tctprogram.org.

Tienge kame ojura gi dedede, okwanyo kii Holy Bible, New International Version, 'NIV', kwanyo kenekene kame di onyuto. Copyright@1973, 1978, 1984, 2011 di beo kibut Bibilika, Inc, TM, otio kede di twero me Zondevan, All rights reserved worldwide.

www.zondevan.com. 'NIV' kede New international Version obedo nying me catkowandikin kede lobo me United States kame ki tie kede twero kame iswil yei omio gi twero me cat di beo kii twero me Bibilica, Inc. TM.

Diru katot kame mako tice me yot kom me dule me pwonyere kede apor dedede okwanyo kii itabu me cing kame mako kop me epone me gwoko yot kom kii cal kolwonge be, Where there is No Doctor- David Werner karacel kede Carol Thuman, kede Jane Maxwell {Hesperian Health Guides, revised, 2015}, Copy right 2016 Hesperian Health Guides. www.hesperian.org.

Pwonyere mogo kamako diru me tice me yot kom kede apor bin kokwanyo ikom itabu katelo isoma kame owok kede di beo ki ik me Food Security. Food For the Hungry {2014} FH CFCT Toolkit, toolkit ni obedo me todolo kop me Ekodet kamako kop me loko jopiny pi neno kop kamako idue {FH's Child Focused Community Transformation} {CFCT} , model, Washington, DC.. Cam me Jo akec neko {Food FOR the Hungry}

Tuco ngec

Jo atot twatwal oketo tam gi ii gi me pwony ni kede itabu ni pi mine bedo di pire tek. Opwoyo tam kangat acel acel kame emio- yin igeo ngai kame yin ibedo!

Itabu ka Hesperian, Kakame daktale li ki ye, kede, jame me tic ka Arnold L Gorske's Ekodet kame mako kop me Yotkom kiwi Lobo ogongere iye. Pwonyere kame mako kop me dongo yot kom I adulion kapapat {ngec kame pire tek twatwal} ebodo pwonyere me diru kame mako yot kom ka me singo udere. Ikodeta are gi karacel otieko wokun kede jame me pwonyo kope kamako yot kom kame nan do kogabo ne leb kame romo 90. Jame me tic gi jo tic kamako yot kom ka lwak, nasin kacolo mon, jo kame tio pi kello mulem kojilere abongo cul, jo tuc jiri, jo pwony, jo pwony me yot kom kede jo kame mamano jo piny pi temuno kope me yot kom gi k iwi lobo dedede tiye tic kede itabun gi. Di kitio kede awotino kame konyo gi ngingico cocoko papula me apenya kame raco likiye, kede di tic kede gi yoyot. Ikodeta gi dedede nywako itabun gi iwi lo lung.

Angoda apira, amito pwono Karen Kalani, kame bin otio kii Latin Amerika pi mwakini atot kede ekodet kame nyinge, Food for the Hungry, Inc. {FH}. En etwero nywako rieke mere kede itabun kame pwonyo jo diru me kop me yot kom FH;s. en dokon bin eko tero kare di etiyie mino adwokini ikom kite kame pwonyere tie oot kede anyim dokon di emako kope me apiranut atut kamako yot kom. Ango anumunumo tic kede Karen kii iponeso me wi kope kapapat pi mwakini atot kede dokon tic bala mane omia anga amedo pwone kalamo! Ango agange. Apwoyi itek, Karen.

Itabu ni kotimo di pat kede ace ko geo telo nyime ka, aso jo anonok kame obedo kapakino mac ii esirit kede jo pwonye gi otero dul me pwonyere gi "ilobo anyen" {Chelsea, Tun Tun kede Judith}, ateteni wun ikonyunu wa jililo kede loko epone me mino pwonyere me itabun me yot kom gi but kanisan.kare kame un imiunu kede neeno wu oketoalokaloka atot twatwal! Dokon da, opwoyo wu pi dire wu kede peny nango dedede kede kwac pi wun medo keto teko. Oudo wun ingeunu be anga amito gi!

Kede dokon dako kanyinge Glynka. En ebodo nga dwong me kope, engingico di etemuno itatam acel acel. Tic mere me atiekini kede Anna en okello itabuni kakame nan etiyie iye ni! Yin ibedo me aura twatwal Glynka. Opwoi twatwal pi isawani kame imedo ameda kede tic kame yin idio Mino timere di dokon oudo itiyie gwoko idue 3 ii paco ni.

Tie jo awotino ace kede jo tic wad wa kame Rubanga obedo tic kede pi cuko cunya kede lego pira pi anga medere kede oot anyim akadi di oudo amoko. Yin ingeo ngai kain ibedo dokon kame kalamo mago, Rubang ngeo ngai en kame yin ibedo. wun ibedunu awotino agenere, kede ngacungo kede nga ingangai ka Rubanga. Anga amwolere pi yei wu ikoma kede wun yei be Rubanga olwonga ngo pi timo tic ni ikare ni! Deyo bed buten ken.

Heather Hicks

Lobo korucakin

Di pwodi likame igeo

Ngec apire tek kamako itabu me kop me yot kom ni but ngapwony

Pwonyere kame tiye ii itabu ni pat kede me itabun ace. Pwonyere adek kame geo boro gi tiye isawan 1.5. Gin kimio amok me bero me gwoko yot kom wa di lubere kede Baibuli, yei me abe ikom kop kamako yot kom kede epone kame kanisa konyo kede gero yot kom kii adul.

Itabuni dedede tiye kede pwonyere katitino kame mio diru me yot kame kotwero pwonyo kede dano acel acel kii adul. Gin kibedo gikame kopwonyo ked tic dokon kotwero pwonye pi dakikan 15-20. Pwonyere gi ribaro tice kede cal agoa kame konyo pwonyo diru kede egango kello iyutun ikom kopek a pir gi tek.

Diru kame mako kop me yot kom kotwero pwonyo kiber di oketo gi itic dokon di konywako gi kede jo ace kii adul. Cuk cuny jo me kanisa pi nywako kope kame gin kisiao kii dul pwonyere acel acel kede jo diakale gi, jo kio karacel kede jo ace me adul. Oli kede itabu kame konyo idue kii pwonyere ni. Do akadi di amanono, otiye kede pwonyere me diru ii itabu kame konyo jo me adul kede ngec dedede Kame tiye ii itabu ni. Mii itabuni but kanisa bala itabu kame gin kwanyo iye kope.

Iriongeta tiye apapat kame pwonyo jo ngeno diru me yot kom ii epone aber. Yin itwero yero pi tic kede itabu gi Moro me konyi pwonyo jo ngeno diru me kop ka mako yot kom. Kame itio kede jame me tic me paco kagi, wan omi tam be med pwonyere me 1-3 ikom pwonyere ni, ne kanisa di pwodi likame igeo pwonyere ikokome ikom kop kamako diru me yot kom.

Epone me tic kede itabu kame telo ngapwony

1. **Tam apir gi tek kede jame me tic:** buli pwonyere acel acel gere kede adul ni.
 - a. **Tam kapir gi tek-** mage en obedo jamini kapirgi tek kame katin asomo poore niang iye kiber kii ajikini me buli pwonyere acel acel. Kii ajikini me pwony ter kare me nyogao ngingico di iko neno be idue asomo oniang tam gi.
 - b. **Jame me tic** – jamini me tic kidelelei kamitere konapo di lubere kede buli pwonyere acel acel. Wada dokon omiotam me udo papulan adongodongo me nyuto cal, ebao atar me tic kede ekodet adwong.
 - c. Itabu kame telo ngapwony ni bino nyuto awene kame kobino tic kede:
 - i. **CAL AGOA-** Kobino wandiko gi Kaman:
2. **Icorakin but ngapwony:** icorakin tiye apir gi tek kii pwonyere ni pi konyi telo pwonyere kiber. Mane likame dwong mere be inywake kede idue asomo. Some sek tetekeny yin itwer telo pwonyere kede tice kamitere. Peny mogo oyaro bedo kede adwokini ocungo anget anget pi konyin bala ngapwony ngeeno tam megge en kame yin ipoore nyigiro itek kede idue asomo. Mage likame obedo adwokini me peny kabeco kenekene, do ebodo mogomogo ikom adwokini kabeco ace.

Pwonyere me 1: Tien kope komiyo ikuristayon poore gwooko kop kamako yot kom

Tam kapir gi tek

Baibuli pwonyo WA piworo Rubanga di beo kii gwooko komwa kede paaro pi Jo tuo.

Jame me tic- Ebao me enon, ebao me maka, arabu cal kame tie ipapula.

Nyuto pwonyere

LEENO TAM KII EKOdet KATIDI

Icorakin but ngapwony: Som itatam kame mako akwat Yokana di iko popoko Jo ii ikodeta 3-4 pi dwooko peny mogo.

Som itatam:

Akwat Yokana owinyo abarawic di tie bino Ne. En oudo pwodi edwogo adwoga ika cokere kede idikonin meege, do gin oudo iigi likame yom atwalatwala. Akwat Yokana oudo bin nyen kii adul nono, dokon en oudo cunye tie kede par pi Tim me emuna kame tiye ii adul nono. Colonin oudo liJo likame paro kop me lwooko cing, idue oudo ingorijij, di dokon yugi okeketun ka dedede. Arac akalamo, Jo oudo bedo tuotuo. Do Jo ace oudo Waco be peko Moro li alia, do akwat oudo bin KO bedo lwongo esawa dedede pi oot lego ne ngata Moro akome lit. En bin eko paro be oudo koto bere kame di KO cuko cuny Jo pi geeno siao kop ikom Tim kame kello yot kom, aso en eko geeno ribaro miino ngec kame mako kop me yot but Jo ingei ilegal. Do idikonin WI gi oko dubere pien gin oudo likame kiyei be kop me yot kom da kotwero pwoonyo kii kanisa, atwatwal mere ceng Sande- kame obedo CENG ARWOT. Dokon gin yiigi oko wang itek be en- akwat akwata- eparo be etwero pwoonyo kop kamako yot kom,. En likame ebedo daktale arabu nas. Akwat Yokana oko bedo kede peko oko mine eomo cunye twatwal. Pien ii ateni en oudoekwia gi me atima.

- Benyo, yin iparo br akwat Yokana oudo bin tiye pwoonyo kop kamako yot kii kanisa?
- Tam megge kame wan opwonyere nu iye kii itabun okato cen kame nyuto teko me pir pwony kame mako yot kom?
- Beno, iparunu be Yesu da oudo paro kop me yot kom? Apor megge en kame yin ineno kii baibuli?

MIINO ADWOKINI

Baibuli yamo benyo ikom kop kamako yot kom?

LEENO TAM KII EKOdet KADWONG

Oyutununu tam mogo kame wan opwonyere nu iye kame mako tam ka Rubanga ikom kop me yot kom WA.

Som Sabuli 139:13-16.

- Nyo en kame ityenge gi pwonyo kame mako teko me pir kom WA?
 - *Rublanga ocweo dano acel acel di Pire tek: Buli dano wel mere tiye.*
- Ngai kom cweo kom WA?
 - *Rubanga*
- Benyo pir gi tek? Nyo en kame mio pir gi tek?
 - *Kom wan pir gi tek pien Rubanga en ocweo wa*
- Kame di Rubanga ocweo buli kom ngat acel acel kede gwokere atek, benyo, iparunu be Rubanga paro kita kame wan otio kede kom WA?
 - *Eebo, en eparo.*

Som Galatia 5:14, Luoma 13:10.

- Nyo en kame Rubanga ocikakino WA pi tiimokii ityenge gi?
 - *Pi maro Jo kio wa*
- Epone mene kame paro pi yot kom me Jo ii adul nyuto kede be yin imaro gi?
 - *Wan omaro Jo kio WA di beo kii dwodwoko epone kame tuo mako gi kede.*
 - *Wan omaro Jo kio WA kame di wan ogwooko gi di kom gi lit.*

Som Luka 2:52.

- Adulio megge ongwon en kame Yesu odongo kiye?
 - *kii rieko {kii adam}, kii kom {kii kome}, di kisa ka Rubanga opong ikome {kii cuny} kede dano {bedo mere kede Jo}*
- Dono me adulio megge en kame Jokwate poore keto iye cuny gi pi kanisan gi?
 - *Kii adulio ongwon dedede*
- Benyo, iparunu be yot kom da koribaro ikom adulio kame wan opoore dongo ki ye gi?

Som Agege 1:28.

- Tic me agege mene en kame Rubanga oudo bin omio but dano? Nyo en kame EN emito ne wan tiimo?
 - *Pi pugo gi acwea dedede*
 - *Pi gwoko kede genere gi kame EN emio wa*
- Kame di wan otiye pugo gi acwea, benyo, poore do EN ebed kede twer ikom WA me miino WA bedo tuo? {LI}
- Benyo, Rubanga bin omio WA kom WA? {Eebo}

Sabuli 100:3 & Sabuli 24:1.

- Nyo en obedo me ka Rubanga?
 - *Gi dedede, ribaro paka wada.*

Jo Korinti me 1, 6:19-20.

- Pinyo Bo komio wan opoore gwoko kom WA?
 - *Kom WA tiye kanisa ka Rubanga.*
 - *Wan okaruno wooro Rubanga kede kom WA.*

Baibuli becakino yaamo be Rubanga en kocweo wan. Kom wan obedo kanisa me Tipo Kacil. Gin ki bedo me wel. Rubanga otyeko miino wan kom WA do gin ki bedo megge. Kame ngaa Moro okwao WA be ogwokke mukeru mere pi ceng acel, iudo be, wan ogwooko ne kede gwokere atek twatwal. Kii epone acel nono, wada opoore gwooko kom WA. Wan opoore gwooko kom kame wan otiye kede. Likame wan opoore gwooko kom wa kenekene be pien etiyi gi amia ka Rubanga di dokon ebodo mere, do, wan opoore gwooko yot kom Jo icegun kame tie ii adul wa bala epone me nyuuto amara but gi di oko koonyo gi dongo bala epone kame Rubanga mito kede.

Tam ka Yesu ikom Jo tuo

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

- Tam me Jo tiye benyo ikom Jo kame kom gi lit kii adul wu?
- Epone mene en kame Yesu oudo tero kede Jo tuo?

Som Matayo 4:23-24 kede Matayo 14:14.

- Dul me itatam Ni yamo benyo ikom kop kamako epone kame Yesu oudo tero kede Jo tuo?
 - En ebodo ririmo ka dedede di ecango buli tuo dedede. En oudo etiyi kede kisa ikom gi.
- Benyo Tim mere no cal acala kede Meg WA, arabo epat?

Som Matayo 25:34-40.

- Kii Agole Ni YESU owaco be nyo en kame bin Jo opoore otimo kame abaka oko pwoono gi iye?
 - *Gin bin ki welao Jo tuo kede Jo kame bin tiye iot kol, ki pito Jo akec oneko, ki mio Jo kame orio oneko pii, gin kigamo welle.’ Gin bin kitimo kamanono ne Jo katitino gi’*

Yesu bin opwonyo kopikom maro Jo kio WA kede apor me gwooko Jo kame kom gi lit kede dokon miino jame korem me kom bala cam, pii, kede igoen. Rubanga ocikakino WA pi gwooko Jo akom gi lit. Manoni en dul kop kame Waco be marunu Jo kiowu.

Wan opore nu bedo kede tam acel nono ikom Jo akom gi lit bala kite kame Yesu oudo tiye kede. Wan opoore nu tero gi kede kisa. Wada opoore nu lego pi Jo tuo di doko okounu mono negi amuket ki becokina tetekeny gida ki bed kede yot kom.

Kame wan otiunu gwooko Jo tuo, udo wan otiyeunu lubo anen ka Yesu di oko kello wor kede deyo but Rubanga.

Likme manono kenekene, do dokon wan okaruno koonyo geengo Jo udo tuo kii adulio! Likame dwong mere be yin ipoore doko nga muketo jo pi yin geno tiimo kamanono. Buli dano karuno pwonyere kop ikom yot kom di iko nyaako kede gi kame ipwonyere iye nono kede Jo icegun. Pwonyo kop ikom yot kom en yongyo acel kame wan otwero koonyo kede Jo dongo ikom gi. Tam atot kame mago yot kom obedo gi ayoyot. Kii pwonyere Ni wan oyaro pwonyo tam ka yoyot kame dano acel acel twero pwonyere iye di eko keeto itic.

GI ATIMA KII EKODET KADWONG

Som itatam amako calo me Tai ping

Tai ping bin obedo calo me ateteni. Jo ikuno bin obedo Jo pur mucere, do di pwodi mwaka 2005 mucere oudo likame tiye kame romo piito diakale gi pi mwaka lung. Paco acel acel oudo kao cam kame gin kitwero yeeno ayea pien yote abeco oudo line gi. Colonin da oudo line gi. Jo oudo lwoko igoen icel Icel. Jo oudo

singo bedo tuotuo kede dyeb kalamo bedo kede yot kom. Idue anonok en oudo ooto isukulu. Wek awac be, kii adul Ni, Jo oudo tuo, kec neko gi, doko likame kisomo. Kuo oudo tek kii adul Ni.

- Jamini megge en kame oudo singo miino kuo me Jo me calo me Tai Ping tek?
- Pekini megge acacal kede me Tai Ping kame uda itiyen nu kede ii adul wu kame mio kuotek? {wandiko gi ii ebao}
- Epone me kuo mene me auta kame mako yot kom en kame Jo me adul wu tiye kede {kisipa arabu li}? {gir iluk kame konapo go}

Rwonge aber tiye kame wok kii itatam me Tai Ping.

Kanisa kii Tai Ping oko geeno siao TCT. Gin ki siao itabu me agege di kiko pwonyere ikom kop kawaco be, Yesu en Rwot me adulo dedede me kuo, dokon be Rubanga otieko miino gi Jame me tic dedede kede teko, dokon en emito negi nyuuto amara but Jo icegun. Gin kiko dong kede Ur pi epone kame ki yaro caako kede nyuuto amara but Jo me adul gi. Gin kiparo kop me ateni be colonin likame tiye negi do gin ki bedo oot icoloni kame oudo iyapi kede etau me pii. Kakame gin bin kimedede kede paro kop Ni, gin kiko niang be kitiye lelo pi dokon ki tiye kello tuo ne Jo piny kame igonga kede gi. Aso, pi maro Jo kio gi, gin kiko geeno geero colonin. Dido kanisa oko pwonyere be Rubanga en omio gi kom gi pi gin gwooko, dokon likame etiyen mit ka Rubanga ne Jo megge pi medere kede tuo. Nga kwat oko geeno pwoonyo kop kamako yot kom ii ajikini me buli ilega ikanisa. Gin kiko nyaano kop me pwonyere no kakame ki tiye tiimo kede kope kamako gi- kame di gin ki tiye Wei ipoti gi, arabu kame di gin kitiye twomo pii. Di kanisa bin do otiyo kede kop kamako yot kom gi ikuo gi, Jo kio gi oko neneo bero mere di gida kiko geno tiimo kamanono. Gin bin kiko caako geero yote awaka awaka, tetekey gin ki gei bielo cam gi kede pikipikin Akaka bielo kede ngei gi, oko miino ki dwodwoko aramo me ngec cen. Bin gin kiko kuunyo kuli me pii tetekey Jo twom pii ika kiyapi kame mio gi ki bedo di ki cil. Gin kiko kunyo bure me bwoto yugi. Buli paco oko geeno pur di kiko geeno camo pote me dek anumu. Tuo oko dok piny. Tuo me dyeb do oko weko neko idue. Pien gin do kitwero muketo tuere kasingo lolo Jo go ipaco. Jo oko jiiko kei tic dokon kiko jiiko dudubo sente ikom yen arabu but imuroko ajo jwogi.

- Tam megge en kame Jo me calo me Tai Ping bin opwonyere iye?
- Aloka loka megge en kame bin otimere icalo me Tai Ping?

Keeto itic

LEENO TAM KII EKODET KATIDI

Icorakin but ngapwony: Leunu peny kame lubere gi kii ekodet me 3-4.

- Yote megge en kame un oudo itiyen nu tic kede cuto me gwooko yot kom wu?
- Benyo, tiye jamini kame kanisa twero tiimo bala tice me amara pi temuno yot kom me Jo kii adul wu?

MINO ADWOKINI

GI ME ATIMA KII EKODET KADWONG

Yerunu tic me amara karacel kame un itwerunu tiimopi temuno yot kom me Jo kii adul wu di iokunu timo yik me coobo tice me amara nogo.

ILEGA

Leg pi ngawoti wek eda ebed kede tam kame Yesu oudo tiye kede ikom Jo tuo. Kwai Rubanga pi mini tek cuny kede rieke me nyuuto amara mere but Jo icegun kame di tuo amako gi. Legunu pi Jo tuo kame wun ingeunu.

Pwonyere me 2: Yei me abe ikom kop me yot kom

Tam ka pir gi tek

Yei me abe twero gengo w amino Rubanga wor kede kom WA kede dokon Mino gwok but Jo kame kom gi lit.

Jame me tic

1. Cal agoa: Cal kame nyuto yei ko ngwalo { cal agoa 3-itwero ngongolo gi arabo dodolo pi wek inyut acel acel iye esawa mere}
2. Kad kame tie nono arabo papulan kame ongongolo.

Nyuto pwonyere

LEENO TAM KII EKOdet KADWONG

- Yei me epone mene en kame Jo singo tiye kede ikom jamini kame kello ne Jo tuo?
- Yei mene en kame Jo tiye kede ikom Jamini kame wan opoore tiimo kede kame likame kopooore tiimo pi miino kom WA bedo yot arabo cango kii tuo?

Yei kalikame tiye kakare kame Jo tiye kede ikom kop kamako yot kom

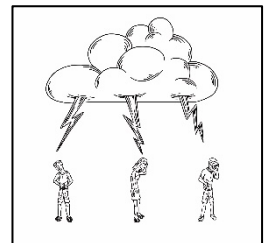
LEENO TAM KII EKOdet KADWONG

Icorakin but ngapwony: NYUT cal agoa: Cal agoa kame nyuto yei kalikame tiye kakare di itatamo dwong me acel acel.

Wek ber king onenunu gi kame baibuli yamo ikom yei acel acel ikom magi. Etiye kakare arabo li?

Yei me abe me 1: tuo dedede obedo alola oyai ibut Rubanga {arabo alubangan} {CAL AGOA}

- Benyo, yin ityeko riamo kede dano Moro kame yei be tuo obedo alola?
- Epone mene en kame yei tiyo kede ikom gi kame gin ki tiye muketo dano akome lit?
 - *Ki muketo di kisa nonok ikuo gi, likame ki konyo, kingolo ne ngatuo kop be etuo pi BAL mere.*
- Epone mene en kame etimo ne gi kede kame di tuo omako gi?
 - *Likame ki mwonyo yen do gin kijalere amotoko kitamo bedo ikuristayon kame wor.*
 - *Likame kiyei be iyaro doko ber.*
- Kame wan oyei be tuo obedo alola, epone mene en kame etimo kede ii epone kame wan oparo kede pi geengo tuere?
 - *Wan likame oyaro moonoo epone me geengo tuere pien wan likame otamo be Tim bala lwoko cing arabo tic kede coloni twero koonyo.*

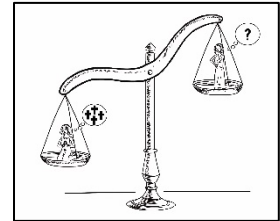
Som Yokana 9:1-3.

- Benyo too wang dano ca, oudo obedo alola owok kibut Rubanga?
 - *Yesu owaco be li, likame oudo etiyē kamanono.*
- Nyo Bo en kame Yesu oko Waco be en obedo tien kop omio wang icuo no otoo?
 - *Teteken y tic ka Rubanga twer neeno ikome. Pi Mino Rubanga deyo.*

Baibuli Bo yamo ikaramoro be tiye isawan mogo kame Rubanga yei ne kede tuo maako dano pi mine iswilar, do likame tuo dedede obedo adwokini me BAL.

Yei me abe me 2: Ka koto di wan otiye kede yei koromo, koto wan likame tuo mako WA {CAL AGOA}

- Yei Ni singo tiye benyo BUT Jo?
- Epone mene en kame etiyō kede ikuo WA kame di otiye muketo Jo tuo?
 - *Gin ki tingo cny Jo pi lego kede bedo kede yei, do likame kicobo rem kame tiye nigi.*
- Kop no mio wan otimre benyo kame di wan ikom wa en akom wa lit?
 - *Wan likame oyei mwonyo yen do odong kede ilega kenekene.*
- Kame wan oyei be, koto di wan otiye kede yei koromo, koto wan likame obedo tuotuo, epone mene en kame emio wa oparo kede ikom kop kamako geengo tuere?
 - *Emio wan odong kede tam ikom bedo me cuny kenekene, do likame oko taamo be lwoko cing arabo tic kede coloni obedo gi ka Pire tek.*

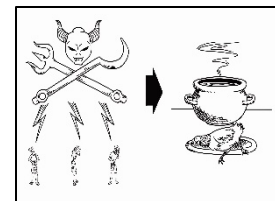
Som JO Korinti me 2, esula 12:7-10.

- Nyo en kame Paulo ngat kame owandiko dul me Baibuli Ni, lego Pire?
 - *'Kwany okuto tenge ikoma', cango me kom.*
- Benyo, Rubanga oko cange?
 - *Li, likame eko cange.*
- Pinyo Bo komio Rubanga likame oko cange?
 - *Rubanga bin likame oko yamo be en oudo eli kede yei koromo, do likame ecange pien emitō twerk a Rubanga neeno kii goro ka Paulo.*

Etiye ateni be Rubanga cango wan, do Baibuli yamo kakaler be Rubanga likame bedo tic me cango tuo dedede. Pien wan likame oko donyo niang, mio Rubanga likame singo cango wa esawa dedede.

Yei me abe me 3: Tipere areco en kame kello tuo aso, miero wan omi gi ayala {CAL AGOA}

- Benyo, yin ityeko riamakin kede dano kame yei be tipere kareco en kame mello tuo?
- Kop no timo gi benyo kame di gin kipore konyo dano kame tuo?
 - *Gin kidubo sente, welao imuroko me lango, kitimo gi ayala.*
- Benyo, yei bala jwogi en kame kello tuo, mio deyo but Rubanga?
 - *Li, pien udo wan otamo be tipere areco tek kalamo Rubanga.*
 - *Udo wan omio tipere kareco woro Akaka Rubanga kame wan omio gi giayala.*

- *Wan liko yaro twero gwooko jo tuo ii epone aber kame wan odudubo sente wa kede kare wa ii miino gi ayala.*

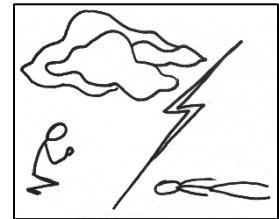
Som Marako esula 3:11.

- Itieng Ni yamo kop ikom ngai?
 - *Kop ikom Yesu kede tipere kareco*
- Ngai en kame tiye kede twer akalamo kii ityeng Ni?
 - *Yesu*

Kame di wan oriamakin kede tipere kareco, wan likame opoore Mino gi ayala, do wan opoore lwongo nying Yesu pi koonyo wa. En etiyē kede twer ikom tipere kareco. Di oudo ikare katot kii Baibuli, Yesu obedo riamo tipere kareco tenge, oudo da bobo tiye kakame ebodo cango kede Jo abongo riamo tipere {bala nat kii Yokana 9;1-3, kame wan oki otyeko neon; anen ace tiye dokon I Matayo 8:1-13}. Man nyuto ne wa be, tuere atot likame tipere areco en kakelo. Di wan didik opoore lego pi Jo akom gi lit, wan da dokon opoore gwooko rem kame tiye ikom gi da bala kame Yesu ocikakino wa kede pi.

Yei me abe me 4: Rubanga likame paro kop kamako yot kom {CAL AGOA}

- Benyo, yin ityeko riamo kede dano moro ame yei be Rubanga likame paro pi kop amakere kede yot kom?
- Epone mene en kame lem yei no mio otero kede Jo tuo?
 - *Gin likame lem kilole kede Jo tuo.*
- Epone mene en kame yei no mio kede Jo timere kede kame di gin ikom gi en kame kom gi lit?
 - *Gin ki dong atatai, ki dong abongo gen.*
 - *Gin ki dong gongere ikom daktalen amotoko ikom imuroko ka jojeogi kenekene pi doko ber.*
- Kame wan oyei be Rubanga likame paro kop kamako yot kom wa, epone nyo en kame cengemogo yei no twero mulo kede par wa ikom geengo tuere?
 - *Wan cenge mogo likame oyaro lole pi tamakino geengo tuere. Kame di Rubanga likame paro kop me yot kom, pinyo do amio wan olole?*

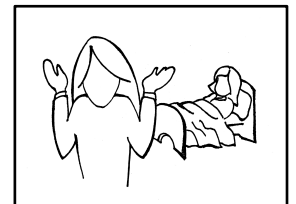

Wan otyekunu ngingico ityenge atatatota kii pwonyere okato kame nyuto be Rubanga paro pi kom wa.

- Benyo, itwerunu yutuno epone kame wan ongeunu kede be Rubanga paro pi yot kom wa?
 - *Ecweo kom wa di tiye me wel {Jabuli 139}*
 - *Wan obedo mere. {Jabuli 100:3}*
 - *Yesu obedo kede kisa ikom Jo tuo. {MATAYO 14:14}*
 - *Yesu oyaro bedo kede yom cuny kede Jo agwoko Jo tuo. [Matayo 25:34-40]*
 - *Bin en emio iswiliaka but Jo megge kame mako cilo kede tuere. {Jo Lebi, Iswilia}*
 - *Kom wa obedo tempulo ka Rubanga. {Jo Korinti 6:19-20}*

Yei me abe me 5: Wan oli kede gi Moro kame otwero tiimo pi geengo tuere. {CAL AGOA}

- Yei no singo tiye benyo but Jo??
- Benyo, ingeunu acora kame tiye Ibaibuli kame konyo geengo tuere?

Icen ngei Adamu kede Kawa timo bal, dokon di Yesu pwodi likame obino, Rubanga bin oyero pi miino iswiaka megge but abila acel moaro ikom Jo. Oudo olwongo gi be Jo Isirairi, dokon isikan acon opong kede itatam kame

mako epone kame Rubanga otiyo kede Jo me Isirairi. Rubanga bin Mito ne Jo Isirairi ngeeno mit mere pi buli adul me kuo gi tetekeyi di beo kii wor gi, gin ki twer bedo anen kede me winyo but atekerin dedede me WI lobo. Aso en bin eko miino gi iswiliaka kame gwako kop dedede me kuo. Ityenge kame lubo, kame wan oyaro oot ngingico, oyaro wok ikom iswiliaka kame bin komio but Jo Isirairi.

Iswilia 23:12-mio icorakin kame mako kakame opoore oot konyere iye

Jolebi 11:27-28, 32-33-mio gime atima kede leini otoo kengi

Jolebi 15:2-5-mio iswiliaka kame mako epone kamiero ter kede dano kame tut cwer ii adul Moro me kome

Jolebi 13:47-52-mio ngec ikom nyo apoore atima kede ot kopurao

- In itamo be pinyo komio Rubanga omio iswilia kibecokina bi jamini gi?
 - *Pien eparo pi cil kom*
 - *Eparo pi yot ka jo megge*
 - *Tetekeyi wek Jo Isirairi bed anen me cilo kede yot kom.*

Kii ityenge kame wan osomo ii itabu me Iswil kede Jo Lebi, Rubanga omio iswila but Jo megge kame mako kop me cil kom kede tuere.

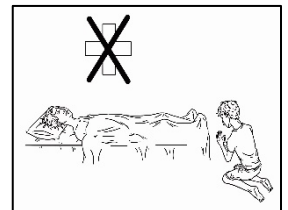
- Benyo, yin iparo be, kame di koto gin kilubo iswilia gi, oudo ki twero bedo kede yot kom?
 - *Eebo, oudo koto kibedo kede yot kom!*

Rubanga ocweo kom wa dokon en engeo gi kame ber odocon pir gi.

- Benyo, Nan do otwerunu kwanyo kare me geengo tuere?
 - *Eebo! Wan Nan do otwerunu moonu epone me wooro Rubanga kede kom wa.*

Yei me abe me 6: Kame di wan otuo, opoore lego alega kenekene, di likame oko oot but daktale amotoko tic kede yen me dwaliro (CAL AGOA)

- Benyo, yin ityeko riamakin kede dano kame yei be wan liko opoorenu oot but daktale?
- Epone mene en kame yei no omio gin kitero kede Jo kame kom gi lit?
 - *Gi ki lego negi kenekene, do likame kimio gi yen arabo terogi ikilini.*
- Epone mene en kame yei no omio gin kitero kede kom gi ka lit?
 - *Gin likame ki ooto ikilini arabo mwonyo yen.*
- *Kame di wan oyei* be, opoore lego kenekene ne Jo tuo di likame omio gi yat, jamini areco megge en kame twero bedo adwokini?
 - *Dano cengemogo tuo romo nyai ikome, dokon eromo too da abongo gwok.*
 - *Udo likame onyuto ne jotuo amra ka Rubanga ka me di wan liko oparo pi rem me kom gi.*

Som Luka 10:25-37

Icorakin but ngapwony: Kame di idue asomo ngeo itatam kame mako nga Samaria aber, yutuno ne gi itatam nono di iko soomo ne gi Luka 10:33-35.

- Benyo, bin nga Samria ni oko nyuto isasir beo kii lego ne icuwo ni kenekene?
 - *Li.*
- Nyo en kame nga Samaria Ni bin oko tiimo ne dano kame kowanakino Ni?
 - *En bin etio kede moo {pi bido apore} kede bwino {me rudo apore}*
 - *Eko tweno aporeso megge.*

- *Eko culo gwok kame komie ii ka amuket.*
- Benyo, Yesu bin oko Waco be, koto nga Samaria ca olego ne icuo no kenekene Akaka tere ka amuket?
 - *Li. Ewao be, 'ape nu uda ikounu tiimo kamanono.*

Eebo, wan opoore nu lego ne Jo tuo; pien Rubanga en kame cango! Do, dokon en emito ne wa mino gwok me kom but Jo. Etwero dokon tiye be, en eyero koonyo nga tuo cango di beo kii tice me kanisa mere.

- In itamo be pinyo komio Rubanga didik maro yero tic kii epone no, Akaka tiimo tangu?
 - *Tetekenyo Jo winy mul me amara me kanisa.*
 - *Pi miino kanisa kare me nyuto amara kakaler.*
 - *Tetekenyo kanisa ud wor ibut jopiny dokon wek kanisa bed kede nywak aber kede jopiny.*

Gi me atima

GI ME ATIMA KII EKODET KADWONG

Icarakin but ngapwony: *Mi ekodet yer CAL AGOA: cal kame nyuto yei me abe di kopoko gi tyen are: 'kame singo tie ii adul wa' kede kame 'likame singo tie.' kame di ekodet tie leeno peny ka lubo gi, yin itwero tic kede kad kame gi moro li ki ye arabo papula pi wandiko yei ace kame singo tiye but Jo piny.*

- Benyo tie yei mogo ace kame singo tiye but Jo kii adul wa kani?
- Do Baibuli yamo benyo ikom gi? Di lubere kede tyenge kame wan otyeko siao, yei go tiye kakare arabo kitiye me abe?

TIIMO INGINGIC KEDE NGAWOTI

- Yei ongwalo mene en kame oudo kopwonyo wu iye kame mako kop me yot kom?
- Nyo en kame yin itamo be Rubanga Mito Ni tiimo iyore apat nataman?
- Benyo, itiye kede Jo tuo mogo ipaco kuno Nan arabo but Jo me adul kame yin iromo oot nyuto ne gi amara ka rubanga isabiti Ni?

ILEGA

Leg tetekenyo Rubanga kony wa ngeeno ateni kede loono yei me abe kame mako tuo kede yot kom. Kwai Rubanga pi koonyo wa nyuuto amara mere but Jo icegun kame di kom gi lit. Legunu pi Jo mogo kenekene atuo kame wun ingeunu.

Pwonyere me 3: Epelu me kanisa kii geero

Jo piny akom gi yot

Tam apir gi tek

Nywaako jamini kame wan opwonyere iye kame mako kop me yot kom en obedo epone acel me nyuuto amara ka Rubanga but Joe wa me adul.

Jame me tic-itwero tic kede arabo li: cal agoa kame konamakino ikor apama, ebao me foten, arabo ebao me enon {pi naapo iye tam kame mako tice me amara}.

Wan otyeko koonyo Jo ace

LEENO TAM KII EKODET KADWONG.

- Tice megge me amara kame yin itieko tiimo pi miino gwok but Jotuo, pi temuno yot kom jo me adul, amotoko pi geengo tuere?
 - *Apor mogo: Welao dano moro kame oudo kome lit, cul pi amuket arabo teero ngatamoro idwaliro, rego wen kulo arabo wen atan, dwodwoko lum piny inget sukulu, amotoko dwaliro, geero colonin, arabo cocoko yugi.*
- Epone mene en kame tice me amara go okonyo kede miino kuo me Jo bedo ber amotoko yot kom gi?
- Alokaloa megge abeco en kame yin ineno otyeko timere ikuo ka Jo kii aul?

MIINO ADWOKINI

Tice me amara kame lubere kede yot kom

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

Icorakin but ngapwony: Itwero lunyo itatam gi kede itatam ayoyot kame mako epone me gwooko Jo tuo amotoko miino yot kom Jo ace bedo ber.

Ikane otiye kede itatam kame kanisan obedo tiimo pi koonyo temuno yot kom Jo kii adulo gi.

Ipongai orego wen Atan kii Marare di cil.

Calo me Marare obedo calo kame Jo opong iye twatwal ki adul me Uganda. Abilere kapapat, Jo kame tiye kede ud kapapat, Jo me idinin apapat kede kame mwaka gi me dongo papat, bedo Marare. Gi kame kello Jogi dedede karacel obedo pii. En ebedo gi kame Jo oketo wel ikome kalamo gi dedede me adul ca. bed bala jo piny tiye kede atan, ikare me kot, pi kame wok iwi ude mol ooto piny ii aditot ko mol iwen atan. Pi kare ikare, wen atan pwokere kede yugi, gasia, kede jame onyote. Pi tien kop me emuna kacal kamano, oko duparo tuere kame wok kii pii poto ne Jo piny. Jio atot oudo oko yei be, apugan, amotoko ajange alikame tio kede apugan, arabo cokere kame mako kop me atan poore bedo pi iiko kop me atan.

Jo tel me ipongai are owok ikanisa katidi oko bedo ipwonyere me TCT di kiko dok mamano ipongai ace kii ekodet gi pi nyuto amara ka rubanga but jo me adul gi di beo kii iiko wen atan ceng arododo. Kakame gin ki neeno kede ipangai di tiye tic, gida kiko geeno tic karacel kedegi pi koonyo gi. Kakame ekodet kame loo kop me pii icalo oneno kede be Jo mogo ikom Jo piny okwanyo kare me tic ii atan, cuny gi oko kiaraun pi donyo timo kamanono nakanaka. Icen ngei tic me amara acel Ni, cuny Jo piny oko cukere twatwal pi Mede kede gwooko wen kulo gin apir gi. Jo oko winyo dako acel di tiye pwoonyo atin mere be, 'kara wan otwero cungo apir wa pi yot kom wa apir wa.' Opako do Rwot pi tam kame kello aloka loka kede temuno kop me yot kom kii Marare!

- Ngai gini en kame Jo piny oudo tamo be kop me gwooko cilo me atan mako?
- Nyoo do en oko looko epone kame Jo oudo tamo kede ikom gwooko cilo me atan?

Kanisa dongo pien egwooko kop kamako yot kome

Dido kanisa me New Life otyeko pwonyere me itabu kamako kop me yot kom, kiko niang be ki tiye kede daktalen kede nasin atos twatwal idiere gi kame oudo ibecokina me pwoonyo Jo pi kop kamako yot kom kii adul gi.

Tel me kanisa oko tiimo iik ceng sabiti acel pi gin bedo piny karacel kede Jo dedede kame osomo asoma kop me yot kop di kiko nywaako kop ikom yot kom tetekeny imemban me kanisa bin dok anen ki but jopiny. Jo osomo kop me yot kom oko pwoonyo Jo piny singo twatwal kop ikom gwooko Del kom gi kede lak gi. Manoni oko koonyo imemban me kanisa pi bedo di kom gi yot. Kanisa oko wok kede tam me geno nyuto tice me amara buli ceng Arododo pi nywako kop kamako yot kom noni kede Jo piny.

Manoni oko miino jopiny oko ngeeno bero me kanisa. Jo atos dido oko geeno bino ikanisa. Kanisa oko dooko dwong kii bad me meede me jo kede yiito me yot kom da. Geno ikare nono, kanisa oko sipakino jame me pwonyere pi sukulu gi me tic, dokon gin kiko bedo kede kare me nyaako epone me Tim noni kede kanisan ace.

- Jame me tic megge en kame wun itieunu kede cuto kame iromunu tic kede pi pwoonyo Jo kop me yot kom kii adul wu?
- Wi kope megge me yot kom kame romo bedo yoyot ne wu pi pwonyere iye, temuno, kede nywaako kede icegun?
- Epone mene en kame itwerunu nywako gi kede jo me adul wu?

Ejiri titere iber di beo kii cil kom.

Kanisan me calo me Kyabahesi oneno rem kame tiye ii adul di lubere kede bedo me emuna, di gin kiko moko tam me mako kop no icen ngei gin tyeko pwonyere ikom itabu kamako kop me yot kom. Gin kiko ngeno be kop me cil kom en obedo kop acel apire tek ne Jo piny pien di beoki en en kame jo piny karuno bedo kede ka igonga kede gi akome yot.epone kame ka igonga kede wa neeno kede en kame nyuto gi kame wan oyei be wan obedo.

Kanisan me Kyabahesi oko ribere karacel pi cobo pekini apapat kame tiye ii adul gi kame gin kitwero coobo di ki tiyo kede jame me tic kame udere. Pekini kame ongingico di oko napo ige ta:

- Gero tandalon me tuuno swanin
- Kunyo kede gero colonin kede sakaiten
- Kunyo bure me cocoko gasia
- Sipakino jamini me cooko pii kame otiyo kede me lwooko cing kame di otyeko tic kede coloni.

Manoni oudo oko timere imiere kany di eko iiko cilo me adul Ni. Nan do, kanisa do KO neon bala ajent me alokaloka but Jo piny kede dongo kii adul Ni. Winyo me tuco ejiri tiye oot di doko dwong nakanaka.

Ngakwat di KO tatamo be,”Wan osiao be tice wa nyuto amara kalamo kope wa. Jo me adul wa twero neeno be ateteni wan otiye kede amara ka Rubanga ikokome. Pi mano, ejiri tucere odocon di beo kii tice kalamo kop kenekene.”

- Nyo en oko kello alokaloka ii epone kame kanisan kii Kyabahesi “otito “kede ejiri?
- Bero nyo en kame gino oko kello but Jo piny?

LEENO TAM KII EKOdet KATIDI

- Tam megge anyen en kame wun itiyeeunu kede kamako tice me amara kame kanisa wu romo tiimo me koonyo Jo temuno iber kop kamako yot kom?

MIINO ADWOKINI

Icorakin but ngapwony: Mii ikodeta dedede nywak tam gi ikom iik gi me anyim pi tiimo tice me amara {kitwero arabo li} di kiko keeto ii anapeta ikor ebao arabo ipapula adwong.

Koonyo Jo icegun siao kop kamako diru apir gi tek kamako yot kom

LEENO TAM KII EKOdet KADWONG

Tiimo tice me amara obedo yongoyo aber kame twero temuno kop me yot kom kii adulo wa, do pwoonyo Jo iokm kop kamako yot kom da obedo gi ka pire tek. Kakame jo neeno kede adwokini me yot kom di tiye iber, gin kibino bedo ked emit me siao kede tamakino mito tiimo jamini anyen. Itabuni dedede ribaro pwonyere katino amako kop ikom geengo tuere, gwooko Jo kame tie kede tuere kapapat kede awanon, kede geero Jo piny akom gi yot. Pwonyere gi cego cego di dokon ki yoyot kalamo pwonyere kamako kanisa wa alem me TCT. Buli kare kame di yin isiao diru anyen kame mako kop me yot kom, yin itwero nywako kope kame yin isiao kede Jo icegun da. Pwonyo Jo da twero bedo epone me tice ace me amara. Yote mogo kame kanisan mogo otyeko tiimo me nywako diru gi me yot kom kede Jo piny ige ta:

1. Miino pwonyere katitino but Jo icen ngei ejiri arabo ingei ilega me sande di iko lwongo imemban ikom Jo piny pi bino ribere kede wu ipwonyere no.
2. Ti kede anapeta alika cal kede kilas pi sarakino kop ka kamako yot kom- kii atale, ka twoomo pii, ka lwooko igoen, ka tic, kede ipoti ka pur, bala nat. par ber kong pi isawan kame yin ineno kede Jo. Benyo, ikaruno nywaako kede gi jamno kame yin ipwonyere iye pi sabiti acel acel?
3. Pwony Jo ngeeno diru me yot kom gi iwor acel acel ikakame ekodet riamo iye icel buli sabiti.
4. Pwony ngec ikom diru me yot kom but Mon ika cokere gi me kaano sente, arabo ikaramoro ace kame gin kiriamo iye.

Med dokon soomo anapeta kame owandiko ipapula.

- Yote mege en kame wan Oromo tic kede me nywaako pwonyere kamako yot kom kede Jo piny wa? Epone mene en kame wan otwero neno kede be Jo atot kalamo owinyo kop me pwonyere Ni?

Cweeno iik ka mako Jo me adul

Man en obedo kare me cweeno iik kamako Joe wu me adul:

- Legunu wek iudunu cuny ka Rubanga pi Jo tuo, legunu tetekeny En ekonyu gero Jo me adul akom gi yot. Kwaunu Rubanga rieke me ngeeno gi me atima.
- Leunu tam pi ngeeno tice megge me amara kame wun itwerunu tiimo pi dwete me anyim kanyape kame Romo kello alokaloka aber iokm yot kom Jo kii adu wu. Yerunu mene en kame iyarunu geno kede me agege, me are, amanono amanono.
- Ngingicunu iik wu me nywaako pwonyere kamakoyot kom- benyo, tie gimoro kame yin imito temuno iber di pwodi likame igeo pwonyere noni?

Kame itieko cweeno iik, ketunu iik wu go but Rubanga. Legunu karacel di ikwaenu pi koonyo wu coobo iik nogo. Kwaenu pi keeto aloka loka iyot kom Jo kii adul wu.

Pwonyere kame bino lubo bino geeno pwonyere ka tidi kame mako kop me yot kom kame wun itwerunu nyaako kede joeu me adul.

Adul me 1: GEENGO TUO

Pwonyere ka tidi: Wan otwerunu geengo tuere

Tam ka pir gi tek

Tuere katot twero gengere, dokon geengo ber kalamo muketo tuo.

Jame me tic

Kame itie yero kop kame iyaro nyuuto, tam me 1: ecupa me pulastik me pii, papula apek {arabo gimoro kame tero lwomere}.

Nyuuto pwonyere

LEENO TAM KII EKOdet KADWONG arabo GI ME ATIMA

Icorakin but ngapwony: Yer amotoko tuko arabo itatam me geeno pwonyere.

Tam me 1: Timo tuko

Icorakin but ngapwony: Dokakino ecupa me puastik di ingaroi tiye ii ye iwi emesa arabo iwi kom kaki delelei. Mii dano acel acel papula ikangirir icinge, muranga arabo gimoro kame lwoomo yoyot. Nyogao tuko no ingei isawan anonok di isipakino Jo cungo anyen diere.

1. Bia icungunu ii aluket
2. Omito Jo cungo 2 kame bino cungo diere ii aluket kede cupa me pulastik di tiye iwi kom.
3. Tic me Jo cungo nogi bino bedo me gagao cupa me pulastik Ni kur pot piny amotoko kur dipe tenge me kom. Jo cungo gi likame bino maako cupa Ni do gin kibino tic kede gimoro kame tie irum Kano pi gagao cupa me pulastik {bala ikapu arabo itabu pi gagao cupa}.
4. Jo kame tiye ii aluket miero tii kede papulan ikangirir, muranga, amotoko jamini ace pi tamakino didipo cupa me pulastik no piny me kom.
5. Ibinunu tic kede dakikan aromo 2-3 pi tiimo tic wu no.

TIC ME KARACEL

- Tice megge en kame Jo are kojilere cungo diere ka oudo tiye tiimo?
- Yote megge en kame gin kitio kede me gwooko cupa?
- Yote megge en oko tic kiber odocon?

Ame cal kede tuko Ni, wan otwero pwonyere pi gwokere ken wa karacel kede diakale wa ikom udo tuo. Man kolwongo be “geengo.” Tuere atot kame singo neeno go twero gengere arabo gin kiromo dwodwogo piny itek twatwal. Geengo tuo di pwodi likame ecakere bino gwooko diakal Ni bedo di kome yot. Jamini tiye atot atota kame wan otwero tiimo pi Mino wa bedo kede yot kom di oko titiko tuo dooko tek.

Tam me 2: itatam

Icorakin but ngapwony: Som itatam Ni, di iko teelo ekodet beo ipeny di leunu tam.

Bin sek oudo tiye calo Moro kame kubere kede gudo beo kii yongayo adiding kame dero okwidu me moru. Kakame yamo oudo tek kede, Jo oudo didik maro bukere tenge me okwidu me moru di kiko udo awanon arac kalamo. Toto me Jo diko too. Kanisa ame oudo tiye icalo Ni Mito tiimo kony twatwal, gin dedede kiko cooko sente di kiko wiilo egali me tero Jo idwaliro, kame gin bin kiko keto ii akwidu me moru kaka bor kuno. Nan do kakame yamo oudo buko kede Jo tenge me yongayo, gin oudo kitwero ringo kede gi awaka awaka ikilini bala kame mitere kede! Kuo me Jo mogo i kom gi oko lakere. Do iwinyo arac, pi kite kame akwidu me moru bor kede malo, Jo atos bin oko too arabu ngwalo pi awanon kame kiudo.

- Wun itamunu benyo? Kanisa oudo tiye nyuto amara gi but Jo piny gi?
- Nyo en kame kanisa oudo twero tiimo pi maako epone kame Jo oudo pwodi tiye too kede?
- Benyo, tiye epone ace kame gin ki twero geengo kede Jo too? Benyo, manono oudo twero tic kiberi?
 - *Eebo, gin oudo kiromo geero ageng kame gagao Jo ikakabor me moru, tetekenyo Jo kur poti.*

Etie kakaler be, eber do kalamo pien Jo likame oko do udo awanon Atwal. Di konyo kede Jo tuno idwaliro tiye gi ka me Pire tek- Bo ii ateni, tiimo kamanoni obedo tic me amara kame Pire tek twatwal- do kame di koto twerere, oudo eber kalamo me geengo peko kame tiye miino KO tero gi idwaliro no timere Atwal.

Pinyo Bo en komio geengo Pire tek?

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

Bala kame oudo etiy kede gi kabere ne kanisa pi geengo yamo buuko Jo iwi okwidu me moru, Akaka ringo kede gi ikilini awaka awaka, erom aroma kede kop kamako tuo me epone dedede. Eber odocon pi geengo kede geengo tuo.

- Tien adi en kame Jo nini me diakal ture kede?
- Kame tuo omako ngatamoro kii diakal Ni, jamini megge en kame twero timere KO miino kuo me dano doko tek twatwal?
 - *Jo apat me paco Kano da dokon tuo mako {tuo kame ngole Angola}.*
 - *Rwenyo me sente/kede arabu kei me tic*
 - *Tic kede sente akalamo me wilo yen, tero dano kede dwooko ikilini, culo amuket but daktale arabu idwaliro.*
 - *Donyo ibaanyi kede ili me ud*
 - *Ngata moro li kame twero gwooko idue {Jo nywal amotoko kom gi lit itek arabu miero ki oot tenge pi udo amuket}*
 - *Idue kei sukulu*
 - *Dooko apuserut arabu atin kic*
 - *Koko, iturur, kede adia dia kame wok kii too me dano kame imaro.*
 - *Bedo pepenyo yei gi arabu bero ka Rubanga*
- Benyo, koto oudo tuo likame lolo diakal Nin twatwal, mam oudo koto alokaloka aber tie iye?

Yot kom wa tiye gikame pire tek. Bedo kede yot kom oyaro kello alokaloka aber ii adulion dedede me kuo wa. Bedo kede tuo kello alokaloka arac ii adulio dedede me kuowa. Muketo tuo ii epone aber Pire tek, do geengo tuo ber kalamo. Yutuno be, wan omoto gero ageng me poto piny di pwodi likame owilo ambiolos!

Nyo en kame wan otwero tiimo pi geengo tuo?

LEENO TAM KII EKODET KATIDI

Icorakin but ngapwony: *Tim anapeta me gi dedede kame KO yamere. Kame di Moro ikom maage likame komulo, nywak gi kede Jo, di iko penyo kame di ngata Moro owinyoacel Moro ikom gi:*

- Yote megge mogo en kame yin oudo ityeko ngeeno cuto kame twero geengo tuo?
 - *Tic kede coloni*
 - *Bed kwakwanyo yugi tenge*
 - *Gwok leini kakame ko gero*
 - *Mat pii acil*
 - *Lwok cingi ingei tyeko cam kede tic moro kenekene kame pwoki*
 - *Rudo lak*
 - *Lwoko gi buto*
 - *Tedo cam ikabedo acil*
 - *Ti kede pii acil kame di itiyete tedo cam*
 - *Bed caamo epone me pote dek kame tiye kede kalas kapapat*
 - *Mino imukerun dot.*

Dido wan otiye ngingico anapeta gi, oniang be, tiye yote are adongo dongo kame konyo wa geengo tuo.

- Geengo gimoro ni dedede kame twero kello ne wa tuo tenge me kom wa. Wan otimo magi di beo kii neno be pii kame wan omato cam, miere wa kede diakale wa cil abongo cete me Jo, cete me leini, kede yugi.
- Miino kom wa bedo tek kii wa. Kom ka tek likame maro tuure didik. Kame di tuo omako gi, tuo wa nogo udo bedo wikawika. Wan otimo amamnono beo kii pito imukerun kede cak me tuno {pien cak me tuno en obedo cam kibecokina kame Rubanga omio but imukerun} kede dokon caamo cam apapt kagero kom. Rubanga omio eyoyot ne wa ngeeno kame di cam kame wan ocamo gero kom wa, pien cam kagero kom wa mio pote me dek kede anyakini go bedokede kalas kapapat.aso kame wan ocamo epone me pote me dek kapapat kame tie kede kalas kapapat da, wan omio bedo kede teko ikom wa, dokon komwa da bino bedo yot.

Kii pwonyere kame tiye bino, wan oyaro oot ngingico kope gi ki tuto. Do pi tin wan oyarunu yutuno be etiyete gi ka Pire tek me geengo tuo di beo kii gwoko cil kom kede miino kom wa teko. Geengo tuo tiye gikame wan dedede otwero tiimo.

GI ME ATIMA KII EKODET KA DWONG

Icorakin but ngapwony: *Kony kilas cweno epone me pooro kop kede cing gi pi yote are me geengo tuo- bala nat, gagao bala ebuku pi “geengo tuo tenge” kede miino badi ngwel kede amori pi nyuto “miino teko ikom wa.” Tamakino Mino Jo tiimo epone me pooro Tim go kede cing gi pi isawan anonok me konyo dano acel acel yutuno epone me yote are me geengo tuo nogi.*

Keto itic

LEENOTAM KII EKODET KATIDI

- Ikom yote kapapat me geengo tuere kame tin omulo kope gi, megge iokm gi en kame wun oudo ingeunu cuto di oudo itiyenu tic kede?
- Megge kame wun ingunu, do likame itimunu {amotoko liki icobunu tiimo}?
- Nyo acel Moro en kame wun itwernu tiimo isabiti Ni pi miino Rubanga dwongo kede kom wu di ikounu koonyo geengo tuere kii diakale wu? Dodo kii adul wu?

ILEGA – legunu but Rubanga pi koonyo wa geengo tuere kii diakale wa kede kii adulio wa.

Pwonyere katidi: Epone mene en kame tuo mako wa kede?

Tam ka pir gi tek

Tuere sarakin di beo kii gasia do wan okaruno koonyo jiiko nyai me tuere gi kede aramo gi.

Jame me tic

- Engaru moror katitdi di pii olwoke.
- Cal agoa: Kame nyuto epone kame tuere nyai kede.

Nyuto pwonyere

- Nyo en kame Jo me adul wu yei be en kame kello tuo?

Otiye kede yei apapat- ilam kame wok ki but Rubanga. Dokon wel me magonogi tie ateni. Wan bala kanisa opoore ilega kede neeno Rubanga pi caango kede goony Jo kii ilam. Do akadi di tiye amanono, wan dokon opoore ngeeno be tuere atot tiye bwangere di beo kii gikame olwongo be, “gasia”. Kame di wan omito geengo tuere ki adul wa, udo opoore niang ber kong ii epone kame gasia gi tiyo kede.

Niang ikom gasia

GI ME ATIMA KII EKODET KA DWONG {TUKO}

Icorakin but ngapwony: Mii Jo tetuca cing di omanaro cing gi ingei gi di ki lukere karacel. Jo ojalere bin dony diere me a luket. Yer ngat KO jalere acel pi bino cungo diere me a luket. Wacce Jo kame tiye tiimo kop no be yin [ngapwony] iyaro mamano Jo ioko di iko keeto gi Moro {engaru arabo gi Moro ace} ii cing dano Moro. Gin ono cungo Akaka “gasia.” Jo Tim kop no oyaro kobo gasia no awaka awaka but Jo dedede ii aluket no kii cen ngei gi. Ngat KO jalere no miero ngingico iber di eko ngeeno ngai en kame tiye kede gasia di gasia nono tiye kokobo.

TIC ME KARACEL

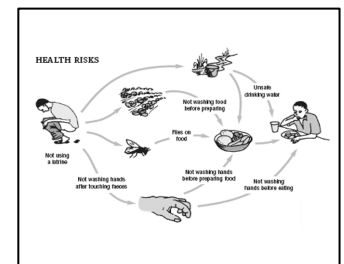
Gasia twero kobo kame wan omulo Jo wot wa.

- Gasia da dokon kobo kame di wan omulo gimoro arabo ngatamoro ace kame ngatamoro da omulo- anen bala sente.

- Bala kame itwero neeno kede, wan okobo gasia but Jo icegun pi ceng lung. Esawa dedede kame wan omulo gi Moro alika cil di oko dokon mulo dano ace, okobo gasia but Jo ace! Liko twerunu neeno gasia atot, do kame di okobo gi but Jo wot wa, udo osarakino tuo but Jo ace. Leini kede jame aliao alia da twero kobo gasia gi but wa da. Oot do onenunu yote kibecokina kame gasia gi kobo kede di kiko minowa tuo.

Yote kame gasia mio wa kede tuo

Icorakin but ngapwony: NYUT CAL AGOA: Epone kame gasia kobo kede. Nen be kilas oniang yongoyo acel acel kame gasia gi donyokede icam wa.

1. **Bedo di likame otio kede coloni-** cim ne wa icuo kame tie nywongo tetu ngadal. Tatamo ne Jo ngei be cet me dano kede me leini opong kede gasia kame kolwongo be **“bakteria”**. Ot konyere oko atatai mio wa oweko cete wa kaka ler, kame mio gasia kame tiye iye sarakin atatai liobo iyapi kede, iwen pii, kede icing wa da, ityen wa kede ikom wa. Lwangini poto icete wa di kiko kwaanyo gasia paka icam wa.
2. **Bedo abongo lwooko cing icen ngei mulo cet-** cim ne Jo cing dano kame tiye piny me cal agoa di iko nyuuto negi be cing wa nogi en kame wan otio kede me iiko cam doko otio kede me camo cam. Tatamo ne Jo be kakame wan otio kede ipoto arabo kede leini, otuko ooko, oweo dud idue wa, amotoko oot isakaite ka bol, cenge mogo otwero muulo cete me Jo arabo me leini {akadi di wan cengemogo liko twero

neeno gi} dokon, kwaanyo di wan olwoko cing wa, kame li udo wan oyaro sarakino gasia karamoro kenekene kame wan oyaro muulo.

3. **Bedo abongo lwooko cing wa di pwodi likame ogeo teedo cam-** cim ne Jo cing dano kame tie ical agoa di dokon iko ciimo bakuli me maako cam. tatamo ne Jo be gasia twero kobo icam kame wan otiye iiko ne diakale wa.
4. **Lwangini pooto icam-** cim ne Jo lwangini dokon iko ciimo ne gi bakuli me maako cam. Tatamo ne Jo epone kame lwangini tero kede gasia. Kame cam omunaun di wan likame oko lwoke- arabo kame wan olwokogi kede pii komunaun- wan okobo gasia.
5. **Weeko lwooko cam kede pii acil di pwodi likame iike-** cim ne Jo pii kareco kame tie malo me cal agoa di dokon iko ciimo ne gi bakuli me maako cam. Kame cam omunaun di wan likame oko lwooke- arabo kame wan olwoke kede pii areco- wan okobo gasia.
6. **Pii me amata klikame okwooko kiber-** cim ne Jo pii arac kame tiye malo me cal agoa dokon iko ciimo ne gi icuo kame tiye maato pii. Tatamo ne gi be pii arac en obedo yongoyo kangeere twatwal kame kosingo kobo kede tuere kede aramo.
7. **Bedo dilikame ilwoko cingi di pwodi liki geo cam-** cim ne Jo cing dano kede dano kame tiye cam kede mat. Tatamo negi be man en Tim me ajikini me gwooko munao cam wa kede pii kede geengo tuo maako wa.

Icorakin but ngapwony: *Ter kare me ngingico kope kanyaare apir tek paka tuno kede kakame kilas maako gi ked ki ber. Di iko popoko Jo ikilas bed are are di dokon iko kwakwanyo abunge me Jo abongo yeero. Tatamo ne kilasi be wan otiye moonoo abunge me Jo kame omako kope gi kii anapeta gi. Kakame in iyero kede abunge acel acel yin iyaro miino gida ki yero waaco kopa kalubo kii kope kame konapo go. Kame likame ginn kitwero, iyaro bino kwanyo gi tenge. Bed mamano gi paka tuno kede kakame yin ibino dong kede abunge acel kenekene.*

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

- Pekini mege ikom magi en kame singo neeno kii adul wa?
- Meege en kame lika singo timere?
- Jamini megge en kame un itamunu bala kame wan otimunu otwerunu dwodwoko kobo me gasia gipiny?
- Ngai en kame twero yutuno yote mogo me gegengo kame wan otyeko leno tam iye kii pwonyere kokato? Epone mene en kame gin ki konyo wa kede geengo gasia gi kobo?

Etiye gi kame Pire tek ne wan pi niang be gasia en kame kello tuo.

Keeto itic

LEENO TAM KII EKODET KATIDI

- Nyo acel apire tek en kame wan otwerunu tiimo karacel kame twero koonyo wa jiiko nyai me tuere kede aramo kii adul wa?

NYOGAO NGINGICO APIRI

- Nyo acel en kame yin itwero tiimo apiri pi jiiko nyai me aramo kede tuere kii paco ni?
- Ngai en kame yin itwero nywaako kede kop noni isabiti ni?

Pwonyere ka tidi: Miere kede kom acil.

Tam ka pir gi tek

Wan opoore gwooko kom wa kede miere wa di cil pi geengo tuo nyai.

Jame me tic

- Ud ingaroi atitino 20, pote me yen arabo gimoro kenekene kame twero kanere.
- Cal agoa: epone me cweeno bwoi kame mako lwangini.

Nyuto pwonyere

LEENO TAM KII EKODET KADWONG- NYOGAO NGINGICO

- Benyo, iyutununu kare okato dwong me 'gasia'?
- Benyo, iyutununu yote mogo kame oasiaunu kame gasia gi twero kobo kede?

TUKO ME EKODET ADWONG {ETIE YER NI}

Icorakin but nga pwony: *Nen be ikano jamini mogo atitino [bala ingarui atitino] kii ot kano tenge di pwodi likame ngata moro otuno pi pwonyere. Tatamo ne ekodet be:*

Isabiti otyek ca wan otimunu tuko kame waco be, 'kobo gasia' di otiunu kede ingarui katitino. Aso, isabitit ni, 'gasia' osarakin ii ot ni dedede. Timunu ber imounu gi- gin ki bedo ingarui katitino bala mge [nyute gi anen me maka kame yin ikano ka]. Nga kame bino udo atot kalamo jo icegun en kame lanyo! Mii idue asomo go kare anonok me mono ingarui katitino go. Dido iko lwongo gi karacel di iko mino gi kinen wel kame gin ki udo.

Di ecal acala kede ingarui katitino gi gasia da twero pwono ka dedede me miere wa. Tin wan oyarunu yamo ikom epone me kwanyo gasia gi tenge kii miere wa, tetekenye kur ki mii jo me diakale wa tuo.

Ogwokunu miere wa di cil

LEENO TAM KII EKOET KATIDI

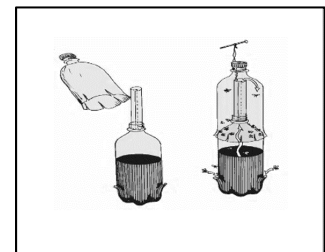
- Pinyo bo komio pire tek me wan gwoko miere wa di cil?
- Tice megge en kame diakal nini timo pi gwoke bedo cil?

MIINO ADWOKINI- Peny adwok 3-4 apapat.

Icorakin but ngapwony: *Di yin itie bebeo ikom apor kalubere go, tamakino gono cal me anena ikom papula atitdi. {Yin dokon itwero kwano ngatamoro ace kii ekodet pi bedo nga goi cal kame di ibecokina}.*

Yongoyote mogo tiye kan kame pir gi tek ame mako epone aber me gwoko miere wa bedodi cil pioropior di gasia lii iye.

1. **Kur ingul lau ni ii die rot.** Kur ingul lau idier ot amotoko kakame idue tuko iye. Lau wa kobo aramo kede tuere.
 - Benyo, ngatamoro twero nyuto ne wa epone aber me oolo kede giro?
 - *Nen be gin kingeo epone me loko wi gi tenge ibut jo di kiko oolo ii akurudidi ame odolo.*
2. **Gwokunu isukan, alngigtin, ikotin, kede itandana di cil.**
 - Yote megge mogo en kame wun ingeunu kame twero konyo wa gwoko isukan, alangitin ikotin, kede itandana di cil?
 - *Lier isukan, kede alangitin icing aliet kare ikare.*
 - *Kame di cwareni tie, bwot pii aliet ikom ikiotin di iko lwoko isukan kede alang dedede.*
 - *Nenko onyogo ipaco ni buli kare. Onyogo kede igwegwe kobo tuere atos twatwal.*
3. **Ti kede coloni di gwoke di ecil.** Kur itiunu kede amwonin arabo ebar moro bala coloni. Kuny coloni tetekeny wek ibed kede kabedo acel kame yin ioto iye obar. Job cet moro kenekene kame atin moro opielo inget ot di iko pwonyo gi epone me tic kede coloni. Um dog bur me coloni pi gengo lwangini, kede gwoko adul no di cil.
4. **Wei dier ot, kor apama kede komini, amotoko imesai.** Lwok ot dedede kare ikare. Wei di iko lwoko dier ot. Wei kor apama, di iko weweo komini arabo emesa. Ude maro doko col susunyo, aso gin kimito alwoka iber ikare dedede.
5. **Cok yugi di igo bwoto iber.**
 - Epone mene en kame obwoto kede yugi kii adul wa kan?
 - Do yote megge ace en kame wan opoore iiko iber?
 - *Cocoko gi di iko wango ame mito awanga. Yugi ame ibecokina pi cocoko, nyogao tic kede amotoko me awanga mito bwot ii bur me yugi. Bur me bwoto yugi gengo yugi sasarun atatai dokon ekonyo gwoko lwangini kede iyono tenge me paco.*
 - Pi kunyo bur me bwoto yugi iber, otie kede anapeta kame poore yutuno:
 1. Bure poore kunyo di rorom kede {laco me ikekoroson mitas 2x2-3} di tuto mere tie mita acel donyo piny. Sais no bino bedo pi mwakini atos twatwal ne paco acel.
 2. Bure kopore kunyo mitas 20 {tien 20 kame olato iber} boro mere kede wen pii kede dokon mitas 20 boro mere kede paco.
 3. Bure kopore kunyo iwi emukura, tetekeny kur pii pong iyigi ikare me kot.
 4. Wum bur me yugi no kede lobo aperepere pi gengo ngwece kede lwangini pong iye.
6. **Gwok leini kede jame aliao alia go ooko.** Leini tiye kede onyogo, igwegwe, kede gasia kame kello tuo.
 - Yote megge en kame wan oporenu tic kede pi dwodwoko wel me leini kede jame atitino ka Liao go kii ude wa? {*Nen be iumo tam gi ber kong ne gi.*}
 - *Kur imi leini dony ii ot amotoko kadedere ace ame idue marotuko iye.*
 - *Dar leini kakame kowao ka di twerere.*
 - *Cuculo ka ko yeyecun me apama kede kako bele me dier ot kame ajekel, cwareni kede ekiliton twero pwono iye.*
 - *Kwany awakawaka cete me leini kii arabo inget paco ni tenge.*
 - *Benyo, tiye ngatamoro amen geo epone me dwodwoko tiye me lwangini piny? (Temuno ngingico CAL AGOA; Pi niang iber epone me cweno gi me mako lwangini).*

Ogwokunu kom wa di Cil

LEENO TAM KII EKODET KATIDI

Dokon wan opoore nu gwoko kom wa di pioro pior.

- Acora mege en kame yin iwinyo kame mako gwoko kom wa di cil pioro pior?

MIINO ADWOKINI- *nyogaunu ngingico kope kalubere gi, singo twatwal gi kame jo oudo okei.*

1. **Lwokunu kom wu-** opoore nu lwoko wang wa kede kom wa buli ceng pi tien 2-3 pi sabiti acel acel kede sabuni kede egwe angic, singo twatwal kame piny lyet. Bol icen ngei tic atek, tuko ii apua, arabu inyinyir. Man pire singo tek ne jo tuo, imukerun, kede ne idue atino. Cobuno bol kwanyo gasia tenge dokon egengo tuo me del kom kede abokoya. Ti kede egwe apapat me lwoko atin acel acel pi geengo gasia nyai.
2. **Rud laki-** Lak wa poore aruda tien are buli ceng dokon singo twatwal icen ngei camo swit. Geunu rudo lak idue wu kakame lak gi geo tui kede, di dokon ikounu pwonyo gida pi rudo lak gi apir gi, kakame gin ki geo kede isoma. Ti kede buras di iketo iye yat amotoko inyam yat kame oturo di iko keto iye yat me lak arabu munyo kame onyalo kede beking. Rud momot di lologo dog atin ka dedede pi dakikan aromo are buli kare me rudo.
3. **Gwokunu tien wu-** Etie gi ibecokina pi ngapo amuka, twatwal mere kii coloni kede ii adulion kame iritan tot iye. Kudilinge gi oyaro donyo di beo kii tieni kaka nyono piny. Sing cobuno lwoko tieni pi kwanyo gasia tenge kede me neno be apore me kaka me otongo li ki ye, amotoko buge kame tuo moro twero donyo iye.
4. **Lwokunu igoen-** Igoen wa da mito alwoka kare dedede. Kokodo gi ii abum arabu lieliero gi itol kakame ceng rieny iye ber kalamo {Akaka pepeto gi piny} konyo gengo jame adoto remo wa bala nat onyogo, cwareci, kede gwenyu.

Adul wa

Icorakin but ngapwony: *Nen calini 6 kame ogoo kii dul pwonyere ni: Gwokunu miere wa di cil. Wace ekodet pi keto giii ikodeta gi di lubere kede epone kame jo me adul cobuno tiimo gi kede- kame kosingo tiimo, kame kotimo dudul, kame kotimo icel Icel.*

Pi mago kame kotimoicel icel, gamunu apeny gi:

- Yote megge en kame twero konyo wu mino gigi timere iber kii adul wu?
- Jame meege en kame gengo gigi timere?
- Benyo, tiye gimoro kame wun ikarununu timo me konyowu lono gi agengou nogi?

Keeto itic

KEDE NGAWOTI

Tam kop ikom diakal nin:

- Tim mege ikom magi en kame yin lem

- i oudo itiyé timo cuto pi bedo kede paco acil?
- Mege en kame yin likaruno temuno timo kiber?

MIINO ADWOKINI- Cuk cuny dano acel acelpi moko tam igi moro me atima acel isabiti ni kame twero konyo gi bedo kede miere acil.

Pwonyere katidi: Cing Kacil

Tam kapingi tek

Gwooko cing wa di cil gengo gasia kede tuo nyai.

Jame me tic

- Cal agoa kanyuto tipi tap
- Cal agoa kanyuto epone me timo Tipi Tap

Nyuto pwonyere

LEENO TAM KII EKOdet KADWONG-NYOGAO NGINGICO

Iceng okato, wan oyamunu kop amako gwoko miere wa di cil pi geengo gasia Mino wa tuo. Dano acel ace lame tie Kan oko yero gimoro kame en oudo emito oot timo pi sabiti acel kenekene.

Yutununu be, miero otimunu tim kame kello yot kom pi wan neeno adwokini aber kede tuere anonok kii adul wa. Likame otwerunu timo alokaloka pi sabiti acel kenekene. Aso, bed timo ticensi abeco kii paconi, akadi diisawan mogo time tek!

Kii dul pwonyere, oyarunu yamo ikom epone me gwooko cing wa di pioropior. Ngat acel acel ber kong ngic cinge. Benyo, gin kicili?

Kare ikare kame wan ongingico cing wa, kineeno bala kicil. Do bala kame wan osiao kede kii dul pwonyere me agege, cing wa twero neno bala cil do di kipwokere kede gasia katitino kalikame neeno kede wang. Dokon gasia go twero miino wa tuo. Pien wan omumulunu jamini atot, gasia ko pong icing wa di ikanono en kame kiko donyo kede idog wa, iwang wa, iyit wa, ium wa...kede but jo icegun. En omio lwooko cing wa tiye gika pire tek kalamo me geengo tuere. Do akadi di amanono, jo atot likame singo lwooko cing gi ii epone opoore. Aso oyamunu kop amako awene kede epone me time iyore kibecokina.

Tim kabeco me lwoko cing

LEENO KII EKOdet KADWONG

Otie kede kope 5 Kan kame kame konyi neno be cingi obedo di cil kakame ilwoke kede.

1. Lwok cingi kede sabuni. Lwoko cing iber kede sabuni oyaro kwanyo gasia areco dedede. Lwoko cingi kede pii kenekene likame bino neko gasia. Kame di sabuni likame tie, ti do kede Buru arabu ngei yat.

2. Rigao cingi pi second 20 di pwodi likame ilalao en. Isawan mogo ekonyo kame di koto itwero wero wer Moro karacel kede idue ni pi second 20 wer kame pwonyo gi ngeno kare kame gin kipoore tyeko di kitie lwooko cing gi.
3. Rud diere diere me lweti kede dud abelekek me lweti. Gasia atos twero ridakin idud abelekek me lweti.
4. Mar Mino pi di bwote icingi kame di itie lwoko gi. Kur itii kede pii ame itieko lwoko kede cingi kame tiye ibeseni me lalao cingi.
5. Lwok cingi ikaka bor kede kake me otedo iye cam kede ka cam.

Kare aber me lwoko cingi

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

Iswil me lwoko cing e nine: esawa Moro kenekene kame yin itimo kede tic ko mii imulokaka rac kame 'gasia twero bedo iye'. Tice 'kame mi imumulo kakame gasia twero bedo iye en kame mii igongere kede kaka rac, kame twero kobo gasia ne jo icegun diko mino gi tuo

- Benyo, yin itwero waco nying tice mogo kame jo twero udo iye gasia? *(Nen be ipongo ka dedede kame ekodet liko yamo.)*
 - *Tice dedede me weweo jame areco, atwatwal mere weweo ii coloni.*
 - *Mumulo cete me leini, me imukerun, arabo kame di yin itiyee iiko komi in apiri.*
 - *Tic kede coloni.*
 - *Mamako ringo anumu amotoko alikame otedo, gwen arabo abeje.*
 - *Working in the field.*
 - *Gwaaro yugi tenge.*
 - *Gwooko jo tuo.*
 - *Oolo, giro, ngulo aorokony arabo twinyo umi- pige pige dedede kame wok ikom dano kobo gasia.*
 - *Mumulo lwangini, jame aliao kede leini.*

Wan myero ocobuno lwoko cing wa didik icen ngei timo tice gi dedede. Otiye kede kare aromo adek kame poore wan ogwokere iye itek twatwal pi lwoko cing wa pien kii tice nogo en kame yoyot ne gasia donyo kede ii kom wa di beo kii dog wa.

- Wun iparunu be tice adek ace go en mege?
 1. *Di pwodi likame itedo arabo iiko cam.*
 2. *Di pwodi likame icamo cam.*
 3. *Di pwodi likame ipito atin mukeru.*

Aso wek ber osomunu itatam ni di okounu leeno tam ikom peny peny kame wok iye:

Lusi ingeo be epoore lwooko cinge icen ngei tic kede coloni, kede di pwodi like tede cam, do, en etie kede peko itimo kamanono. Isawan mogo pii bedo li ne, di likame eko twero lwoko kakame emitto lwoko. Isawan mogo sabuni bedo li di like eko udo. Isawan mogo ewok kii coloni di wie ko wil kede lwoko cinge. akadi bed bala en emitto lwoko cinge ii esawa ibecokina, ebedo gi kame tek ne pi yutuno.

- Nyo en kame omio etek ne Lusi lwoko cinge?
- Tam megge en kame yin itie kede kame twero koonyo Lusi donyo yutuno lwoko cinge?

LEENO TAM KII EKOdet KATIDI

- Benyo, jo me diakal nin cobuno lwoko cing gi nakanaka? Kede jo piny? Pinyo bo komio gin kitimo amanono arabo likame kitimo amanono?
- Nyo en kame gengo jo me adul wu lwoko cing gi?
- Epone mene en kame otwerunu tic kede anen kame oudunu ibut Lusi ii adul wa kan?
- Epone mene en kame wan otwerunu kde cuuko cuny iduwe atino pi donyo lwooko cing gi icen ngei wok kii coloni kede di pwodi likame kicamo?

MIINO ADWOKINI

Mii lwoko cing bed yoyot kede tipi tap

LEENO TAM KII EKOdet KADWONG

Kame di oyarunu lwooko cing wa {kede wang wa kede tien wa} kii isawan go dedede, opoorenu mine bedo awakawaka di dokon eyoyot bala kame twerere. Otie kede tam kibecokina are me time.

1. Ket ka lwoko cing inget coloni.
2. Ket ka lwoko cing inget kakame yin itedo iye cam {do kur ebed di iyapi twatwal}.

Tie yote kame wan okaruno lwoko kede cing wa di otio kede pii anonok.yin likame imito pii atos twatwal me lwoko cingi. Yongayo acel me tic kede pii anonok en gero tipi tap. Itio kede tieni pi gwooko pii kur oot atos. Pii ame otio kede me lwoko cing twero dokon medo tic kede me lwoko ot kede coloni arabo me kikiro ipoto.

Icorakin but ngapwony: nyut **CAL AGOA of me Tipi Tap (arabo itim tipi tap sek tetekeny wek inyut ne kilas).**

- Benyo, itiyee kede gimoro acal kamane inget coloni ni?
- Bero nyo en kame twero bedo ikom tipi tap kalamo bedo kede pi ibeseni?
- Benyo, ekaruno bedo me kony Moro pi bedo kede gimoro acal kamane?

GI ME ATIMA KII EKOdet KADWONG (cokere me are kame tie iyer nini)

Icorakin but ngapwony: Kame di idue asomo tiye ked emit ikom tipi tap, ik cokere ace me timo tipi tap karacel. Akato mere twal, kame di itiunu ii adul kame pii nonok iye itwerunu timo tipi tap di inenunu kii **CAL AGOA**: Ger tipi tap apiri karacel kede ekodet. Nen be ekodet oiko kop sek me kello jame me cweno tipi tap kame ngat acel acel bino Mito.

Keeto itic

LEENO TAM KII EKOdet KATIDI

Apat kede tiimo tipi tap, nyo acel ace kame wan opoore nu keto itic isabiti Ni? Nyo en kame itamunu be twero Mino keto kopo itic bedo tek? Epone mene en kame otwerunu tieko kede pekini go?

Pwonyere katidi: Adul aciL

Tam kapingi tek

Kakame wan onge kede jamini kame kello nawa tuere, wan otwero tiimo alokaloka pi geengo tuere.

Jame me tic – Moro li

Nyuuto pwonyere

LEENO TAM KII EKODET KATIDI- NYOGAO

Kii ikodeta me Jo 3-4, nywak gi kame yin ityeko tiimo pi neeno be Jo me paco Ni obedo cil kede dano acel acel tie lwooko cinge iber odocon di dokon ii esawa kame mitere.

- Benyo, oudo ebedo gi ayoyot arabo etek pi timo Tim gi?
- Benyo, oudo tiye jamini mogo kame wun imito timo do likame ikounu twero?

MIINO ADWOKINI- Mi ekodet dakikan kame romo 10 pi leeno tam, di Jo 2 amotoko 3 tiye nywaako tam kabeco ko wok kii ekodet gi.

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

- Dido oudo wun itieunu bino Kan tin, ngata Moro oko neeno yugi karamoro? Benyo, ikounu ngweeno ngwece Moro arac? Do iko dokon beo ineno adul kame tiye kede lum alikame otongo kede doi ki ye?
- Benyo, kop me dedepo jamini go mako ngai gini?

Tin wan oyarunu yamo ikom epone me gi kame opoore nu tiimo pi bedo kede adul acil. Pien ecal kede miere wa, cing wa, kede kom wa- adul acil gengo tuere sarakin tetekeny wan oko bedo kede yot kom. Akaka daro ngatamoro bino diko tiimo ne wa, wan otwero tiimo apir wa.

Yote me gwooko adulio wa di cil

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

Icorakin but ngapwony: adwok mogo tiye kame otyeko naapo piny pi konyo wa kede leeno tam ikom peny mogo. Mage obedo adwok mogo kame otamo be ber. Egolo gi tiye pi konyo ekodet tamo kop ikom pekini kame tiye kede epone me tieko pekini nogo.

- Kii pwonyere wa okato, osiaunu be cete me dano, cete me leini, kede yugi poore akwanya tenge me miere wa, di oko gwooko gi tenge ki but wa. Pinyo en komio kop no Pire tek? Pekini megge en kame gigo twero kello?
 - Gasia kobo tuo
 - Gasia kello lwangini kede jame aliao aliyaa kame kello tuere
 - Pii olilere kede cete kede gasia mio wa tuere.

Ongingicunu kadedere mogo kame cet me Jo, cet me leini, kede yugi maro cokere iye kii adul wa.

Yongo yote me bomban wa

- Tien kope megge en kame mio yote wa likame cil? {cenge mogo itwerunu bedo kede adwok atot atota}
 - *Jo bwoto yugi.*
 - *Leini rimo di kiko weko cete gi.*
 - *Jo arabo idue ngulo lau, Lao lac amoto ki piyelo idier yongayo.*
 - *Lwangini kede jame aliao acamo.*
- Nyo en kame opoorenu timo pi Mino kadedere gi neeno di cil odocon kede dokon gin bedo cil nakanaka?
 - *Depunu yugi kii dier yote.*
 - *Pwonyunu Jo me adul pi gwooko yote di cil.*
 - *Kunyunu colonin me Jo piny.*
 - *Kunyunu bure me bwoto yugi me Jo piny.*
 - *Mokunu ceng Moro kii due kame wun dedede iyeunu kede pi donyo bino kwakwanyo yugi tenge.*

Pii kede kakame pii cokere iye

- Jamini megge en kame cobuno miino pii wan bedo reco? Benyo, tie kagamogo kame pii areco cokere iye ii adul kane?
 - *Jo tiye oot obar ii abum arabo ilak etau.*
 - *Yugi top ko lalaun ko mol piny iwi emukura kame kot ocwei.*
 - *Adulio kame pii cokere iye nyaale kede yugi kede jame otop.*
- Nyo en kame opoore nu tiimo me iiko adul kede pi gwoko adul di cil paka ii anyim?
 - *Regunu adulio kame pii cokere iye kede ataparin.*
 - *Pwonyunu Jo piny pi tic kede colonin di likame ki dudubo wen pie.*
 - *Gwokunu wen pii.*
 - *Gerunu ude me leini.*
 - *Kwanyunu pii ocokere tenge kede lum aboco ame obir kede jame adoto remo wa nywalo iye abeon gi.*
 - *Mokunu ceng acel kii due kame wun dedede iikunu kede adul wu.*

Diakal me sukulu

- Benyo, diakal me sukulu cili? Kame di li, otimunu benyo pi gwooko idue wa kur tuo nyai ne gi kii sukulu?
 - *Gerunu colonin ii sukulu.*
 - *Gerunu ka lwoko cing isukulu.*
 - *Totongunu lum abocoboco kii sukulu.*
 - *kwanyunu pii kame cungo karacel tenge kede yugi.*

Kilini me amuket {kame di tiye kilini ka iyapi yapi}

- Benyo, kilini no iye cil paka ooko da? Kame di li, otimunu benyo pi gwooke tetekeny wek ebed di ecil nataman kede dokon iii anyim da?
 - *Bedunu kede ceng me weweo kilini.*
 - *Tototngunu lum aboco piny.*
 - *Kwanyunu pii ocokere kede yugi tenge.*
 - *Lwokunu kor apama, die rot, kede jame acungo me iiot kede ooko da.*

Keeto itic

LEENO TAM KII EKOdet KATIDI

- Ikom jame dedede kame oyomunu iye tin, nyo en kame yin itamo be en obedo peko adwong twatwal arabo rem kii adul wa ni?

MIINO ADWOKINI- *yei ne ikodeta nywak tam gi ikom adulion kame Mito aika kii adul gi. Sup cuny ekodet pi cweeno ik me awene kede epone kame gin kiyaro tic kede me miino adul gi dooko cil. Kony gi keemo gi acel Moro di kiko cweeno ik kame bino cobere ikare nono.*

Pwonyere ka tidi: colonin

Tam ka pir gi tek

Buli dano poore tic kede coloni paka idue katino pi geengo nyai me tuere.

Jame me tic

- Cal Agoa: cal kame nyuto iponeso me colonin ongwon {papula acelacel kede cal agoa 2}

Nyuuto pwonyere

LEENO TAM KI EKOdet KADWONG

- Benyo, Jo singo tic kede colonin ii adulu da? Jo adi en kame li kede colonin?
- Pinyo Bo en komio Jo mogo likame tio kede coloni?
- Benyo, miere adi en kame li kede colonin?
- Tien kope megge en kame mio tic kede coloni ber? Benyo, itwerunu yutuno pwonyere me agege?
 - Pi gengo gasia kede tuere nyai.
 - Pi gooko adul WA bedo di cil_ tetekeny jo kur pieli inget kakame jo twomo iye pii kedeinget yongayo.
 - Pi gwoko miere WA bed di cil.

Iponeso ongwon me colonin

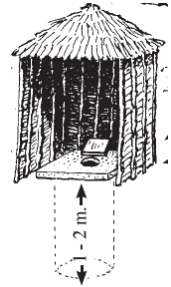
LEENO TAM KI EKOdet KADWONG

Icorakin but ngapwony: *NYUT CAL AGOA: Cal ongwon me colonin di itatamo gi kiber. Kame di wun arabo nat kanisa di Mito pwonyo geero epone me colonin nogi, kwaunu ngapwony pi konyo wu kede tam me epone me geero colonin.*

Otiye kede iponeso apapat me colonin.

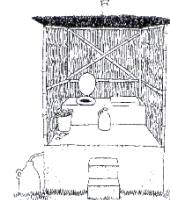
Epone me 1: Coloni koumere

- Opeto dyer ot mere di etiyē kede gimoro kame umo bur {kame cego lwangini ooko kede ngwece ko dong iye}.
- Gi KO peete no twero bedo me ebao, lilime kede simit, arabo isikin.
- Kame di epong, yin miero iger coloni apat {do yin itwero tic kede bur no me piito yat.

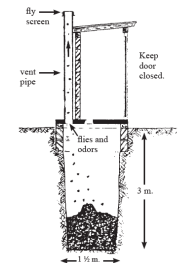
Epone me 2: Coloni kotuwo kame kobaparo iye lac tenge.

- Okyarao en malo.
- Etiye kede isengen are kame poko lac kede CET.
- Epoore kede adulion kame allele maro lolo.

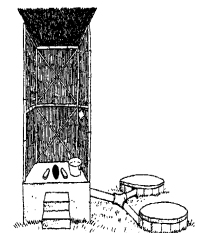
Epone me 3: Coloni kame koiko iber di etiyē kede atulin malo mere kame woto ngweco.

- Etiye kede paipo kame kwanyo ngwece kede lwangini tenge.
- Pi kite kame iye col kede, lwangini por lubo lero di kiko moko, kiko too.
- Miero

Epone me 4: Coloni me pii

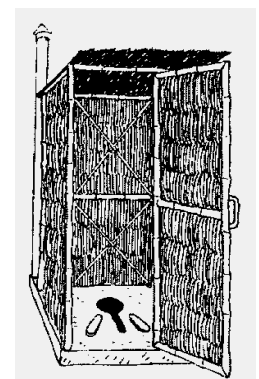
- Etiye kede kakame ocoko iye pii, kopeto piny mere dokon etiyē kede bur 1-2 kame tut.
- Epoore kede kakame pii mere tiye piny kakatut.
- Epoore kede kakame Jo wao iye pi malo me ude gi di ki tio kede di ecweer ki malo me lwoko.

Gooko coloni di cil

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

- Yote megge en kame wun ingeunu kame Jo tio kede me gwooko colonin bedo cil?
 - *Gwok coloni Ni bed di cil, lwok dyer oot mere nakanaka.*
 - *Nen be dog coloni tiye kede gi me wume, dokon poore di gi wume nono bedo kanono esawa dedede. Gi wumo doge ayoyot mere twero bedo me ebao Moro.*
 - *Pwopworo yat ka buruburu amotoko Buru idog coloni ingei buli tic kede pi dwodwoko ngwece kede pi gengo lwangini.*
 - *Cobuno ngaapo amuka ityeni kame di itiye oot icoloni.*

Pi bedo kede gwokere aber, colonin dedede poore gero kakame boro mere kede paco kede pii romo mitas 20. DIDIK mar gero coloni kakame bor kede kulo me pii me amata.

Idue kede coloni.

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

- **Buli dano poore tic kede coloni.** Do idue atino didik likame tiyo kede. Nyo en kame miye etek ne idue?

- *Likame ki twero yabo ekeko*
- *Ki lwooro colo arabo poto ii coloni*
- *Likame ki maro ngwece me coloni*
- *Likame ki twero tuno kuno ii esawa.*
- Pinyo Bo en komio Pire tek ne idue da pi tic kede coloni?
 - *Pi gin nao kede tim ka ber*
 - *Pi gwooko lobo WA di cil dokon di likame gasia nyai ka dedede beo ki cete me Jo.*
- Epone mene en kame idue siao kede epone me tic kede coloni? Nyo en kame wan otwerunu tiimo pi cuuko cuny idue WA me tic kede coloni?

MIINO ADWOK

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

Yongayo acel kame wan otwero tic kede me Mino idue WA nao tic kede coloni en geero coloni me idue di likame bor kede OT.

- Kuny bur isedenyeny, kame tuto mere romo mitas 5.
- Wume kede lilime kede simit katitidi kede ebao me wumo doge. {Timo man yoyot twatwal pien itwero time kede lobo arabo simit kede yen kame onapo.}
- Apama Moro likame koparo icoloni me idue.
- Cuk cuny idue pi tic kede coloni gi Ni didik kede cobuno wumo doge. {Pi geengo ngweece kede lwangini.}
- Bed pwopworo Buru arabo obo idege pi geengo ngwece kede lwangini.
- Kwany silab me doge no kame ineno be etie pong di iko kobo kede bobo ibur anyen di iko dwooko lobo me wumo maca acon ca. {yat kame opito ii bur no bino tiimo iber twatwal!}

Keeto itic

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

- Benyo, paconini tiye kede coloni? Kame di tiye kamanono, coloni me epone mene inonono? Kame di li, oudo koto igero me pone mene? Jame me gedo me pone mene en kame oudo koto itiyo kede?
- Tien kope mege en kame omiyo Jo mogo likame tie tic kede coloni kii adul? Epone mene en kame otwero koonyo gi kede tetekey gida ki twer caako epone me Tim Ni?
- Kop mene acel en kame yin tin ipwonyere iye kame ikaruno nywako kede Jo icegun isabiti Ni?

Pwony katidi: Pii acil

Tam ka pirgi tek

Pii kapioro pior likame didik tiye pii acil. Wan opoore nu jililo pi kede gooko pie WA pi mine bedo ber me amata.

Jame me tic

- Cal agoa: Cal agoa kame nyuto iponeso ongwon me jililo pii {pok 2 bed ipapula gi ken gi, 2 da ken gi.}
- Cal agoa: Kame nyuto epone me tic kede yat kame oketo ipii [SODIS] me jililo pii.
- Jame me tic icegun
 - Gilasin 2 me pii acil me amata {gilasi ki cararai en opoore.}
 - Ijikon 2 me munyo
 - Pi ki ngorijij me nyuto tic me SODIS.
 - Ecupa me pulastik me lita 1-2 me nyuto tic me SODIS. Kame di twerere, cuk cuny Jo pi bino kede icupan gi acil me arwakarwaka.

Nyuto pwony- Pii ipiororoi didik liko bedo pii acil

GI ME ATIMA KII EKODET KADWONG

Icorakin but ngapwony: *lik gilasin are me pii acil me amata- acel bed kede munyo ijikon 2 di tiye iye dokon acel bed abongo munyo Moro iye. Ket gi iwi emesa tetekeny inyut ne Jo dedede. Kur iyame gi be munyo tiye ii acel.*

Ango atiye kede ikompen me pii acil kaane:

- Benyo, pii kame tiye igilasin gi cacal?
- Benyo, pii noni ci liber me amata?

Benyo, atwero wudo Jo are kame karuno kwaanyo gilasi di kiko maato pii iye? {Cuk cuny Jo cunyo go pi maato pii di Jo ace tiye ngiico cal me nyim gi.}

- Benyo, pii me gilasin go oudo cacal?
 - Li, gilasi acel tiye kede munyo iye do gin ki neeno kicacal.

Likame pii kapioropior dedede cil me amata! Isawan mogo pii twero neeno di epioropior di ecil, do wudo gasia tiye iye kame yin likame ineeno kede wangi {acal bala kite kame munyo oudo tiye kede ipii no}. Pii KO pwokere kello newa tuo me dyeb kede tuere mogo ace.

Pii ame kojililo di ecil

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

- Wan oudunu pii ituwai?

- Benyo, yoyot ne bedo di like cil? Nyo Bo en KO pwoke? {Yei ne ekodet wokun kede tam gi, kame di likame gin kiwaco Moro ikom maage, yin itwero Waco ne gi.}
 - Leini latao inget pii di kiko pyelo CET gi iye.
 - Jo pyelo inget pii.
 - Jame aliao nywal ii pii.
 - Like pioropior pien enyaale kede gasia.
 - Yugi opong ipii.
 - Yen kame Jo pur tiyo kede okikirun ipii.
 - Sabuni me lwooko igoen kede me bol okikirun ipii.

Etiye gikame tek pi waaco be pii cil pien jamini atos kame mio pii pwokere likame neeno. Kame wan likame ogeno tiye me pii WA, wan opoore jililo pii di pwodi likame omate.

Gei ber Kong jililo gasia kede cwoto kame neeno kii pii. Otiye kede yote are kayoyot:

1. Yei ne pii kame cwoto opong iye no ber napakin pi ceng acil, di iko bwoote ii agulu acil. Med bobo tiimo kamanono icing alubo.
2. Lii pii kede egwee acil.

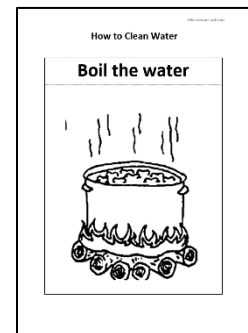
Mano oyaro miini iwok kede pii acil twatwal do wudo pwodi likame eber me amata.

Otiye kede yote 4 me jililo pii. Likame magge kenekene en kame yote me jililo pii do 4 nogi en ayoyot megge.

Icorakin but ngapwony: Nyut **cal AGOA**: CAL kame nyuto epone 4 me jililo pii kame di inyogao ngingico pwonyere kame tiye piny gi.

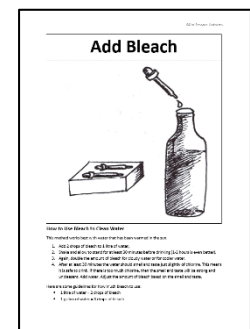
1. **Cwak pii: Nen be** idaro paka kakame ewawalo kede di iko medo daro pi dakikan kame room 10 di etiye wawalo {ikakame otingere malo, med dokon dakikan 5}. Wum do pii di iko weeke ekwei paka tuno esawa me maate.

- Bero nyo kede raco kame tiye ikom epone me jililo pii noni?
 - Bero mere- time yoyot, dokon etiye kede jame kame mitere kanono.
 - Raco mere- emio OT doko lyet, miero icul sente me mac amotoko mwoodo yen me cwaako pii nono.

2. **Keto yat:** Wan otwerunu meedo kulorin ipii pi jililo en, do wan opoore gwokere pi tic kede ruom kame mitere. Kame otiyo kede katitidi twatwal, gasia likame bino too, di Jo pwodi tuwo dokon KO maako pi maato pii arac. Kame kotiyo kede atos twatwal, pii oyaro wok di ikekem dokon yat noni karuno musungo Jo. Yat noni karuno wango Del kom WA, kede wang WA dokon etwero tutuco igoen WA kame di ekikirun ikom WA. Pii kame ojililo kede yat noni likame ber me amata, do eber twatwal me lwoko cing, pote dek, kede jame me mako cam.

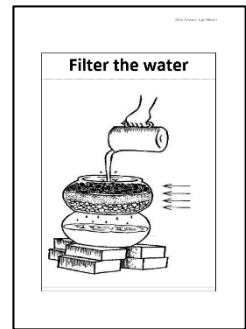
- Benyo, tiye dano Moro otamo tic kede epone Ni?
- Bero megge kede raco kame tiye iye?
 - Bero mere –time yoyot, di eber itek.
 - Raco mere – ikekem, emito pime kede gwokere atek, poore icul wel me wile.

3. **Tic kede gi jililo:** Wan otwero kwanyo gasia tenge ipii di otiyo kede ecuma ka jililo pii.

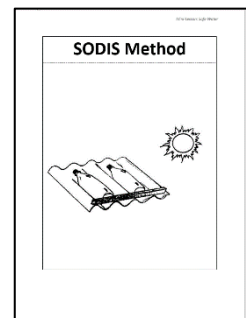
- Benyo, ngata Moro otyeko tic kede epone noni?
- Raco mere kede bero en nyo?
 - Bero mere- time yoyot dokon etiyo kede jame kame tiye.
 - Raco mere- poore ciibe kaka ber, dokon poore gwoke di ecil.

Icorakin but ngapwony: Dul me pwony Ni likame ribaro epone me tiimo gime jililo pii. Kame di mit me ngeeno time tiye, iyarunu kubere kede ikodeta kalikame apugan pi konyou kede ngec me gi jililo pii kame udere ii adul wu.

4. **SODIS:** SODIS (cungo pi tic kede lyeto me ceng me neeko gasia. Ryang ceng karuno neeko bakteria di eko bedo kede teko arom aroma kede pii kame ocwako.

- Benyo, tiye ngatamoro otiyo kede epone Ni?
- Do raco mere kede bero mere en nyo?
 - Bero mere – time yoyot kii ceng alyet kede kakame kot nonok ki ye.
 - Raco mere – time lika yoyot kii myere kame Mito pii atos kibecokina me amata; time tek ikare kame idoun tot kede malo, kede ikare me kot.

Pwonyo timoSODIS (itwero tiimo arabo li)

GI ME ATIMA KII EKOdet KADWONG

Icorakin but ngapwony: YIN itwero nyuto ne KILAS epone me timo SODIS arabo itwero miino kilas kello icupan ki cararai kame tiye litas 1-2 di gin kiko tamo timo gin apir gi. Cwai gi i **CAL AGOA**: Kame nyuto epone me jililo pii di itiyo kede lyeto me ceng.

Man en yongayo me tic kede SODIS pi jililo pii.

1. Yer ecupa ki becokina! Ti kede ecupa me litas 1-2. Kame di edwong twatwal arabo etitidi, likame ebino tic iber. Nen be ecupa no icararai iber dokon kwany iwandik iye tenge. Icupan me giamata go beco kalamo, do likame alulum megge go. Do kame di ecupa no oti twatwal, pii Ni likame oyaro bilere rac.
2. Lwok ecupa nono iber kame itiyo kede tien me agege.
3. Pik pii iye ecupaii adul me $\frac{3}{4}$. Nen be pii ipiororoi. SODIS likame oyaro tic kame di yugi tiye ipii.
4. Yayango ecupa iber pi dakika 20.
5. Pong do cupa iber di iko cego wie.
6. Ket do ecupa iwi abati arabo iwi OT kame oguro kede lilime.
7. Yei ne ecupa no bedo idier ceng alyet geno me odiko paka otyeno, atwatwal mere pi isawan kanyape.

Pii no nan do cil me amata pi ceng kalubo! Mat pii no dedede icing ceng 1-2 kame lubo tetekenyo kur gasia gei dongo iye dokon.

Keeto itic

KEDE NGAWOTI

- Benyo, yin lem ijililo pii Ni? Kame di li, pinyo Bo komio li?
- Benyo, itwero taamo tic kede yongoyo acel Moro ikom magi? Mene en kame iyaro taamo?
- Ngai en kame yin iyaro nywaako kede kope gi isabiti Ni?

Pwony katidi: Cam kame ogwoko

Tam ka pirgi tek

Wan okaruno gwooko miere WA kii bedo Jo akom gi lit di beo kii tede, kede gwooko cam iye pone aber.

Jame me tic

- Cal agoa: Cal kame nyuto tandalo me tuno jame me mako cam
- Kakame koudo iye yen me tiimo tandalo me tuno gi mako cam: ajange me yen alac 4 di ikakara bala enyukuta 'Y' ii ajikini me tucel, ajange me yat oriere, kede ajange atitino megge, kede auno.

Nyuto pwonyere

LEENO TAM KII EKOdet KATIDI

- Yote megge en kame wan otiyo kede me miino cam WA bedo di ogwokere di likame eko miino WA otore kame ocame?

MIINO ADWOK

Gwooko miere WA di beo kii udo cam kame odwooko

LEENO TAM KII EKOdet KADWONG

Jo twero udo kudilinge, tuo me dyeb, kede tuere mogo atek kii cam. Do kame wan opwonyere ngeeno timo Tim mogo ayoyot, wan otwero neno be okello ne Jo me diakale WA cam kame ogwooko iber.

Otiye kede yote kany kame konyo WA neno be Jo me diakale WA ocamo cam ka peko li kiye.

1. **Lwok cingi di pwodi liki tede kede di pwodi liki camo.**
Bala kame otyekunu siao kede sek, wan opoore nu lwooko cing WA iber kede sabuni di pwodi liko tede cam arabo di pwodi liko camo tetekeyi kur gasia kob icam WA.
2. **Lwok anyakini kede pote me dek.** Lwok anyakini kede pote dek dedede kede pii acil {kame kojililo di beo kii, cwako, medo iye yat amotoko SODIS} di pwodi liki camogie atwatwal mere kame di iyaro camo gi di numu {di liki tede gi}. Arabo ikaruno kuulo poke me pote dek go tenge pi gengo apua kede gasia.
3. **Cwaako ringo dedede, gweno, abeje, ringo me epege, kede dek nam iber odocon.** Gasia kame keelo tuo twero kuo iber adikinicele ii ringo kede ikome ioko mere, do kitwero too kame kotedo ringo go kiber

odocon. Ringo twero bedo di ocwaake pi isawan alac dodi cwe mere liko loko pii. Yongoyo ace me ngeeno be ringo no do twero camera abongo peko Moro en kame ka akwakwar mere no odoko li {pi ringo dyang, dyel} arabo pink {pi ringo me epege kede me gweno} kii gi. Dokon etiyē gi kame Pire tek me gwooko ringo anumu, ringo gweno, dek me nam tenge me cam ace go tetekey kur kapok gasia. Ngongolo anyakini kede pote dek ikaka apat kede kakame ringo tiye iye, kur itii kede pala acel nono arabo sepulan nogo me ngongolo ringo di dokon iko ngongolo kede cam icegun {tuno di ber ilwoke iber}, di iko lwooko cingi icen ngei mako ringo.

4. **Um cam, dokon kur iyeine bedo ooko.** Kur iwek cam kame otedo bedo ooko pi isawan kame kalamo 2. Etiye gika ber me gwooko dek ringo kede gimoro kame otedo kede cak me bedo di lyet paka esawa me came. Akato mere twal, kur iyei ne lwangini arabo okodo lyao ikom cam. Lwangini kede okodo go tiye kede tuo ikom gi. Cam kame odong cungo ooko wao lwangini. Cam odong go poore agwoka ii kabledere kame kowao kede ewaya awing gi titino pi gwooko gi.

- Yote megge en kame mio kame otedo ringo dong di lyet isawan dedede?
- Nyo en kame un itiunu kede me umo arabo me gwooko cam?

5. **Tii kede sepulan kede bakulin acil.**

- Epone mene en kame yin ilwoko kede bakulin Ni? Do yin igwooko gi tuwai di pwodi liki itoko cam?
- Benyo, lwangini arabo jame kamito cam nogi likame udo epiding me tuno ibakulin WA nogi?

Bala kite kame ecal kede ne cing WA, cam, arabo pii, bakulin da twero neeno cil dodi gasia tiye iyiigi kame kello ne WA tuo. Yutununu be, wan likame otwerunu neeno gasia gi kede wang WA, do wan opoore neeno be gasia li kii bakulin kede sepulan kame wan otio kede me pito Jo me diakale WA.

- Benyo, itiye nu kede tam ikom epone me tiimo amano? {Cim ne WA di iko tatamo iber tam kame ekodet likame owoto.}
 - *Lwok bakulin kede sabuni*
 - *Cwak pii alyet me wowoko ii bakulin {lyeto neko gasia}*
 - *Tii kede pii kame kojililo me wowoko bakulin {pii kame kojililo di beo kii cwaako, keeto yat, arabo SODIS}*
 - *Kur iyei ne bakulin kame kotyeko lwooko mulo piny*
 - *Mii bakulin Ni tui iceng {benyo, iyutuno SODIS? {Rubanga omiyo WA ceng pi koonyo WA neko gasia!}. Man ber kalamo tic kede egwee Moro kame cengemogo tiye kede gasia iye arabo dapakino bakulini go karamoro di ki ngic kakame gasia kede obwol twero dongo kede ikom gi.*
- Tuwai do en kame UN itwerunu gwookoiye bakulin kede sepulan tetekeney kur jame ka Mito cam gi kur pok gasia iye?
 - *Gin ki poore bedo iwi tandalo di KO wumo gi kede igoen acil. Kame di kabaddi tiye, gwok agune, bakulin kede gilasin di luro dog gi piny- pi geengo jame alyao alyaa go, iyoono, kede ajekel tuno iye. Sepulan likame poore weeko buto ilobo.*

TUKO KII EKODET KADWONG

Icorakin but ngapwony: Kony ekodet yutuno idoketa 5, kame mako epone me gwooko came di ber. Icen ngei tatamo gin dedede kiber, nyogao ngingico dokon ii esawa Moro. Ikounu dokon tiimo tuko: Popoko ekodet tyen2-3. Lwong wel me ikodeta gi 1, 2, 3, 4, arabo 5. Dano me agege me cungo malo di eko maro idoketa gi kii anapeta udo point pi ekodet gi. {Bala nat: kame yin iwaco be 4; dano Moro poore cungo di KO yamo be; 'wumo cam,' ekodet me agege KO udo point 15 lanyo.}

Tandalo

GI ME ATIMA KII EKOdet KADWONG

Icorakin but ngapwony: Kame di twerere, timunu tandalo me tuuno bakulin karacel di lubunu icorakin kame tiye ICAL AGOA kame mako tandalo me tuuno swanin. Nen be icocoko jame me tic kamitere dedede karacel sek. Kame cweno tandalo Ni tek, nyut do CAL AGOA: kame nyuto tandalo me tuno bakulin, di itatamomepone me time.

Icorakin kame mako epone me tiimo tandalo:

Cocoko:

- Jang yen 4 kame tiye kede cal me 'Y' iwiye tucel; boro mere poore bedo bad acel di sikit mere lanyo me lweti adwong.
- Ibelai 4, di boro gi rorom.
- Yen ayapak 10-20, di boro gi rorom.
- Tol me amujac, me laboro me tugo arabo tol me epone Moro kenekene kame yin itiye kede icingi.

Ger do:

1. Sip do yen ikakara bala enyukuta 'Y' di omoko piny itek di kakame ikakara bala 'Y' go neno malo {yutuno yeero kakame ceng ryeny iye esawa dedede}. Ipirin gi poore cung di tiye ical me isondan 4. Magonogi bino bedo tyen tandalo.
2. Ket atadeta 4 ayapak kai kakara 'Y' pi cweno puremu mere.
3. Ririyo yen iwi gi pi woto kabedo me swanin.

Nan do itiye kede tandalo.

Epone me tic kede tandalo:

1. Rieb swanin ariebe iwi tandalo icen ngei lwookogi tetekeny kitui kede ceng.
2. Kame diswanin otuo, ket gi do iot ARABO, ium gi kede egwe kacil tetekeny kur apua pwok gi.

Keetoitic

LEENO TAM KII EKOdet KATIDI

- Nyo en kame yin itwero geno tiimo isabiti Ni udo cam kame ogwooko iber ne jopaco Ni?
- Benyo, ikaruno tatamo kope acel arabo are kame yin tin ipwonyere iye kame yin itwero nywaako kede Jo icegun isabiti Ni?

Pwonyere ka tidi: Cam ka gero kom

Tam ka pirgi tek

Cam ka beco mitere ne dano pi en dongo kiber, timo tic itek kede bedo di kome yot. Tuere katot kametie mako Jo, tie pi li me caamo cam ka gero kom gi.

Jame me tic kamitere

- *Cal agoa: kads kame tie kede nying cam kame geero kom Jo [4] wot gi di iko ngongolo gi l adulio.*

Nyuto pwonyere.

LEENO TAM KI EKODET KA DWONG

- Epone mene en kame in itwero ngeno be katin kotie pito kiber?
 - *Etie kede teko, eringo rimaro kago, emaro tuko, epepenyo peny katot.*
 - *Wange meny, leme oleny.*
- **Idue kame likame cam romo gi cal nadi?**
 - *Epalaro, wie wil, ecobuno peenyo cam, teko nonok ikome,*
 - *Wange isil, Del doge otuwo, yie odeng.*
- Pekini nyo en kame gengo Jo udo cam kame romo ne diakale gi?

Dano kalikame camo cam karome, amotoko cam ka gero kome, omito bedo kede goro me bedo tuotuo. Manono KO lwongo be adwokini me rem me cam. Ribaro kede kope kame yin ityeko tatamo kimalo go, rem me cam karuno kello ne:

- Kidue dongo cego cego, dokon likame kitek.
- Kidue likame timo kiber isukulu pien likame kisom kiber amotoko bedo kede iyutun aber.
- Kom wa bedo kede goro me yii kede tueregin ko miino wa bedo me tuotuo dokon tuere nogi mako wa di etek twatwal.
- Imukerun nywalere di titino dokon kom gin yap kame di toti gi tiye kede goro me rem me cam
- Mon kame doto kidue bino bedo kede oolo ikom gi, dokon likame kibino karuno wooto cak koromo.

Aso etie gi kame Pire tek ne paco dedede pi caamo cam kame gero kom Jo.

Udo cam kame gero kom- ikodeta ongwon me cam.

LEENO TAM I EKODET KADWONG.

Rubanga ocweo komwa di Mito iponeso me cam ka papat buli ceng.cam mogo mio WA teko, cam ace mio amorito WA doko tek, ace gero lak WA kede cogere WA, dokon cam ace gengo WA tuo.

Wan okaruno tiimo ojame are pi koonyo kello ne diakale wa cam kame gero kom kame kom gi mito:

1. **Pit idue didik**-I due likame singo caamo cam katot I esawa me cam, aso mio etie gi kame piire tek sana ne gin me cam didik. Etie gi kame pire tek pi miino idue caamo pote me yen kame kello yot kom[cam kame gango]di gin kitie iwang cam.
2. **Med cam kame kello awanya ikom cam ka dwong kame yin itoko ne idue**- cam nogi kello ne wa teeko. Dokon ki gwooko kom wa ikom tuere di ki ko koonyo idue wa ko dongo iber.

Cam dedede KO twero popoko i ikodeta. Ekodet acel acel me cam tiimo tic apat ikom dano. Aso wan oyaro OT ngingico ikodeta ongwon me cam kapapat. Cam kadongo meege kede ace adek kame gango.

Cam ka dongo meege.

- Cam ka dwong mene en kame Jo me I diakale u camo ki i sawan me camacel acel? [Di elubere kede kakame UN ibedunu iye, ekaruno bedo, mucere, mudunga, [, engano, mwongo, kata, kwon kame tie anyakini arabo labaro.]

Cam ka dongo meege go obedo tuuta me teko, dokon gin ki mio wan owinyo” **yengo.**” Do akadi di amanoo, cam ka dongo meege go likame twero miino kom wan bedo yot.

Icorakin but ngapwony ti kede CAL AGOA: Kad 4 kame konyo wa ngeno cam kame gero kom di kitie ii ikodeta gi kede nyuto cam megge en kame LIKAME gero kom wa.

Cam kame gango

- Cam mege en kame Jo me diakal Nin camo didik pi meedo cam ka dongo meege? [**Kame** ekodet tie kede peko, peny gi kop kamako anyakini, pote me dek, ringo, muranga, abeje, cak kede moe.]

Cam kame gango mitere pi Mino kom dano bedo di yot. Dokon yot kom wan bino bedo adwokini me cam kapapat kame wan ocamo. Buli dano mito di camo cam nogi, do cam nogi pir gi singo tek but idue kame pwodi tie dongo adonga, mon koyac arabo kame doto idue, kede idongia. Wan oyaro oot neeno ikodeta me adek me cam kame gango nogi.

1. Cam kame gango dodi ki kello teko kamalo. Magonogi mio WA teko kame di cam ka dongo meege otyek ne WA. Dokon cam nogi twero miino a dam me idue WA nyaare dokon dongo. Cam kame gango dodi kikello teko nogi ribaro; cam ka tie momo, kaka miyo, arabo kame winyiwinyi.

Anen meege:

- Moo kede kaka miyo,[niangi iber kame di kilas karuno caako nying cam kamoomo nogi, bala nat moo diang, bongo, moo yen,]
 - cam ka moomo nogi, bala nat , moo me olibeti, obakedo, ringo kamiyo,]
 - Nyige me yen kame woto moo,[tugo, emado, yau,]
 - Kodere,[esuju, melon, nino,san plowa,]
 - Gi ka winyiwinyi {sukali, moo kic, ekajo, molas, jagari kede anyakini me yen.}
- Cam megge kame mio WA teko en kame yin itie caamo?
 - Cam kame mio teko megge en kame yin itwero meedo ikom gikame lem yin itie caamo kii diakal Ni?
2. Cam **ka gaango kame gero kom WA nogi tie kede protein.** Amorito me kom WA kotimo kede protei, aso emio cam kame tie kede protein konyo kom WA bedo di tek dokon emio wa odongo oot malo. Kom wa dokon mito gi pi dongo cogo, lak wa kedeamorito.

Anen me cam kame dongo kom wa:

- Ringo, gweno, abeje, dek me nam.
 - Cak, bongo, yogat, kede epone me cam dedede kame wok icak.
 - Muranga kede dek agura dedede.
 - Nyige me{ emado, nyige me ingur, nyige me kasinat} _ mano tiye kakare be epone me cam kapapat go konyo wa iyore ka papat, aso gin ki twero dodonyo ikom ikodeta kapapat kame konapo ite nying cam nogi.
- yin itero kara karom amene, en kamio i caamo cam kame gero komwa?
 - Epone me cam ka gero kom wa megge, en kame yin ikaruno cobuno miino jo me diakal twatwal?
 - Benyo, yin ipito leini mogo ipaco ni kame twero konyi uudo cam kame gero kom kame in itwero koonyo kede jo diakal ni?
3. Cam ka gango kame gwoko yot kom WA obedo anyakini kede pote me dek. Gin ki tot kede bitamin kede mineral kame koonyo gwooko yot kom WA, aso mio WA likame oko bedo tuotuo. Dokon gin ki konyo Del kom WA dongo, ki gwooko yer kom di cil, dokon emio wang WA da bedo di pyoropyor. Bitamin kede mineral kapapat kame wan omite nogi en kame mio anyakini kede pote me yen gi loko kalas kapapat, aso tamakino caamo anyakini kede pote me dek kame tie kede kalas kapapat, **bala nat**:
- Pote yen kacocol di lulum, karot, tungulu, Sukuma wik, kabec, esusa, amulali, skwas, obakedo, enyanja.
 - Anyakini __, maembe, mucunga, labaro kocek, nanasi, papaya.acoga, kede mapera.
 - Benyo, anyakini kede pote me dek kame yin isingo caamo, kals gi cal nadi?
 - Benyo, yin itie kede poto Ni kame yin itwero puro iye cam ka gwooko yot kom kame kalas gi kapapat? Kalas meege en kame tie ipoto nin?kalas meege en kame in ite mito meedo t

Keeto kop itic

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

- Cam kagango meege en kame uudo tek ne in pi kello idiakal Nin didik? Do nyo en kame mio ebedo tek?
- Tam meege en kame in itie kede pi loono pekini nogi?
- Epone mene en kame UN bala Jo piny itwerunu pi tic kede karacel pi woto cam katot kame doongo kom Jo?

Icorakin but nga pwony: cuk cuny ekodet pi taamo tam iye pone kame twero konyo dano ocelu, do akato mere singo, en epone me koonyo Jo agoro kii adul kame rem me cam omio kom gi likame yot __bala nat idongia, idue katino, kede Mon KO yac amotoko kame doto idue.

MIINO ADWOKINI_peny Jo kame tie I ikodeta go, kame yei jalere riibo tam gi idier lwak. Legunu karacel, bala ekodet but Rubanga tetekeney weken ekoonyu coobo alokaloka kame karuno kello yot kom but gi.

Dul me pwony ka tidi: Nyogao ngingico Tim kame kello yot kom.

tam ka pirgi tek.

Tim kame kello yot kom karuno geengo tuere, dikon etwero miino kom WA doko yot.

Mineral.

1. **Jame me pwony ka neeno:** cal agoa kame nyuto Tim me yot kom {calini agoa 4 kede Tim kame kello yot kom 2 di tie ibuli pej.}

Nyuto pwonyere

LEENO KOP I EKOET KA TIDI.

- Jamini megge en kame in itimo pi miino komi karacel kede kom Jo me diakal Ni bedo kede yot kom?
- Tam ka nyen megge en kame yin iketo itic pi sabitin anonok okato cen?

MIINO ADWOKINI CEN.

Jo me a dul kame kom jo yot iye cobuno tiimo tim kame kello yot kom.

LEENO TAM KI EKOET KADWONG.

Adulio kame kom Jo yot iye, udo myere kame kom Jo yot kiye kame tie iyi adul no maro tiimo Tim kame kello yot kom. Tim obedo gi Moro kame wan ocobuno tiimo nakanaka abongo taamo tam Moro iye. Gi kame yin itinaao tiimo doko do Tim Ni kakame wan do oweko taamo kop Moro iye twatwal.

GI ME ATIMA KI EKOET KADWONG.

*Icorakin but ngapwony; kame di yin itie bebeo kede jo ikom pwony kame tie piny no, nyut ne gi GIME PWONY KA NEENO.: cal agoa kame nyuto tim kame kello yot kom, kame di itiyenyogao ngingico buli tim acelacel kame jo otyeko pwonyere iye. Kame di sabitin anonok okato, peny ikodeta dedede kame di Tim kame kello yot kom Jo cobuno tiimo ki I adul gi. Ket cal agoa I a bunge gi pi “**kame Jo singo tiimo**”, **mogomogo en katimo magi**”, **arabo Jo anonok en kame tiimo magi**”. Icen ngei tieko popoko cal agoa dedede,, mi ekodet neni abunge me tim kame tie” I jo anonok en kame tiimo mag.,”mi gi ki par kop ko mio jo likame karuno tiimo tim kame kello yot kom I abunge ni di kiko wokun kede yote kibecokina meloono jame kagengo nogo.*

Wan oyaro nyogao ngingico epone me Tim 7 kame kello yot kom, ikom pwonere kame wan otyeko bebeo iye. Kame di wan dedede otie keeto Tim nogi itic, wan oyaro bino bedo kede tuere kanonok ki a dul WA. Aso wan unu dedede karacel onenunu kame:

1. Di Jo katot tie keeto Tim nogi itic ARABO
2. Di Jo mogomogoen kame tie keeto Tim nogi iti ARABO
3. Di magonogi likame Jo tie keeto itic twatwal.

Icen ngei wan nyogao ngingico cal agoa acel acel, ango abino peenyo wu pi yaamo Na ruom kame Jo tie keeto kede Tim kame kello yot kom nogi itic ki adul wu. wan omito popoko Tim kame kello yot kom nogi i abunge gi ken gi kamne ta, 'jo katot timo magi', 'jo mogomogo timo magi', arabo 'jo kanonok en kame timo magi.'

Tim kanyaare kame kello yot kom ige ta:

1. Rikito gwooko cil kom kede cilo me ude kede cilo me diakale.
 - Cobuno lwooko kom WA, igoen me kom WA kede me kabuto.
 - Tic kede coloni
 - Bedo kede bur me bwotoo yugi
 - Bedo kede OT me leini
2. Lwoko cing kede sabuni di pwodi likame igeo iiko cam kede camo cam kede icen ngeitiimo tice kame pwoki.
 - Bedo kede ka lwooko cing di yapi kede ka tede kede ka cam.
 - Bedo kede ka lwoko cing kede sabuni inget coloni.
3. Gwokunu adul bed di cil.
 - Ikunu wen pii, yote kede sukulun, kede kilinik.
4. Tiunu kede coloni.
 - Colonin kame tiye kaka bor kede wen pii kede kakame koudo iye cam.
 - Paka idue poore tic kede coloni.
 - Gwokunu colonin bed di cil dokon gwokunu lwangini kiyiigi tenge.
5. Tiunu kede pii acil me amata, me lwokere, kede me iiko cam.
 - Jililo nu pii di beo kii cwaake, keto yat iye, jililo en kede ecuma amotoko kede SODIS.
6. Teedo cam ikakaber.
 - Katedo acil
 - Tic kede igoen me weweo swanin otuo
 - Geengo ringo anumu poko gasia ne cam ace.
 - Cwako ringo iber pi neko gasia.
7. Kello ne Jo me paconi cam kame gero kom gi.
 - Cam kagango kame gero kom (kaka mio kede cam ka winyi winyi)
 - Cam ka gango ka gero kom {protein}
 - Cam ka gango ka gwoko kom {anyakini kede pote dek}
 - Pito idue tien atot atota pi ceng acel.

Aso, ongicunu di okounu neeno epone kame wan otieunu keeto kede Tim kame kello yot kom WA gi itic.

- Tim kame kello yot megge en kame wan otieunu singo tiimo? {Som kope kame tie ical agoa kame nyuto dul kame Waco be, 'Jo katot singo timo Tim noni'. Tel ekodet pi bedo kede ilel kede yom cuny ikop noni}
- Tim kame kello yot kom megge en kame Jo mogomogo amotoko Jo anonok kenekene en kame tie keto itc? { som dul kame tie i cal agoa kame jo are ikom ekodet tie maako, kame waco be, 'jo mogomogo' arabo 'jo kanonok en kame tie keeto itic' }

Keeto kop itic.

Icorakin but nga pwony: Pok kilasi ikodeta katitino di lubere kede wel me kads kame mako kop me timo Tim kame kello yot kop, kame tie kede dul kope ka yamo be, 'mogomogo en kame timo' kede 'jo anonok ka nonok en kame timo'. Pok kads ne ekodet acel acel di iko miino gi ki lei tam ikom peny kame lubere Kaman ta.

LEENO TAM KI EKOdet KATITIDI.

- Jamini meege en kame gengo jo tiimo epone me tim kame kello yot kom gi?
- Jamini ka gengo meege en kame lono singo tek twatwal?
- Nyo en kame twero koonyo wa lono jamini kame geengo nogi?

Kii ikodeta wu katitino go, legunu ikom kope kamako jamini kagengo nogi di ingangaunu Rubanga pi koonyo wu lono pekini go. Terunu kare me winyo kibut Rubanga me tetekeny wek iudunu rieko.

MIINO ADWOKINI _ mii ikodeta nywak kopek a tek kame gengo gi keto tim kame kello yot kom gi itic, dokon di beo kii illeggo rieko karacel gin kipore wok kede yote me loono kope kame gengo gi tiimo tim me yot kom nogi.

Pwonyere katidi: gwooko Mon kame nywal karacel kedeimukerun.

Tam ka dwong: Cuo karacel kede jo me diakale karuno tiimo gwok kame ber ne mon kame nywal karacel kede imukeru kame pwodi konywalo anywala pi miino kom gi bedo yot.

Jame me tic-- Moro li.

Nyuto pwonyere.

TIC KAMAKO EKOdet KA DWONG.

Icorakin but nga pwony: Icen ngei dano me agege dwoko peny, peny ekodet dedede pi ngeeno wel me jo kame tie kede adwok ka cal kamanono. {Bala nat kame dano me agege odwoko be, gin konywalo gi ipaco, peny do ekodet dedede be, 'jo adi ikomu kan da en kame bin konywalo ipaco?' Di dokon iko pepenyo kame di tie karamoro ace kame konywalo iye dano moro da, di dokon iko peny wel me jo kame dokon konywalo kunono da}. Tim ka manono paka yin tieko winnyo adwokini ka papat dedede en kamio dokon iko peny peny kame lubo.

- Benyo, bin in konywali tuai? {Ipaco, ikliniki arabo idwaliro}
- Iduwe nin bin koywalo tuai? { Ipaco, ikilini,arabo idwaliro}
- Bero megge en kame tie ne in pi nywaalo idue ipaco, idwaliro arabo ikilini?

Mon kame nywal kede imukerun kame pwodi konywalo anywala, mito gwok kopore kii sabitin kanonok kame lubo nywalere me katin mukeru. Manoni en kobedo kare kame jo apapa kede jo me diakal kede jo kio, pore nyuto ne gi kede amara ka Rubanga.

Gwooko mon kame nywal

LEENO TAM KI EKOED KADWONG.

Mon kame pwodi ogeo nywal agea mito kony katot twatwal pi koonyo kom gi dwogo kakare kede miino gi dwokko teko gi kame orwenyo ikare me nywal.

1. Mon kame pwodi onywal anywala poore Wei pi sabiti acel dedede. Gin ki poore Nino twatwal, di ki timo tice kayoyot. Jome diakal mere icegun poore konye kede timo tice me poto, yeeno yec kapek, yeeno pii kede gwooko iduwe kadongo.
2. Dako kame pwodi onywal anywala poore camo cam ka gango katot, dokon en epoore cam tuputupu pi koonyo kome cweeno cak ka tot ne katin mukeru kede iton eda nono pi dwooko teko mere kame oudo orwenyo. Dako kame nywal poore kede cam kagero kom katot, cam ka miyo, kede anyakini kede pote me dek.
3. Nenunu be Mon konywal anywala omato pige katot twatwal. Wooto cak me tuno tero pii ka tot twatwal ikom dako dokon, bala kame wan otyekunu pwonyere kede okounu ngeeno raco ikom tuo kame nyinge dyeb, kede tyek me pii, pore ogwokere twatwal.
 - Benyo, tie dano Moro kame yutuno gi kame wan otio kede me yii kede tyek me pii ikom dano apat kede mato pii? {*Pigeme tugo, pigeme anyakini. ORS*}
 - Benyo tie dano Moro kame twero Waco ne wa epone me nyaalo ORS?
4. Mon katot singo too inywal iagegeme cenge 2_7 ingei tieko nywal. Cenge 48 kame geo icen ngei dako nywal tie gikame Pire tek twatwal!
Ngingico epone me Tim kame nyuto raco ikom dako ko nywal inonono inonono.
 - Musuja
 - Abara wic atek kede wange dagi neno piny ki ber.
 - Eudo peko ki Wei mere.
 - Cwer me remo atek ikome me Mon likame rac do epore dok cen ingei cenge kanonok. Kame emedde, udo tie gimoro kame rac.

Kame ineno epone me jamini kacal kamano, ape awaka awaka ikilini!

5. Mon kame tie dooto idue likame poore mwonyo yen atatai. Gimoro ni dedede kame gin kicamo bino rimaro kom gi awaka awaka di ko nyalere kede cak me tuno gi, dokon yat likame ber ne idue imukerun.

Icorakin but ngapwony: Nyogao ngingico kope kany kapid gi tek dokon nen be kilasi okaruno yutuno gi.

- Tam megge ikom magi en kame jo tie cobuno keto itic ki adul wa?

- Megge en kame likame singo ngere iber?
- Epone mene en kame otwerunu koonyo kede mon kame nyen ikop kame mako nywal keto tam kame likame singo ngere iber gi itic?

Epone me gwooko imukerun kame pwodi konywalo anywala

LEENO TAM KI EKODET KADWONG.

- Benyo, epone mene en kame imukerun tie too twatwal di ko tie nywalo gi arabo awaka awaka ice ngei nywalo gi?
- Epone mene en kame ginogi tie muulo kede diakal?
- Epone mene en kame jo me adul tie maako kede kope nogi?

Rubanga mito ne idue dedede kuo kede dongo. Wan opoore nu ngeno be Rubanga tururo karacel kede wa kame mukeru moro otoo. Liame wan otwerunu gengo too me imukerun dedede, do otwerunu gengo katot megge. Wek ongicunu epone kame wan otwerunu koonyo kede imukerun kuo kede dongo di kom gi yot.

1. Gwooko mukeru gere di pwodi likame konywale. etie gi kame pire tek be kopore mono ne mon koyac gi cam kame romo gi kede pii ko romo tetekeny wek katin twer dongo kii aliliget bala kame Rubanga mito kede.
2. Kame konywalo katin, nen be koweweo kome kede pi kacil, di oko tuuno kede egwe kanepu nepu kacil, di oko mine but toto mere awaka awaka. Gongere me kom katin kede toto mere Del kede Del konye wudo lieto koromo. Kame ii ot ngico tie iye, wum alang ikom katin.
 - Benyo etie kop me ateni be, mukeru kame pwodi konywalo anywala likame pore bol paka tuno kakame pene poto kede?
 - ATETENI! Dud pen katin kopore gwoko bed di otuo paka kare kame en engol kede. Do mukeru ko twero weweo kome kede egwe kacil, kinepuk, kangic.
3. GEI PITO KATIN KEDE CAK ME TUNO OYOTOYOT. Cak me tuno obedo cam kibecokina kame Rubanga omio imukerun.
 - Cak me agege {kame pek di ebululu} en kame gwooko kom mukereu ikom tuere dokon ekonyo mukeru ko dongo di kome tek. Akadi di cak nononok ituno iagege, Mede yin miino mukeru doto cak nono kamono- pien cak kame nonok nono en kame mio mukeru dongo di kome yot.
 - Cobuno pito mukeru kede cak me tuno didik_ ka do nonok, ingei isawan 2 pi koonyo miino cak me are wok{ cak katar, di eliu} di eko medere.
 - Mi imukerun cak me tuno KENEKENE pi dwete 6. Cak noni en kobedo cam kibecokina kame Rubanga omio imukerun kame tie kede gi dedede kame gin kimito me dongo kede bedo di kom gi yot. KUR IMIUNU gi cam ace arabo gi amata ka pige. Etie gi kame ibecokina pi likame medo Mino imukerun gi pii amotoko ecae me erangi, akadi di piny lyet.
 - Tuo me rem me cam maro bedo ger twatwal but imukerun kame weko dot sek, kede kame ngole kede weko dot awaka awaka. Mon kame nywal mogo ngole kwero ne kidue gi cak di ki paro be cak me tune gi likame opoore ne imukerun gi arabo be tune gi likame tie woto cak kame romo.
 - Meede ameda kede miino cak me tuno but mukeru ni, kame twerere, paka ka mukeru ni romo mwakini 2 amotoko 3. Kakame katin romo kede dwete 6 me dongo mere, gei do pite kede cam ace kapat ka da pi meedo cak me tuno. Do sing didik geno pite kede cak me tuno, icen mere dido iko mine cam ace ka da. Etie gi ki becokina pi geeno naano ketin cam kede nyuka kaliu kame wok

ikom cam kadongo bala nat alos me mudunga, arabo me mucere kame ko cwako kede pii amotoko cak. Icen ngei dwete kanonok, gei do tinao katin kede cam ace kanyen kame jo paco nin maro caamo { cam kanyen nogi poore teedo kiber di oko babamo gi kiber}. do kur ingole jiiko miino cak me tuno oyot oyot. Cak me tuno en ko yaro ber medere bedo bala tuta me cam kame gero kom mukeru paka kakame en eromo kede mwaka acel me dongo mere.

- Kame di pito katin kede cak me tuno tek nin, tii kede ikompe kede ijiko. Kur iti kede cupa kame kotimo me piito imukerun pien lwoko yie tek dokon etwero kello tuo ne katin. Do ngei be ipoore timo kamanono kame di pito katin kede cak me tuno ni tek ni, cak me tuno kenekene en kame cam kibecokina, kame Rubanga iyiko ne imukerun.
- 4. Gwok kom mukeru bed di cil_dokon kakame mukeru bedo iye pore bedo cil. Tamakino gwooko gi kede keeto jame kingorijij idog gi.
- 5. Kur imii katin mukeru yat Moro ni kenekene kwaanyo kame daktale en ko cako nying yen nogo.

Keeto kop itic

LEENO TAM KII EKODET KATIDI.

- Tam megge kanyen en kame un isiaounu kii pwonyere ni?
- Benyo, itieunu kede dako Moro kame oyac arabo kame pwodi onywal anywala kame wun ingeunu? Epone mene en kame kanisa twero nyuuto negi kede amara?

Dul me 2: TUERE KAME SINGO MAKO JO.

Pwonyere ka tidi: tyek me pi ikom jo kede dyeb.

Tam ka dwong.

Tuo me dyeb kede tyek me pi ikom jo twero bedo di tie kirac twatwal mere but imukerun karacel kede idue katino. Etwero kello too, do di eyoyot me muketo en kede ORS.

Jame me tic.

- Cal agoa:
 - a. Cal agoa me ature Are {itwero arabo likitwero tic kede gi}
 - b. Idue are.
 - c. Epone nyaalo gi amata kame dwoko pii kame oudu otyek ikom dano_ ORS { popoko en erom ikodeta katitino}
- Jame me tic ace:
 - a. Ature kame kome yot kede ature kotoo{ itwero tic kede arabo li}
 - b. Gi me maako yogat { arabo gi kame cal kamanono} dodi kako tuc tie idude, kede odok me mwone di tie malo me apore{ kame di ili kede odok, cul apore kede cingi}

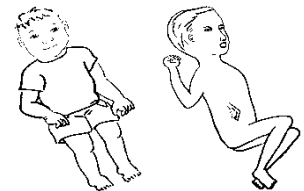
- c. Ecupa arabu ikompe kede pii di tie iiye.
- d. Pii, munyo, sukali, kede ikompen me nyaalo giamata me dwooko pi kame oudo oyek ikom dano ORS.

Tyek me pi ikom Jo

LEENO TAM KI EKODET KADWONG

Icorakin but ngapwony: dipwodi likame kilas oketo ature akome yot igilasi me pii kede ature kotoo igilasi kame pii li kiye, { kame likame itwero udo ature ikokome, ti kede CAL AGOA me ature are } Yin dokon iyaro miito JAME KAME KONYI PWONY: Cal me idue arekede gi me maako yogat arabu ecupa me pii di apore tie idude kede pi mogo.

1. Nen calini me ature are ikan { arabu CAL AGOA }
 - Pinyobo komio ature acel tie too dodi ature acel tie di kome yot? { mi ekodet kare koromo di iko yei ne gi dwodwoko peny paka tuno gin niang be apokapoka obedo pii }
2. Nen dokon calini are me idue { CAL AGOA } Acel ikom imukerun gi neeno di kome yot, do acel neeno di kome igongoror.
 - Nyo en kame mitere ne ature karacel kede mukeru? { Pii }.

Bala kita kame etimere kede ne ature, aso wada bala jo pi bedo kede kuo, omiito pii. Me ateni, pii obedo gikame Pire tek ikom wa. Aso kakame kom wa rwenyo kede pii katot twatwal, wan kom wa tuo. Manono en kame kolwongo be Tyek me pii ikom dano, kame obedo gi kame rac twatwal.

Icorakin but ngapwony: kiarao gime maako pii kame tie kede apore di iko ponge kede pii {mwon wang apore kede odok arabu iume kede lweti}. Aso kwany lweti tenge arabu ikwany odok tenge di iko yei ne pii cwer tenge. Niang jo be, kame dano tie kede tuo me dyeb, kome rwenyo pii katot twatwal {aya, cak do yei ne pii bwote abwota I gi me maako pii}

Kame di pii kame donyo IKOM dano rorom kede pi kame wok OOKO me kome, udo kom gi likame bino tuo. Dano udo likame bino too. Do kame kom dano otuo, dwong mere be dano bino too. Man singo rac twatwal but idue katino. Jo likame too pi tuo me dyeb do pi tyek me pii ikom gi.

Epone me muketo tuo me dyeb kedeORS [Giamata kame konyalo me dwoko pii ikom dano}

LEENO TAM KI EKODET KA DWONG.

- Benyo, yin ityeko bilo pige wangi arabu kwok ni? Ecal nadi?
 - Emo wac bala munyo

Pii kame tie ikom wa cal kamane ta. __etie munyomunyo kede ewinyiwinyi. Kakame yin iudo kede tuo me dyeb, yin ipoore luunyo wang pii kame komi orwenyo kede pii kame tie kede munyo kedee sukali kanonok ki ye. gi kame konyalo nono kolwongo be ORS, dokon en nyanyalo en yit twatwal. Kame yin imato ORS di yin oudo itiye kede tuo

me dyeb, komi likame bino tuo. ORS oyaro dwooko gi deded kame komi tiye rweenyo. Dwooko pii kame tie moomoo kame pir gi tek di oudo komi orwenyo gi di beo kii dyeb arabo ngook karuno laako kuo me jo!

Tin wan osiao epone me nyanyalo ORS kede ruom me pii kame tie kakare, munyo kede sukali tetekeny wek wan otwer dwooko gi kame kom wan orwenyo di etie kakare.

Wan cengemogo otwero bedo kede ibunu me ORS kame kotwero nyaalo kede pii amotoko di etwero matere. Bero kame tie ikom yin nyaalo meri ikomi en be en didik emaro bedo tie kaik yapiyapi. Dokon ynaale yoyot, dokon wel mere likame tie malo

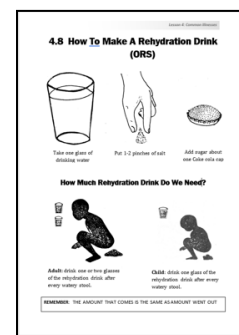
NYUUTO GI ATIMA KI EGODET KADWO

Icorakin but ngapwony: *Ti kede CAL AGOA: Epone me nyaalo ORS, gi amata kame otio kede me dwooko pi kame oudo otyek ikom dano. Aso nyut ne kilas epone ki becokina me nyaalo gi amata noni.*

Epone me nyaalo gi amata me dwooko pi kame oudo otyek ikom dano.

Ruom ki becokina me nyaalo ORS me amata tie kamane ta:

- Ikompe 1 me pii.
- Munyo kame ojuko icing 1-2.
- Ijiko acel me sukali.

Gei kede nyaalo munyo ipii di iko biilo. Kame di ewac lono pige wang, bwote tenge, piento munyo katot karuno musungo yot kom dano. Gei dokon agea di itio kede munyo kanonok. Kame munyo kede pi di tiye kakare di konyalo gi kiber, nyal do sukali iye {kame di likame imito bwotoo pi kame munyo opong iye no tenge, bed memedo pi di ibilo paka tuno kakame en edoko wawac kede bala kwok arabo pige wangi, di yutuno miino sukali da kur pongi}. Yayango en dido iko geno maate.

GIA TIMA ME EGODET KA TITIDI {ITWERO TIME ARABO LI}

I corakin but ngapwony: *Bed kede pii, munyo, sukali, kede ikompen tetekeny ikodeta go karuno pwoonyo tiimo ORS.*

Kii ikodeta me jo 2-3, pwoonyunu nyaalo ORS.

LEENO TAM KI EKODET KADWONG.

Icorakin but ngapwony: *Nyut ne jo dud cal agoa: Ka rom amene en kame Wan omitunu?*

ORS Ka rom amene en kame Wan omitunu?

1. Kame dano tiye kede tuo me dyeb, ingei buli dyeb acel acel poore imie nu ORS. Kur idar pi neeno ane me tiek me pi ikome- gei mine ORS awaka awaka! Yutuno pi mato ORS kame rom kede pi kame tiye rwenyo kii dyeb. Pi luunyo wang pii ka momo kame otieko rwenyo.
 - Dano ka dwong poore maato gilasi 1 arabo 2 icen ngei dyeb acel acel {epoore maato gilasi 8 amotoko litas 2 me ORS pi ceng acel acel}.
 - Idue kame mwaka gi me dongo kalamo 2 poore maato gilasi 1 me ORS icen ngei dyeb acel acel.
 - Idue kame mwaka gi me dongo tiye piny me mwaka 2 poore maato dul me gilasi icen ngei dyeb, dodu kotie tuparo gi kede dooto cak me tuno.

2. Kame katin tiye ngokere, poore imiye nu eda ORS. Akadi di ingei katin no tieko maato ORS, en engokere, likame en eyaro ngooko ORS no dedede. Kame itiye ngokere, komi rwenyo pii katot twatwal. Abongo ORS, katin oyaro dooko goro, di dokon pii li ki kome.bed miino katin no ORS anok anok paka pi ceng no dedede kede iwor da.

IKWENYAR: Kame tyek me pii tiye Mede amada, arabu anen me jame kareco ace tiye neeno ikom katin no, oot ti imoi kony me amuket awaka awaka.

Ikane, otie kede ngeg mogo kanonok kame omiito miini me meede kede gwooko dano kame tie kede tuo me dyeb.

1. Bed miino gi pige me amata katot twatwal. Di medo kede ORS, pige me amata ace go da pir gi tek: pige me anyakini, pii kame wok ikom tugo, kede nyuka me kodere bala kal, bel.
2. Tuo me dyeb twero neno bala tiye meede ii agege. Mano timere piento komi udo tiye kede pii ka tot{ecal acala kede kakame ango amedo kede pi iye ikompe kotuc ca, pii medere kede bwoote piny di tot.}. Kur yin ipari! Mede yin ameda kede miino ORS!
3. Medere yin kede miino cam da. Kame ngatuwo oyei gamo cam, nen be, isusunyo mine giacama Moro ni deded kame cunye owinyo caamo arabu kame doge ogamo.
4. Pi imukerun, medere kede pito gi kede cak me tuno. Tuparo miino mukeru cak me tuno dokon tim kamanono di pwodi likame imio gi amata ace ka. Ti kade ijiko kacil me miino ORS arabu gi amata kapige ace ka da. Dokon kur itii kede cupa.
5. Medere kede miino ORS pi iwor kede icing tek di dyeb amoto ngok tie medere.

Temuno ngingico

LEENO TAM KII EKODET KADWONG.

Icorakin but ngapwony: *kiyaraa cal me mukeru kame pii otyek ikome ca malo dokon.*

Mukeru ni pii otyek ikome.

- Jamini megge en kame nyuto be pi otyek ikom dano? {wacce gi gi anyuto tiek me pii ikom dano kame ekodet likame otwero wacco}
 - *Orio pi, tuwo me Del dog, lac bedo li arabu elao lac kanonok, lac mere bedo yelo, wange odonyo, pige wange bedo li, isididik me katin lwiny piny, Del kome da rurujun.*

Bed bala katin katitidi likame tie kede dyeb, dodi yin itie neeno gianyuto tyek me pii ikome, poore wan omii gi ORS, pige me anyakini, kede gi amata ace go awakawaka.

Otemunu ngingico gi kame wan opwonyere nu iye kii dul pwony ni.

- ORS, en nyo? {Pii kame konyalo kede munyo kede sukali}.
- Pinyo Bo komio wan otiunu kede gi? {Pi dwoko gikame orwenyo ikom WA, pi geengo tyek me pii}.
- Epone mene en kame yin ingeo kede be yin itio kede rom me munyo kame tie kakare me nyaalo ORS? {Poore waaco me munyo nono di cal bala kwok, di like kec}.
- Sukali kame rom amene en kame yin ipoore tic kede pi nyaalogilasi 1 me pii? {Ijiko 1}.
- ORS ka rom amene en kame yin ipoore miino dano adwong? {Gilasi 1 arabu 2 icen ngei dyeb dedede}.
- ORS ka rom amene en kame yin ipoore miino katin katitidi? {Kame twero romo gilasi acel icen ngei buli dyeb}.

- Nyo en kame yin ipoore tiimo kame dano ogeo ngokere? Medere yin kede miine ORS, tuparo mine ingei dakikan kanonok}.
- Jame bala megge en kame nyuto tyek me pii ikom dano?

Pwonyere katidi: Musuja

Tam ka pir gi tek

Wan oyaro ngeeno kede niang epone me muketo musuja dokon oko ngeeno kame dano tie miito daktale.

Nyuuto pwonyere.

LEENO TAM KI EKOdet KADWONG.

Tin wan, kii pwonyere kame lubo, oyaro oot yamo ikom tuere kame singo maako jo, bala nat ngico kede aburu. Benyo, yin itwero ngeeno gi kame nyuuto tiye me tuere gi ikom dano?

☐ <i>Musuja</i>	☐ <i>Yiti yili</i>
☐ <i>Abara wic</i>	☐ <i>Buge wok idwani</i>
☐ <i>Sikere me umi</i>	☐ <i>Aola</i>
☐ <i>Luk me um dano</i>	☐ <i>Giro</i>
☐ <i>Ngokere</i>	☐ <i>Koyo nyeero ikomi.</i>
☐ <i>Wiinyo oolo</i>	

Icorakin but ngapwony: Mi jo dakikan kanonok pi wek gin ki nap jamini kame nyuuto yie me tuere kame singo maako jo nogi. Kame gin likame kitwero tatamo gigi dededde yin do nyute gi.

Magi dedede obedo gi kame singo nyutere kame wan osingunu gwooko imyere wa. Wan okarununu gwooko dano kame kome lit di eko geeno wiinyo kiber, di tuo ko cango kene ingei ceng anonok. Aso kii dul pwonyere ni, wan oyaro kemo wang wa ikom jaminin kame nyuto tie me musuja acel kame singo neeno nogi, kede epone kame otwero muketo en kede.

Musuja

LEENO TAM KI EKOdet KADWON

Musuja en obedo gi kame maro nyuto tiye me tuere atot. En kene apire likame ebedo tuo. Musuja en obedo epone kame kom wa ngangun kede pi yii kede gasia kame odonyo ikom wa di eko keelo tuo iye. Dokon en ekonyo wa ngeeno be ti gimoro karac kame tie timere ikomwa kame wan opoore keto tam wa iye, bala nat tuo kame gasia kelo amotoko tuere mogo ace. Musuja kamalo singo rac kitek, twatwal mere but imukereun kede but idue katino.

Yin itwero piimo pi ngeeno kame dano tiye kede musuja di beo kii:

1. Tic kede samometa pi piimo rom me lyeto.

2. Kame di li kede samometa, itwero piimo lyeto me kom dano di beo kii keto ngei cingi inyimi in ikomi kede cingi ocelu inyim dano ace kame tiye wiinyo irac ca. kame di tur nyim dano nono lyet kalamo meri {dodi yin komi yot}, ngei be akodi jogonogo udo tiye kede musuja.

YIN KEDE NGAWOTI.

Tamunu pwoonyo piimo musuja di beo kii yin keeto ngei cing itur nyim ngawoti di eda eko keeto ngei cinge itur nyimi da.

- Benyo tiye dano Moro ikilas Kan kame tiye kede musuja?

LEENO TAM KII EKODET KADWONG.

- Yote megge en kame jo me adul ni maro muketo kede musuja?

Epone me muketo Musuja.

Icorakin but ngapwony: Itwero tic kede dol, katin ikome, amotoko dano Moro ikom ekodet pi nyuto epone kame kotimo kede amuket noni.

Musuja ka goro likame mito amuket moro. Epone me musuja noni maro yai kene ingei ceng ka nonok. Etie gi kame pire tek pi in ngeeno kite kame musuja geere kede, rom me lieto mere, kede rom me kare kame en etyeko. Manono twero mini rieke me ngeeno epone me tuo kokello musuja noni.

Kame di kom dano lyeto mere tie malo, wan opoore timo kony pi dwodwoko lyeto nono piny. Twatwal mere kame dano oudo tie tic idyer ceng ka lyet, dano nono karuno udo tuo kame kolwongo be siturok. Aso etie gikame pire tek pi susunyo dwooko rom me lieto piny awakawaka. Isawan mogo dano kame tie kede musuja twero wiinyo koyo, do kame Imulo kom gi iudo kom lyet. Aso wan opoore gwooko kom dano pi mine bedo ngic. Piny kaane wan otie kede yote me koonyo jo kame musuja omako.

1. Tii kede gi amata ka pige pige kame tot, bala nat, pii, pige me tugo,arabo pige me anyakini. Dano kame tie kede musuja yoyot ne pii tyek ikome, dokon wan otyeko ngeeno raco me tyek me pii ikom dano di oudo otie pwonyere kop ikom tuo me dyeb. Wan myero odwok pii kame oudo orwenyo ikom dano. Mato pige kangic karuno kwekweo kom dano yoyot.
2. Weweo kom dano kede egwe kangic. Kame di katin arabo dano Moro ace en kame kome liet itek twatwal, gony ogoen ikome tenge di iko weweo kome kede egwe kangic. Dokakino igoen kame oluto oipii iwie, ibade, ikore kede ii akwirididi mere. Mano en obedo yongayo acecek me dwodwoko lieto ikom dano piny.
3. Gony igoen apek ikom dano kame tiye kede musuja, di iko weeke kede igoen awekeweke di ngic.
4. Yab dirisan di iko keto dano kakame yamo angic tie buko iye. Di iko donyo buuko yamo ikome
5. Mie emwony panado. Kame di musuja komako dano nono tie malo, udo dano no poore mwoonyo Panadol pi dwodwoko musuja piny. Yam kede dano kame cato yen tetekeny wek kur imii ngatuo yen kame kalamo kame mitere. Miino yen kakare lubere kede mwaka me dano kede teko me yen nogo. Kame di katin en kame tie kede musuja, etie gikame pire tek pi likame mine asipirin.
6. KUR kur ium dano kame tie kede musuja kede alang arabo Boone iii egwe. Buro dano kame tie kede musuja, gwooko lieto iiye kame obedo gi ka rac twatwal dokon ekello ne dano awilar. Kame singo rac twatwal but idue katino.

Awene en kame poore ne yin tero kede dano kame tiye kede musuja pi oot udo kony me amuket? {Kame mage kame onapo piny gi likame koyamo, yin do wacce gi}.

- *Kame di itie taamo be cenge mogo maletia_ udo dano poore geeno mwonyo yen awaka awaka.*
- *Kame di ebedo katin kame tiye piny me dwete 2,*
- *Kame di musuja nono obedo di tek ikom atin pi isawan kame kalamo 24.*
- *Kame di musuja nono obedo ikom dano kadowong pi cengere kame kalamo 3.*
- *Kame di bueo ogeo wok idok dano, kede kome ogeo myel etik twatwal.*
- *Kame di musuja omio ngut dano omoko .*
- *Kame di kom dano karamoro opng arabo di buge owok ikome dokon di musuja da tiye malo itek.*
- *Kame di musuja okello aola kager kede wei katek but dano.*
- *Kame di dano tie kede dyeb amotoko ngok pi musuja do di ORS likame otwero timo kony Moro.*

GIA TIMA KAME EKODET KATITIDI POORE TIIMO.

Icorakin but ngapwony: popoko jo ii kodeta 3 arabo 4. Mi ekodet acel acel kare me paaro yote 6 kame konyuto kede cing kame twero koonyo muketo musuja. Icen ngei dakikan kany, dwok ekodet karacel di iko miino ekodet ace acel nyut ne jo yote kame konyuto kede cing kame ekodet gi oudo.

Keeto kop itic.

Kame obinunu riamo dokon icing ace, oyarunu oot neeno jamini ace kame nyuto tie me tuere kame singo maako jo kede epone me muketo gi.

Benyo, itwerunu taamo pi dano moro kame kome li ikane tin kame yin itwero oot pwonyo kop ikom musuja kede mine ngeeno epone me muketo en? Yaame dano kame tie bedo ingeti no dano moro kame nan yin iikere me oot nywaako kede kope gi.

Pwonyere katidi: Muketo gi anyuto tie me tuere mogo_Um KO sikere, Dwan kame tie kede buge, Aola.

tam ka Pire tek.

Wan okaruno muketo um kocule, dwan kame tie kede buge, kede aola pi miino dano atuo bedo kede bero kede mine udo cango awaka awaka.

Jame me tic.

- Cal a Goa: Um KO sikere, Dwan kame tie kede buge, Cal kame dano tie oolo iye.

Nyuto pwonyere_ Nyogao ngingico

LEENO TAM KI EKOdet KADWONG

Iceng kame wan oryamunu kede, opwonyere nu kop ikom musuja kame obedo gia nyuto tie me tuere mogo. Beny, dano Moro karuno yutuno kite kame otio kede cing WA pi nyuto yote 6 kame okaruno muketo kede musuja? {Mii Jo atot kare me nyuuto}.

Musuja obedo gi asingo neeno pi nyuto tie me tuere kapapat. Sikere me um, amotoko mol mere, pong me buge idwan, kede aola da obedo gianyuta ka singo neeno pi nyuto tie me tuere. Bala nat musuja, enyuto ne wa be tie gimoro arac kame tie ikom wa. Aso opoore keto tam wa iye, tetekenye ongei epone me dooko ber.

Jamini ace kame singo nyuuto tie me ture.

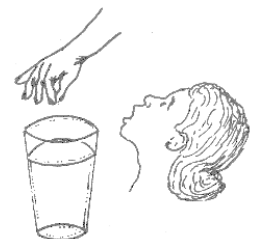
LEENO TAM KII EKOdet KADWONG.

Icorakin but ngapwony: Nyut **cal AGOA** Ka neeno: Um kame tie mol, Dwan kame buge opong iye, kede kame nyuto dano kame tie oolo kakame ite leeno kede gi kame nyuto tie me tuere nogi kede epone me muketo gi. Lier cal go malo ikor apama.

Um ko sikere arabo kame tie mol_UM kame osikere arabo kame tie mol maro bedo anen me ngico amotoko gi mogo kame kom dano daagi.

Pi kwanyo otwinyo tenge kii um dano:

1. Kibut katin: Kwany otwinyo tenge kede ka waano yat me piso katitdi ii um atin katitidi. Kame di katin tie kede peko iwei mere do kame ili kede dud piso kakame wao yat no, itwero tic kded dogi me dooto otwinyo tenge ium katin.
2. Kibut iduwe ocato: juk munyo icingi di iko nyaalo igilasi kede pii. Ket anonok icingi di iko mine ewai iume. Manono bino yaabo um atino di eko miino otwinyo go mol okok. Ikaruno dokon medo yat kame otono ium da ipi kame inyalo kede munyo ca. DO KWOKERE: tii kede yat ame otono atona no pi tien alikame kalamo 3 pi ceng acel didokon likame ekalamo ceng 3.
3. Wei Ume kame tie mol di gwoko kur irigao itek, pien etwero kello aramo me yit. Amotoko musungo amorito.
4. Gam yat kame otono ium kibut daktale ko pwonyere.

Dwan kame buge opong iye_ Jame kame Udere ipaco tot twatwal kame wan otwero tic kede pi koonyo WA ikom Dwan wa kame buge opng iye. Tam gi karuno konyi di iko susunyo wiinyo iber, wowoko dogi icel pi buli esawa kede munyo ijiko 1 kame konyalo igilas kede pii amomor. {Ikaruno nyaalo iye tangausi} gub pii amunyumunyo nono pong dogi di iko nguulo tenge icen ngei wowoko dogi. KUR IMWONYE manono bino miino iwinyo iber ii aramo me buge kame opong idwani. Ecae me erangi, pi alyet kede mo kic, kame konyalo kede enimu, kede cuwe me cogo me ringo da ber twatwal me koonyo buge ka obwoote idwan.

Oolo: _Oolo twero bedo gi aber pien etie epone kame Rubanga oiko me koonyo wa yaabo yongayo me yamo kakame wan oudo kede dwan wa di osikere. **Aso, kame wan oolo, owoto aorokony, kur imwony yat pi kwaanyo aola tenge, do kwaanyo bed di timo gimoro pi kwaanyo aorokony tenge.**

Pi konyo dwodwoko aola cen:

1. Sing maato pii katot, ecae, cue kame wok iringo,
 2. Wai eura me pi alyet iyii. Cwak pii kede binuka arabo kede agulu di iko bwotoo ibaket, di iko luro wi iye, di umo wi kede taulo pi galao lyeto kur oot tenge. Wai lyeto ii umi pi dakikan aromo 15 paka room 30. Nyogao timo kamanono pi ceng lung. Med pote me nim arabo kalatusi ipii. GWOKERE kur itii kede pote me kalatusi kame di dano tiye kede aola kame kolwongo be asima udo imedo do dubo aduba.
 3. Pi aola otuwo, otwero tic kede jame kame wan oiko ipaco:
 - a. Nyal moo kic kede enimu di rorom. Twom ijiko katitidi ingei buli isawan2 arabo 3.
 - b. Nyal dul me tangausi kede adulio adek me nyige me cwaya arabo pote me eragano kede pii Moro anonok. Cwake pi dakikan kame room 25_35.kwany pote kede kom tangausi tenge. Mede sukali ii ye ikompe acel acel me sukali. Cwake paka tuno kede kakame eromo kede amata bala sirap. Tinge piny di iko weke ekwei. Pi Jo adongo mi gi ijikon 2 ingei isawan 3_4; pi iduwe, ijiko 1 ingei isawan3_4.
 4. Kame aola odagi dok cen ii kare me sabitin 2, ape but daktale me wek ingei tuo kame tie gwauno aola no. piny kaane, otie kede iponeso me pekini kame kello aola kame Mito daktale teko teko.

○ Buronkitis	○ Apuru
○ Asima	○ Mato sigala
○ Nemonia	○ Epaganga
- Nyo ace en kame wan okaruno tiimo ipaco me muketo dwan kame puge owok iye kede aola?

GI ATIMA BUT EKODET KATIDI

Cor but ngapwony: *Mi ekodet acel acel gi kame singo nyuto tuere kapapat {um kosikere, arabo um kame mol, dwan kame buge opong iye, aoloa} pi nyogao ngingico kede cweno tuko kame konyo niang ikom epone me dwodwoko jame kame nyuto tuere go cen.*

DWOOO KOP_Mi ekodet acel acel cwei tuko kame mako ekodet dedede.

LEENO TAM KII EKODET KADWONG.

Kme tuwo omako dano me diakal morono, rom mene en kame tuo no nyai kede ikom Jo ace?

Di beo kii muketo anen kame singo nyuto tuere gi, wan obino koonyo geengo nyai me tuere gi but jo ace di:

- Ogiro araabo arabo di oolo di odolo idongoror WA.
- Lwoko cing nakanaka_twatwal mere di liki mulo nyimi, Umi arabo dogi, kede dokon gwooko nga tuo.
- Lwok gi moro ni dedede kame oudo odonyo idog nga tuo.
- Nga tuo likame poore nywako gilias, atasa me cam, swanin, arabo kitanda kede dano moro ace.

KEETO KOP ITC

LEENO TAM KII EKOdet KADWONG

- Nyo acel en kame yin tin ipwonyere iye kame yin itwero nywako kede jo ace ii sabiti ni?

Pwonyere katidi: Anen kasingo neeno pi nyuto tuere_ Ngok kede Abarawic.

Tam ka pir gi Tek.

Wan okaruno muketo ngok kede abarawic pi miini ngatuo wiinyo kiber kede koonyo miino gi cango awakawaka.

Nyuuto pwonyere.

LEENO TAM KII EKOdet KADWONG

Wan oyarunu tiimo tuko pi neeno kame wun ingeunu epone me gwooko cam kiber. Ango ayaro Waco ne wu gi me atima, di wun iko unu rieno cingu kame iyeunu be Tim nono konyo miino cam bedo di eber pi came.

Icorakin but ngapwony: ingei mako kop acel, mii kare but kilas me rieno cing gi. Di ikounu nywaako adwok kame tie kakare.

Benyo, poore wan?

- Poore wan olwok cingwa di pwodi likame ioko cam {adwok: tie be eebo!}
- Oca anyakini ame pwodi ongwedo angweda ikom yat_ icil pien lem etie dongo ikom yat malo. {Adwok: mere tie be LI! Anyakini dedede kede pote me dek kame likame okulo poore lwooko gi kede pii kacil.}
- Oted ringo kiber odocon{ Adwok: EEBO! Kakame pige mere ojililikin di cil, udo ringo do Oromo acama}.
- Ogwok lwangini tenge {Adwok: Lwangini tero gasia kame kelo ne WA tuo.}
- Onap swanin awaka awaka ii kuret amotoko ii kabad icen ngei lwoko gi{ Adwok: LI! Opore nu wekko swanin ber tui kede ceng. Ceng alyet neeko {gasia.}
- Oti kede dis karacel kede jame me took cam kacil {Adwok: EEBO!}
- Oket ka bwotoo yugi inget ka tedo en ka mio bwotoo gasia bedo yot. {Adwok: LI! Kur iket bur me bwotoo yugi di iyapiyapi kede ka tedo; ewao lwangini kame tero gasia.}

Kame di wan otinao kom WA igwooko cam iber, ngok likame oyaro bedo di tot. Do wan nunu da opoore nu ngeeno gi me atima kame di ngok ongole ne WA.

Ngok

LEENO TAM KII EKODET KADWONG.

Ngok {cam, ipii arabu acal bala tuo me dyeb} gasia kame donyo ikom WA di beo kii cam kede cing ka likame kolwoko en kame kelle. Icen ngei kom WA kwanyo gasia gi dedede ooko, wan di ogeo wiinyo kiber. Pi konyo WA gwoko ngokere:

- Jililo ORS, gi amata, pii ecupa, arabu ecae me erangi.
- Kur icam gimoro kame di ngok tek twatwal arabu di eteri irac.

Ngok twero bedo anen me tuo atek. Moi kony me amuket kame di:

1. Ngok tek di Eger twatwal pi isawan kame kalamo²⁴.
2. Ngok obedo remo kenekene.
3. Tyek me pi kame mamato gi amata likame twero konyo.

Abarawic.

LEENO TAM KI EKODET KADWONG

- Benyo yin geno ityeko udo abarawici?
- Benyo yin itie kede isawan mogo me iceng arabu kare Moro kame yin iudo kede abarawici?

Icorakin but ngapwony: Nyut CAL AGOA ka neeno: Abarawic

Abarawic mogo tie kame yin itwero geengo kede Wei kede maato pii {amotoko gi amata kame wok ipii me tugo, arabu ORS}. Abarawic didik maro bedo anen me tiek me pii ikom dano. Abarawic dokon maro upere kede tuere mogo kame kello musuja. Ojame kame tie ipaco mogo karuno koonyo dwedweko abarawic, bala nat tic kede egwe kame koluto ipii alyet di oko baame itok nguti, amotoko babamo WI momot, nguti, kede epepet. Abarawic kame maro dwodwogo karuno bedo anen me pekini ace kame Mito daktale ngingico.

Abarawic kame olwongo be migarin ger twatwal, kame kwanyo anapakin. Didik gin ki geere kede Mino wang dano likame neno piny iber kede miino cuny dano lyalyako en di eko kello ngok. Manoni twero tero isawan amotoko cengere katot.

Muketo abarawic atek awaka waka pi geenge doko rac:

- Mwony asipirin 2 kede ikompe me ecae me erangi arabu kofi.
- But kakacol di oling, di KO tamakino lakaro komi kede adam ni.
- Kame abarawic likame oyai ingei ceng acel arabu are, peny ngacat yen yat me abarawic kame olwongo be migarin di iko mwonyo nakanaka paka tuno kede kakame abarawic yai kede.

GIA TIMA ME EKODET KADWONG.

Popoko ekodet dedede tien are_ ekodet me ngok kede ekodet me abarawic! Kii ikodeta u go, itiunu kede dakikan kanonok me yutuno gi dedede kame un itwerunu ikom anen acel ni. ingei dakika kany, ekodet me' ngok' oyaro waco ne wa gi dedede kame gin kiyutuno ikom gi kame kelo ngok kede epone me muketo en. Ekodet ocelu ca di ko

yamo negi kame di wi gi owil kede kope mogo amotoko kiniang kope mogo iyore karac. Dido ikodeta go ko cako mako epelu gi, di ekodet me 'abarawic' da ko tatamo gi dedede kame mako abarawic.

Icorakin but ngapwony: Yin itwero yei ne ekodet kame tie ngolo kop pi neeno CAL AGOA pi ngeno wi kop: Bala nat, kakame ekodet me 'ngok' tie leeno nywak kede, ekodet ocelu ca twero ngiico di poro kop no kede gi kame tie ical agoa ca: me'ngok'.

Keeto kop Itic

KEDE NGAWOTI

- Kope ka pir gi tek meege ikom magi en kame yin iporo tic kede kakame yin iudo kede abarawic kede ngok?
- Tam ka nyen mene en kame yin imito poro tic kede kame di dano moro ipaco nin arabo yin tiye kede anen gi?

Pwonyere ka tidi_Tic kede amuket me paco kede yen me dwaliro.

Tam ka dwong.

Omito ngeeno epone kede awene kame wan opoore tic kede amuket me paco karacel kede yen me dwaliro pi muketo tuere kiber odocon abongo keelo peko moro.

Jame me tic kamitere.

1. Cal Agoa: Nyaalo gi amata me enimu kede tangausi pi amuket {itwero time arabo li.}
2. Cal agoa: Epone kame opimo kede rom me yat me amata kede kads {ngongolo kads tien 4 tenge.}
3. Gi amata me enimu kame konyalo kede tangausi {di eromo buli dano pi taamo mato}~pii, enimu, tangausi kme pwodi nyen, moo kic, kede galik { itwero timo arabo li}
4. Ikompen kame romo jo dedede.

Nyuto pwonere

- Benyo, yin lem itimo gi amata kame jo tuo omako? Do gi amata megge igonogo?
- Jame me amuket ace me paco en kame lem jo singo tic kede?

GIATIMA ME EKODET KADWONG. {Itwero time arabo li Kame di gi amata noni jo lem singo tic kede, kalamo gi atima ni}

Icorakin but ngapwony: Niang jo iber be man en obedo gi amata kame kotimo iwi lobo kame jo singo maato kakame tuo mako gi kede. Amotoko iromo tic kede CAL AGOA kame nyuto di kotie tiimo enimu karacel kede

tangausi, arabo itwero kwaano mon mogo ikanisa pi nyaalo gi amata tetekeny wek jo dedede bed kede gia mata moro pi poro maato.

Amuket me paco

LEENO TAM KI EKODET KADWONG.

Kame wan oyamo kop amako amuket me paco, udo wan likame otiye yaamo kop kamako tim me jwok amotoko kopikom imuroko me lango kame tio kede puola, kame tieto, kame wooro alubagan arabo kame nyimao kede tipere. Do wan otiye yaamo kop ikom gi acwea ka Rubanga me koonyo jo pi wiinyo kiber. Rubanga otyeko miino wa yote mogo ka yoyot kame gwooko yot kom wa kede miino wa cango me awaka kame di tuo omako wa.

- Anyakini kede pote me dek kame tie kede kalas kapapat tie ojame kame gero komwa kame komwa mito pi konyo yii kede tuere. Aso sing caamo gi di tot.
- Nino en obedo isawan kame kom wa kede adam wa tiyo kede pi roc. Wan opoore nu tamakino pi udo wei koromo. Kame ngatamoro tuo, gi aber ne gi en singo nino itek.
- Giamata_ mat pii katot kede jame ka pigepige mio nga tuo likame pii tyek ikome dokon konyo kome piyii kede tuere. Jame amata ka pige tie kede bitamin kame wok kii anyakini, dokon ecae me arangi arabo gi amata kame konyanyalo me amuket twero bedo kede yen kame kello cango. Piny Kan, otiye kede giamata me amuket are kame pir gi tek.
 - Tangausi kede moo kic_ me keketo otwinyo, koonyo aola, arabo caango buge me dwan { jo mogo medo iye enimu}.
 - Basil, galik kede moo kic_ pi koonyo aola ager.

Ikan otiye kede amuket me paco kame tiyo iber adikinicel:

- Ton pige me galikamotoko tungulu ii yit pi cango yit kame lit.
- Nyal munyo ipii amomor pi konyo kop ikom dwan kame buge owok iye{ wan opwonyere nu ikop no sabiti otyek no}
- Waano eura ka lyet { geno sabiti} emako aola, dwan kosikere kede dwan kame buge opong iye.
- Cuwe me ringo amomor konyo itek twatwal kop amako tuo me dwan dokon edongo komi twatwal. Manoni singo ber twatwal but dano kame li kede cuny me cam pi tuo.

Yen me dwaliro.

Tuere mogo twero muketekin iber kede yen me dwaliro. Kame amuket me paco likame tie koonyo amotoko itie tambe tuo no twero bedo di tek, etie gi ki becokina pi udo kony kii dwaliro. Do akadi di tie kamanono, yen atos me dwaliro twero musungo yot komi, kame likame itio kede gi iye pone ki becokina. Magonogi tiye ateni ne yen kame ocato l ot yen kede idukini. Etiye gi ka pire tek me lubo icorakin kame tatamo ni wel me yen kame poore me amwonya kede awene kame ipoore mwonyo gi kede. Mwoonyo yen katot twatwal karuno kello ni peko kadwong arabo too.

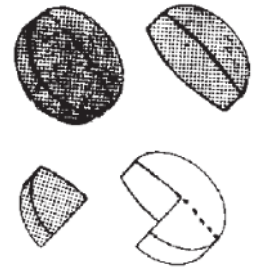
Mon koyac, idongiya, kede iduwe kayapak likame poore mwonyo yen me dwaliro abongo udo icorakin me daktale amotoko nas. Kame di yat Moro tiye Teri irac, nen be iudo kony awaka awaka kibut daktale arabo nas.

Epone me pimo kede miino amuket.

Icorakin but ngapwony: Nyut **CAL AGOA**: Cal ka nyuto epone me pimo yat di iko tatamo.

Icorakin kame mako tic kede yen kosingo wandiko ikom yen amwonya nogo pi isawan atot.

- Yat amwonya 1 = yat amwonya kadwong dedede.
- $\frac{1}{2}$ me yat amwonya = dul me yat amwonya.
- $1 \frac{1}{2}$ yat amwonya = acel kede dul me yat amwonya.
- $\frac{1}{4}$ me yat amwonya = acl me ongwon me yat amwonya.

Poore igwokere, di iko miino yat irom kame owaco Ni be imii iye kenekene.

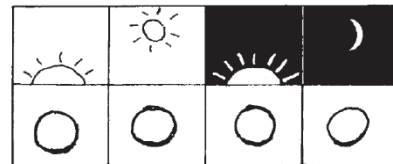
Lub icorakin gi

Icorakin but ngapwony: Nyut **CAL AGOA** kame tie ikads kame nyuto rom me yat kame poore me amwonya. Di itatamo kop kamako kad acel acel.

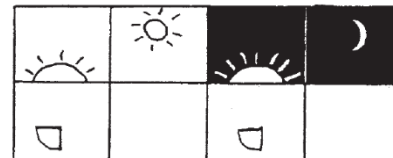
Kakame yin iudo kede icorakin me miino dano Moro ace yat me amwonya, poore inen be iniang icorakin nono ii epone kaber twatwal. Nyogao ngingico gi kame yin ityeko niang iye nono kame mako epone kede esawa me mwonyo yat nono. Kame yin likame ingeo isoma, kwai ngatic me amuket no, pi goono Ni epone aber me mwoonyo yat nono tetekenye wek ingei awane kame yin ipoore miino kede yat kede dokon rom kame mitere me amia.

Bala nat:

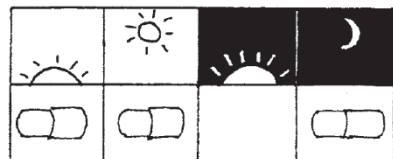
Yat 1, poke tyen 4 pi ceng acel, di iko mwonye_ odiko, idier icing, otyeno, iwor.

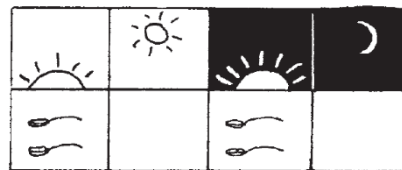
Dwong mere be, $\frac{1}{4}$ me yat poore poke di oko mwonye tyen 2 _ odiko kede otyeno.

Dwong mere be, dabol kala acel dedede, poke tyen 3 pi ceng acel di oko mwonye_ odiko, idier icing kede iwor.

Dwong mere be ijikon 2 me yat amwonya, tyen 2 pi ceng acel_ poore miino 2 odiko, kede 2 otyeno.

GI ME ATIMA KII EKODET KA DWONG.

Icorakin but ngapwony: nyanyalo kads kame nyuto rom me yat me amwonya, nyut acel acel ii isawan kame mitere, di iko miino ekodet waci, rom me yat kame Mito amwonyo, kede awene kame kopooore mwonyo gi kede. ARABO ket kads kame nyuto epone me mwoonyo yat ika bedo kame pwonyere tie OT iye nono, di iko miino icorakin kame mako yen amwonya go {bala nat, yat amwonya'1/4 kame kopooore mwoonyo odiko kede otyeno'} di iko miino Jo oot cungi inget kad kame yamo kop kacal amano.

Gonere ikom Rubanga di Okwae pi Koonyo WA

LEENO TAM KII EKODET KA DWONG

Ngeeno anen kame nyuto tuere kede niang epone me gwooko Jo kame di kom gi lit en epone ka ber me nyuuto amara ka Rubanga but Jo me diakale WA, kede Jo kame kosingo kocacao. Do akadi di mago da tie, poore wan oyutununu be Rubanga PAPA WA en kame cango WA. En ekaruno miino WA cango me tangu. Dokon En didik emito miino WA rieke me kame mio wan otio kede dira me bedo me yot kom di wan oko kello alokaloka ikuo WA kame mio WA obedo di kom WA yot nakanaka. Wan otwero kwane pi konyo WA.

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

Som JO Piplipi 4:6- 7, Yakobo 1:5, and Yakobo 5:13-16.

- Kop nyo en kame tyenge go pwonyo WA kede ikom ilega?
- Nyo en komio wan olego ne Jo you?
- Epone mene en kame ilega twero koonyo kede
Miere WA bedo di kom Jo yot kii gi?

Kame wan otie lego, otwerunu kwaano Rubanga pi koonyo WA gwooko yot kom WA. Otwerunu kwaane koonyo WA wok kede Tim kame mio kom WA bedo di yot, dokon wan okarununu kwaane pi caango kom WA kii tuere ka papat. En emito ne wan tatamo ne kope kame mako WA. En ekaruno miino wan rieke ii esawa dedede, dokon en etie kede twer me caango Jo tuo.

Kop ka jiko.

Amuket me paco kede yen me dwaliro twero koonyo WA wiinyo kiber odocon kakame wan obedo kede tuere kacacal. Do akadi di kamano, kamme tuo otero kare kame kalamo sabitin 2 arabo kame di mwonyo yat tie miino komi meede ameda, yin itwero oot ikilini pi udo kony me amuket. Cengemogo udo tuo ni no tek twatwal.

Pwonyere katidi: Malaria

Tam ka dwong

Malaria obedo tuo kame rac kitek twatwal mere but idue dokon yen me dwaliro en kame kopooore muketo en kede. Wan oywerunu geengo malaria kame di wan otiunu karacel pi dagi ne obir dongo di dokon okounu gwokomdel kom WA geno ii esawa 12 me otyeno paka esawa 12 me odiko.

Jame me tic

1. Cal agoa kame neeno: Cal kame nyuto epone me geengo malaria.

Icorakin but ngapwony: *kii dul me pwonyere ni, ti kede ekodet leeno tam pi in neeno gikame gin kin geo cuto kede gi kame gin ki timo me geengo kede muketo malaria. Yin itwero kalamo gi kame gin kingeo di yin iko oot kitokin ikom jamini kanyen, pekini kame gin kitie kede kede jamini kame gin ki twero tic iye karacel pi geengo malaria.*

Nyuto pwonyere

LEENO TAM KI EKODET KA DWONG.

- Benyo, itie kede ngec ikom ngatamoro kame tie kede tuo me Malaria nani?
- Rom me malaria tie benyo ii a dul Ni?
- Yei me cal benyo iokm kop ka mako epone kame Jo udo kede malaria?

Onenunu kame di wun ingeunu nga kwor Ni ii epone kabir! Benyo, yin itwero udo malaria kii:

- Caamo iponeso me cam moogo? {LI}
- Mulo kede bedo inget dano kame tie kede tuo me malaria? {LI}
- Maato gi amata Moro kede ikompe kame dano kame tuo malaria mato kede? {LI}
- Ribo kitanda amotoko igoen kede dano kame tuo malaria? {LI}
- Ilami? {LI}
- Kame obir okai? {EEBO}

Malaria twero kobo kenekene kame obir okai.

1. Obir kao dano kede malaria dokon en eko dooto remo me dano kame tie kede kudiling malaria.
2. Obir do KO udo kudiling me malaria.
3. Obir noni KO do kaano dano kame kome yot di eko kobo ne dano nono kudilinge me malaria.
4. Nan do dano noni tie kede malaria.
5. Ingei cengere 10, dano no do KO geeno winyo gi anyuto tie me tuo malaria ikome.

Gi anyuto tuo me malaria.

LEENO TA KI EKODET KA DWONG

- Nyo en kame nyuto tie me malaria ikom dano ka dwong? Kede but idue?

MIINO ADWOKINI

Jamini kame singo neeno kame malaria tie ikomi:

But Jo Kadongo:

- Lito bedo kakame cogo riamo iye{ komi dedede tuturun}
- Abara wic
- Ngei rami
- Musuja{musuja kame ooto nywe nywe, kwok kame ooto di dwogo pi cengere are arabo acel}
- Iwinyo cunyi lyalyako yin
- Emii ngokere kede dyeb
- Ekwanyo awanya me cam ki dogi
- Emio amorito me komi goro.
- Etyiko remo ikomi.
- Emio wangi rami

But idue

- Musuja
- Li me awanya me cam
- Cwer me kwok iwor
- Ngokere kede dyeb
- Pong me bade, tyene, arabo tur me nyime.

Amuket me malaria

LEEENO TAM KII EKODET KA DWONG.

- Nyo en kame yini itimo me muketo malaria ipaco?
- Epone mene en kame yin ingeo kede be dano kame tuo malaria poore oot kede but daktale?

Amuket kame Pire tek me muketo dano kame tie kede malaria.

Yai ioti idwaliro di iko piimo remo Ni awakawaka, kame di itie taamo bala malaria tie ikomi. Yen me muketo malaria tio iber twatwal kame di KO mii di pwodi malaria geo nyutere anyuta. Kakame yin igal kede di likame iudo amuket me malaria, en kakame malaria doko tek kede ikomi. Kame tuo me malaria dwong ii adul wu dodi kilinik likame iyapyapi, muketo musuja moronic dedede kame tie malo bala muketo malaria. Tuo me malaria rac itek twatwal but idue katino karacel kede but Mon KO yac

Kame di likame tie daktale Moro ingeti, wil yen me malaria me amwonya ikakame kocato iye yen di iko lubo epone kibecokina me mwonyogi.medere kede miino yen me amwonya paka tyeko amuket kamitere. Kame ngatuo odoko ber pi amuket kame yin imie nono, di dokon musuja KO geere ingei kare Moro, udo cengemogo amuket kapat mitere ne Jo tuo go. Kame twerere, ter gi ikilininik.

Kame di malaria tie kede musuja, mii asipirin {Panadol pi idue katino} di iko keeto egwee kangic ikome. Cuk cunyi dano nono pi maato giamata katot {pii, pige me tugo, giamata kame wok kii anyakini} bala ka mitere. Pien musuja

bino tuuno kom dano no awakawaka. {Tim ka manono ne ngok kede dyeb da}. Ngai en kame twero yutuno anen me tyek me pii ikom dano? Ngai en kame yutuno epone kame konyalokede ORS?

Wekunu ngatuo Wei bala kame mitere kede di eko caamo gi Moro Ni dedede kame cunye Mito.

Epone me geengo tuo me Malaria

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

- Jamini megge en kame lem wun itimunu pi gengo tuo me malaria?

Tiye jamini are kame wan opoore nu ngeeno kamw di wan otieunu taamo kop ikom geengo tuo me malaria.

1. Wan opoore nu gengo obir kakao WA atwatwal mere geeno esawa 12 me otyeno paka esawa 12 me odiiko, kede ikare me kot. Malaria singo mako jo ikare mekot di piny lyet. Obir kame kello malaria maro kakao jo idyeredyere me sawa 12 me otyeno kede esawa 12 me odiiko.
2. Wan opoore nu geengo obir kame kello malaria doongo. Obir nywalo abeon meege ipii kisedenyeny di likame emol. Kame pii no otyeko cengere 8_10, abeon me obir go oyaro beeko.pi dwodwoko wel me obir cen kii adul wu, poore wun irwenyunu kakame pii cokere iye kii adul wu.

Icorakin but ngapwony: TII KEDE CAL AGOA: kame nyuto epone me geengo malaria.

- Mene ikom calini ongwon gi en kame geengo obir kakao wa?
 - But ii tandaruwa {kede cunyi dedede} di komuketo danaruwa nono.
 - Ket ilabura idirisan ni.
- Yoye megge ace en kame wan otwerunu tic kede me geengo obir kakao wa?
 - Wum komi kame itie buto.
 - Cecego dirisan kede ikekoroson geeno esawa 12 me otyeno paka esawa 12 me odiiko.
 - Ti kede igwen kame gwoko komi kame itie ooko iwor amotoko odiko sek.
 - Tii kede yat kame riamo obir.
 - Pur yen kame nyige nim en kame twero tic bala yat kame riamo obir kame iwange.
 - Pit imukerun iber kede cak me tuno, pien idue kame kopito iber kede cak me tuuno likame singo kaporo malaria.
- Menei ikom calini ongwon gi en kame geengo obir dongo?
 - *Kwany jame di iko dudubo ideben , agune oti kede karamoro ni kenekene kame pii me kot cokere iye.*
 - *Dwodwoko lum ka boco kame tie idyakal kede abum kame tie ii adul.*
- Jamini megge ace en kame wan otwerunu tiimo pi neno be obir li kede kakame kitwero nywal iye ki adullio wa?
 - Tii karacel kede jo me adul ni pi kwaanyo pii kii ataparin, dago kede karamoro ni dedede kame pii cokere iye kame kot ocwei.
 - Um dog ipipan kede agune me pii.
 - Atuban kame ko pito kede doke poore keeto tenge me ot.
 - Nyanyao nu yongoyote me pii kii itaun kede pulejun me allele tetekeney wek pii mol kiber.

Keeto kop itic

GI ME ATIMA ME EKODET KA TIDI.

Wandiko adulo kame yin ingeo ki adul kame pii cokere iye kede dokon lum kabocoboco kede doi tie dongo iye.

- Nyo en do kame poore me atima?

DWOKO KOP

Icorakin but ngapwony: Mii ekodet acel acel nywak tam gi kede jo.

Wokunu kede yik karacel pi tiimo gimoro me geengo malaria.

Pwonyere katidi: kudilinge

Tam ka dwong.

Kudilinge singo kello tuere kapapat, aramo kede toe. Gooko cil kom kede pwonyo timo Tim kame kello yot kom konyo wa kede geengo kudilinge.

Jame me tic kame mitere.

1. Cal ago aka neeno:
 - a. Cal kame nyuto kudilinge kame singo neeno {cal tie 4 kii papulan 2}
 - b. Cal kame kolyero malo kame nyuto epone me geengo kudilinge.

Nyuto pwonyere

- Kudilinge me amontena megge en kame singo neeno ii adul wa?
- Pinyo bo en komio kudilinge reco ne wu?
 - *Kudilige kwalo cam kame dano camo, en komio dano kame tiye kede kudilinge bedo li kede yot kom_ ejony, egoro dokon ebedo tuotuo.*
- Nyo en kame yin itimo pi muketo dano kame tie kede kudilinge?

Iponeso me kudilinge

Tie iponeso ongwon me kudilinge kame singo neeno.

- *Kudiling kame nyinge pinwom*
- *Kudiling kame nyinge Iritan*
- *Kudiling kame nyinge raundwom*
- *Kudiling kame nyinge tepwom*

NYUUTO TUKO KI EKODET KADWONG

Icorakin but ngapwony: Nyut **CAL AGOA:** Calini 4 kame nyuto kudilinge kame singo neeno, wum kope kur neeno tetekeny cal kenekene en ka neeno. Itwero mwomwono papulan pi wumo kope, dol papula me wek kope kur nyutere, arabo iwume kede cingi, di iko Waco be'''raund wom en kuling mene, pin wom, iritan kede tep wom?"

Icen ngei ekodet pwakuno nying kudilinge go, yamen gi do ateni.

Otimunu tuko pi niang kame un ikarununu pwakuno ngeeno kudiling mene en kame mene.

- Epone me ngeeno kudiling kame nyinge pinwom:
 - Gin kical kede pin atar, arabo ausi dokon gin ki twero neeno kii cet.
 - Gin ki kello aila atek iidog idole.
- Epone me ngeeno kudiling kame nyinge iritan:
 - Gin ki titino di neeno gi tek kii cet.
 - Gin ki mio dano wiinyo oolo kede goro ii isawan dedede. Giin ki kello arama yic kede dyeb. Dano kame tie kede iritan maro bedo di remo li kii angiriny, lwete kede ii cinge.
- Eepone me ngeeno kudiling kame nyinge raundwom:
 - Gin ki lac, kilukere di ki pink amotoko di ki tar di ki boco boco bala rom me tyen dano, di ikaruno neeno icet.
 - Dano kame tie kede kudiling kame nyinge raund wom twero bedo kede goro ikome, kede aila dokon Aramaic tie ne di eolo aola ko tuwo.
- Epone me ngeeno kudiling kame nyinge tepwom:
 - Kii amontena, kudiling ka nyinge tepwom dongo mitas atot twatwal me boro mere, do kii cet, eneno di ipedelet, di etie dule dule atar di boro mere rom kede abelekek me lwet atin.
 - Dano kame tiye kede kudiling kame nyinge tepwom noni bino bedo kede Aramaic dokon kilo megge bino dok piny.

Geengo wudo gudilinge

LEENO TAM KI EKODET KADWONG.

Kii ikodeta katitino, wokunu kede anapeta me yote kame wun ingeunu be jo wudo iye kudilinge.

- Cing alikame kolwoko
- Mumulo cete me jo
- Cam kalikame oiko kiber, ribaro kede cam anumu amotoko ringo kame likame kotedo kiber.
- Pii kame kolelo.
- Tic kede tieni nono abongo amuka,{ iritan ikaki modokok doonyo ipiny me tyen dano}

MIINO ADWOK

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

Icorakin but ngapwony: NYUT **CAL AGOA:** *Lyer cal agoa kame nyuto epone me gengo kudilinge pi med onyigiriro kope kapir gi tek.*

Otimunu benyo pi geengo kudilinge?

- Olwok cing wa.
- Ongapunu amukai
- Otiunu kede colonin di ogwoko gi di cil
- Otinaunu kom wa iiko cam iber.
- Matunu pi acil{ Oti kede yat kame ouco ipii, ocwak pii, ojililo pii kede egwee arabo otii kede ecuma kajililo pii}

Muketo kudilinge

Gia aber kame wan otwero tiimo en geengo kudilinge kede nao tiimo tim kame kello yot kom. Do kame dano moro tie kede anen me tuwo me kudiling, otie kede ojame mogo kame wan otwero tiimo:

- Pi kudiling kame nyinge pin wom, lwok wang idole iber buli ceng di iko suute kede moo me sut{ peteroliam jeli} ii esawa me donyo ika buto pi geengo aila. ARABO ket papula kame tie kede emina ii dog idole di pwodi likame idonyo ika buto; ii esawa me odiko, kudilinge kede abeon gi twero moko ii emina kame tie ipapula no. tim kamanono pi sabitin 6.
- Kudiling kame nyinge raund wom muketekin di konyanyalo jame gi: nyal ijikon 2 me pige me papaya kede ijikon 2 me moo kic arabo sukali iii gilal alac me pii kame ocwako acil di iko mato. Manono room tyeko kop me amuket nono do itwero medo dokon maate ingei sabiti acel kame di emitere.
- Amuket ace kame dokon tiyo itek twaatwal ikom kudilinge atos obedo nyige me areka. Benyo, nyige me yat anyinge areka ni singo neeno ii adul wu? Kame imito cweno yat ikom nyige me yat noni, ngwed nyige mere ocek, kwany tenge apoke me ngee no, bele, di iko yei ne tuo pi cengere are{ arabo itwero wilo nyige mege ii atale}. Ryeg nyige meege dok bala alos di iko nyaale kede cam arabo gi amata kame wok ikom anyakini. Yat kame onyalo noni yin itweromiino ngatuo pi cengere adek ii esawa moro dedede kame yin itamo kede bala kudiling tiye lolo yii dano.
- Yen atos me muketo kudilinge ko singo cato idukini me yen. Bala nat: ketarak, padarak antepa, piperesin, arabo mintesol, kame muketo kudilinge atos. Do pi kudiling kame nyinge tep wom, tii kede tii kede yomesam{niklosamide} ARABO antipen{ dikolopen}.yam kede dano kame cato yen pi miini yat kibecokina di iko lubo icorakin kame gin ki mii kiber. Isawan mogo atin twero bedo kede kudilinge pi mwakini katot, di ko mino bad gi kede iloton gi jony twatwal.

Pi kite kame kudilinge obedo kede kanono pi kare kabobor, adwokini me tiye me kudilinge kibut atiino twero bedo wika wika. Pi mano, etie gi ka ber pi muketo buli atin pi kudilinge icel pi mwaka pi cengemogo kudilinge twero tie negi.

Keeto kop itic

YIN KEDE NGA WOTI

- Nyo acel en kame tin yin itwero cako tiimo pi geengo kudilinge ibuti karacel kede jo me paco ni?

Pwony ka tidi: aola Epaganga [TB]

Tam kadowong

Aola kame olwongo be epaganga ni obedo tuwo arac twatwal dokon nyai mere yoyot kame di dano kame tiye kede oolo gasia mere ii yamo. Aso, ngatamoro kame tiye kede aola obedo tero kare me dwe acel poore eoyi ikilini pi amenya.

Jame me tic

1. Cal agoa: Kads kame nyuto ane me tuo me epaganga kede koyo {ngongolo en idyere me wek ecwei adudio are apapat}

Nyuto pwonyere -nyogao ngingico

TUKO ME EKODET KADWONG

Di pwodi likame ogeunu yik me tin, oyarunu tiimo tuko pi neeno kame di wan oyutunu Tim kame kello yot kom kame wan otyekunu pwonyere iye.

Icorakin but ngapwony: Popoko ekodet tyen 2 di iko yutuno negi be wan otiyeunu kede Tim 8 kame kello yot kom {kame udere idul me pwony ka tidi: nyogao ngingico Tim kame kello yot kom} dano moro kame yutuno tim kame kello yot kom di arabo elubo edoket me Tim nogi, { bala nat, ' gwoko coloni di cil' en edoket kame mako ' Tic kede coloni' _mago dedede tiye adwokini kabeco} poore cungo di eko Waco tim /edoket me wudo pwoc kame pire tek ne ekodet mere. Ekodet kame tie kede pwoc atot icen ngei tyeko yaamo Tim kame kello yot kom dedede kobino yamo be oloo. Iyi ajikini, yutuno ne gi Tim kame kello yot kom kame gin likame kitwero yaamo ki ekodet gi.

Itimunu kiber pi yutuno Tim kame kello yot kom katot! Keeto gi itic twero konyo WA geengo tuere atot kame wan otyekunu yamo iye, dokon Tim nogo da konyo WA geengo Epaganga.

Aola Epaganga en nyo?

LEENO TAM KII EKODET KA DWONG

- Bnyo, ityekunu wiinyo kop ikom aola Epaganga arabo TB?
- Benyo, tiye dano Moro kame oudo tiye kede TB arabo, itwero ngeeno dano Moro kame oudo tiye kede amotoko kame Nan da tiye kede TB? Kame di tiye kamanono, Wace WA gikame yin ingeo.

Aola kame nyinge Epaganga Ni rac itek, di etero kare abor twatwal ikom dano, dokon ebodo tuo kobo mere yoyot kame ngatamoro kenekene twero wude. Toto me Jo kame singo wuddo TB tiye idyeredyere me mwaka 15-35 me dongo gi, ki goro, kom gi likame yot, amotoko ki tiye kede tuo me silim.

Epaganga obedo tuo karac, kame kobo mere yoyot ne Jo kame ribo OT acel. Do rwonge aber tie be en etwero cango. Dokon me iturur tie be en eneko Jo buli mwaka acel acel.

Yen me muketo TB tiye. DO ipoore tic kede yen go paka amuket mere tyek. Dano kame tuo TB omako dodi likame etiyē muketo karuno kobo gasia mere but Jo di beo kii aola, giro, kede bedo kede gi karacel. Epaganga kobo mere yoyot- wacunu amano karacel keda.

Epaganga twero gengere

Kame di wan otiye keeto Tim kame kello yot kom gi itic, wan otwero geengo TB. Do tiye ojame mogo anonok kame wan otwero tiimokame konyo geengo TB nyai but Jo ace.

1. Poore miino agira but idue dedede pi gengo TB awaka awaka kame di konywalogi. {li kare me duwe acel.
2. Nenunu be Jo tuo me epaganga gi tie wudo amuket pi gengo nyai me tuo me epaganga dokon poore neeno be ki tie amukutekin akadi di gin ki tie wiinyo iber.
3. Pwony iduewu {kede Jo adongo pi tic kede kop no} pi gi oolo ii kidongoror diki luro piny.
4. Pwonyunu jo me diakale wu liame pi nguule atatai; nguule mio gasia sarakin iwi yamo di ki KO keketun ka dedede.
5. Pwonyunu Jo akom gi lit pi Waco ne Jo kame Mito moto gi be “mak ngut cinga pien koma lit.”

Aola Epaganga twero muketekin.

Opoore nu ngeeno anen kame nyuto be dano tie kede Epaganga, tetekeney wek onen be gin ki wudo amuket ki becokina. Anen me tuo Epaganga obedo:

- Aola kame kalamo due acel atwatwal mere aola me odiiko kame loli di iceiacea.
- Musuja kanywenywe kame maro neeno otyeno kede iwor.
- Inyinyir me iwor.
- Arama kor kede dier ngei.
- Li me awanya me cam kede yai me kilos Ni.
- Goro me kom {dano susunyo ol.
- Duny me Del kom dano.
- Aola kame woto remo { singo kae cato}
- Dwane sikere { udo eger itek}

Medo iwi mano, iduwe karuno nyuto anene me epone gi:

- Pong me dwan kede yic.
- Musuja kede aola kame motakin di bobo eko dok cen pi kare Moro.

Kame itie taamo be dano tiye kede tuo me Epaganga pi anen gi, ape idwaliro awaka awaka di iko geeno amuket. Daktale oyaro caako Ni nying yen kame myero imuketekin kede pi kare kame room mwaka acel. Kur ijik mwonyo yen akadi di igeo wiinyo iber. Mwony yen paka kakame daktale Waco Ni kede jiiko.

GI ME ATIMA KII EKODET KADWONG.

Icorakin but nga pwony: Yer dano koyaro cungo pi gi me atima. Dano Ni oyaro cukere bala en etiyē kede Epaganga arabo koyo me aburu. Jogi liko yaro nyuto tuko do gin kiyaro dwodwoko peny bala Jo kame tiye kede anen me tuo

me TB. Mii dano kame tie cunگو pi gi atim go CAL AGOA: kads kame nyuto anen me {amotoko TB arabo koyo me aburu: rurubo gi tetekeny wek in ikwany gi atatai} di yin iko cooro gi kur ki yei ne ekodet neeno kads.

Mi ekodet bed kede peny kame kodwoko be eebo arabo li, bala nat be, "benyo, aola Ni otwero tyeko kare kame kalamo dwe acel?" Arabo, "benyo, kori rami?" kame ekodet otieko pepenyo peny katot, amotoko di ki tamo be ki ngeo, be ebedo TB, gin kitwero Mino adwokini. Do kame adwokini gi likame tie kakare, Wace gi anen kame nyuto adwokini kame tie kakare. Kame di dano kame tie cunگو pi giatima no tie kede Epaganga, poore gin ki mie engei be ebed mwonyo yat kame daktale omie paka kakame daktale Waco ne kede be ejiki.

Nyut tuko tien 3-4 kede Jo cunگو kapapat paka kakame kilas niang kede kiber adwok kame tie kakare.

Keeto kop itic

LEENO TAM KII EKODET KA TIDI

- Kop mene kame mako Epaganga kame yin ipwonyere iye tin kame yin lem ikwia?
- Tim kakelo yot kom mene en yin iyaro tuparo tiimo nakanaka {arabo pwonyo iye iduwe Ni pi tuparo tiimo nakanaka} pi geengo nyai me Epaganga?

MIINO ADWOK

Dul me 3: Amuket me agege

Pwonyere katidi: Geengo Akangas

Tam kadwong

Teero kare di yin itiyee taamo epone me geengo akangas twero gwooko diakal kede adul Ni ikom akangas.

Jame me tic

1. Cal agoa: Cal agoa kame nyuto akngas {wot gin cal 4}

Nyuto pwonyere

LEENOMTAM KII EKODET KADWONG

- Benyo, yin ityeko wudo akangas Moro nyoronyoro kii diakal Ni, paco Ni, kio ni amotoko ii adul ni?
- Akangas go obedo megge?
- Gin ki timere benyo?
- Nyo en kame oudo Jo twero tiimo pi geengo akangas nono?

Icorakin but ngapwony: bed pepenyo ekodet paka tuno kede kakame gin ki kello kede tam dedede kame gin kitwero wuddo. Kame gin likame kitwero taamo pi gimoro kame oudo otimere ikare ki yapi yapi, peny ikom akngas me kare okato paka iton me mwakini me cen.

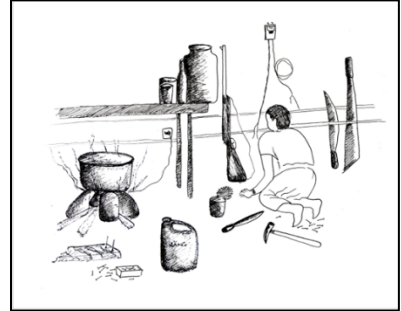
Akangas kame twero timere

LEENO TAM KII EKODET KATIDI [pok ikodeta 3]

Icorakin but ngapwony: Mi ekodet acel acel CAL AGOA acel: cal agoa kanyuto epone me akangas kame romo timere esawa Moro kenekene di yin iko dong kede cal acel buti. Mi ikodeta kare koromo me leeno tam ikom pekini kapapat kame gin kitiye kede kii kilas.

1. Luk anen me jame dedede kame karuno keelo akangas
 - Poison kame di tiye kakame idue twero tuno iye{isawan mogo kitwero bedo ii icupan kame likame ko wandiko ngei gi}

- *mac kede agulu odop kame tiye ikeno*
- *Iwayai me elektur {kame oweko ewaya gi di buto kakaler} kede kadedere kame elektur tie iye.*
- *Sumalin kame oguro di okamarakin ooko*
- *Pala kede enyondo kame koweko idyer ot*
- *Sumalin kame tiye ilobo kame dog gi neeno malo ityen dano*
- *Ikebe kobelee {karacel kede gi moro kenekene kame bit}*
- *Cupan kotuturun kede pale kame tiye iokr apama*
- *Jamini apek kame kocibo iwi emesa kame twero bwot di ko poto ikom dano*
- *Moo kame tie ii agulu kame di ocungo inget elektur*
- *Bunduki kame tiye iwi apama*

2. Pi epone acelacel me akangas go tatamo epone me imusung kame en etwero kello ne dano di iko tatamo nyo en kame dano acelacel twero tiimo pi gengo akangas go.
3. Jamini megge en kame tieimyer WA kede ii adul WA kane, kame likame tiye ical gi dodi ki kello ne WA akangas?

MIINO ADWOK- Peny ekodet acel acel pi nywaako gi kame gin kiudo kii kope kame tiye malo go. Tii kede esawa Ni pi ngeno nyo en kame gin kitamo arabu kame gin kin ngeo di pwodi ngec anyen likame KO mio gi kii dul pwony kame lubo.

Geengo akangas, wang kede mac, kede camo poison

LEENO TAM KII EKODET KADWONG

Icorakin but ngapwony: *Terunu kare me leeno tam pi geengo akangas, wang kede mac, kede camo poison.*

Nywakunu tam geeno ki wite ka titino megge. Cuk cuny gi pi taamo kopek a papat kame gi ki yaro geeno timo pi geengo akangas kii myere gi.

Omedunu ngingico iponeso me ojame ka papat me geengo akangas, wang kede mac, caamo poison kii myere WA. Bala kame wan otyekunu yamo kede ikom gi, geunu do taamo tam kabeco kame karuno koonyo wu kii myere wu.

Geengo akangas

- Ik nget OT, sukulu, kede adul bed di ler. Nen be gilasi, somalin, kede jamini abit likame poore pwono karamoro ii lobo.
- Cocoko di iko waango gasia dedede di iko yiiko gi piny.
- Waunu nget kulo, atan, tangi kede kadedere atat kame idue twero poto iye.
- Lwiny arabu idodolo somalin dedede kame omoko ikom jame kame iyapi kedi.
- Totongo lum kabocoboco kame twero kaano jame kabito bito, twole arabu ejusa.
- Gwok pale, jame kabito, amotoko gilasin ikakame idue likame tuno iye.
- Nen be ewaya me elektur likame omoro kakaler, amotoko di iyapi, kakame jo tuno iye dokon kur imul gi moro me elektur di komi numu. Pii mio mac me elektur maki yoyot.
- Pwony idue pi bedo kakabor kede yongoyote kadonga kakame motokan rimo iye.
- Kame di odi obedo goropa, ger lilime kame gengo katin poto piny.

Geengo wang kede mac

- Gwok agune alyet me ecae, sepulan, kede giamata alyet kakabor kede idue.
- Gwok ibiriti, kemikals, kede moo tald tengea kakabor kede kede idue.
- Kame itie cwinyo jame ka lyel yiryir amotoko kandol, mii idue bed tenge arabu iket gi kakame idue likame tuno iye.
- Gwok italan kur bed kakame idue tiye iye, kede inget tandaruwa kede isukan me kabuto kame twero wang yoyot.
- Kur iwek atin tuko kene kakame mac lyel iye.

Geengo mwonyo poison

- Wandiko nying yen go kede moe mogo kareco go ikom cupa mere arabu igoi cal me yat no ikom cupa.
- Kame likame ingeo gi kame tie ii cupa kur ibile.
- Kur iket moo tala arabu peteroni ii jame kame Jo tio kede me maako pii. Kur iket pii ii jame kame kotio kede me maako yen me biye, poison arabu peteroni.
- Kur iyei ne idue caamo anyakini arabu obwol kame likame gin kingeo.

Keeto itic

KARACEL KEDE NGA WOTI

- Yer kope are kame Jo otyeko leeno tam iye tin tetekeny wek itwerunu geengo akangas kii paco Ni.
- Yin ipoore tiimo nyo pi kello alokaloka gi? Ngai en atwero konyi? Awene en kame yin itwero timo gi kede?
- Nyo acel arabu are en kame yin ipwonyere iye kame imito oot nywaako kede Jo ace isabiti Ni?

Ter kare me mamano paco yin karacel kede jo me diakal ni di ingingcunu jamini kame twero kello akangas. Nywak kop amako GIGO kede idue Ni di ikounu neeno epone me tiimo alokaloka kame mitere. Dokon yin itwero mamano adul karacel kede jo turi di timo kop acel nono.

Pwonyere katidi: amuket apire tek me agege ikom tongere kede wang kede mac.

Tam kadwong

Jik cwer me remo di iko lwooko wang kakame otongere, kwekweo gi, di iko weweo en di iko umo kako wang di iko wudo kony me amuket pi atonga kede wang arac megge.

Jame me tic

- Pii, igoen

Icorakin but ngapwony: Yin itwero wudo diru me tiimo amuket apire tek kame geo Ni di icobuno time. tii kede cal agoa me koonyo Jo niiang iber epone me koonyo Jo kowudo awanon. Kame twerere, mi Jo por tiimo idoketa me me kony gi di lubere aluba.

Nyuto pwonyere

LEENO TAM KII EKOdet KADWONG

Kame dano omusingikin, gi kame Pire tek en neeno be okonye awakawaka. Amuket me `agage kame Pire tek en gwok kame yin imio dano susunyo icen ngei akangas timere. Amuket me agege kibecokina kame yin imio twero laako kuo di eko geengo jamno dooko rac twatwal.

- Akangas mene en kame otimere ii adul wu kame dano otongere kede amotoko owang kede irac twatwal? Do nyo en kame Jo oko tiimo me muketo dano KO wudo amusunget nono?

Gwok komi

Tuere mogo bala silim {HIV} karuno kobo kii remo. Aso kame remo tiye cwer ikom dano Moro kame tie kede tuo Moro acel ikom tuere gi, di remo gi oko nyalere kede meri, itwero udo tuo nono. Otie kede ojame me atima kame twero koonyi gwoko dano Moro kame tie cwer:

1. Kame di itie kede bur icingi arabo ibadi, tii kede cingi tucel me tiimo amuket me agege.
2. Gwokere me wek kur icob karamoro ikomi kede gimoro abit kame itie tiimo kony me agege noni.
3. Kame remo odete ikomi, lwoke iber odocon kede sabuni kede pii oyotoyot.

Muketo atonga

Icorakin but ngapwony: Mii Jo nyut epone me miino kony me agege gi gin areare kame di itiye leeno tam gi acel acel.

Kame dano Moro otongere, gi kame Pire tek me atima, en me geengo cwer me remo. Jo maro too pi cwer me remo atos.

1. Jik cwer me remo:
 - Tii kede egwe kacil akapek me wuumo bur.
 - Ting wang bur malo me cuny dano dwodwoko cwer me remo.
 - Dii malo me apore itek paka remo jiko cwer. Diino malo me bur karuno jiiko cwer me remo ika dedede kame bur tie iye. Pi bur kisedenyeny, etwero jiiko cwer me remo ii dakika acel arabo are. Pi bur atut, etwero tieko dakikan 20 arabo isawan mogo etwero tero kare kame kato esawa acel. Dii malo me bur paka tuno kede kakame cwer cungo kede! Diino malo me bur twero bedo tic atek, do kur iweki!
 - Kame di apore otongere no tie irac twatwal, cwai ngatamoro pi OT udo kony, dodu yin itie MEEDE KEDE DIINO MALO ME APOORE.

Kur itii kede cwoto, CET me leini, motala, laim, arabu emwany pi jiiko cwer me remo. Mano twero keelo kobo me tuo moggo.

2. Kakame cwer me remo cungo kede, lwok wanga apore:

- Lwok wanga apore kede sabuni kede pii aci okwei me {amata}. Etie gi kame Pire tek me kwaanyo cilo dedede tenge ki wang bur pi geengo kobo me tuo moggo. Rud wang apore momot {kede yat me lwoko bur kame ocato iduka me yen pi geengo kobo me tuwo}.
- Bure kede egwe acil arabu bandej. Kur itwe itek twatwal. Kame di dano no ogeo wiinyo ngico iwang apore, jajaro en.
- Bed loloko bandej arabu egwe buli ceng pi mine bedo di ecil. Mar lwoko cingi di pwodi likame iloko bandej.

3. Kame gasia odonyo iwang bur ii esawa Moro dido oudo etie cango, wang apore twero udo tuo Moro ace. Kame tuo odonyo iwang bur erac twatwal.

Anen kame nyuto be tuo ace odonyo iwang bur ige:

- Kame wang bur obokere bu, di etimere wangwang, di epong, amotoko di etie kede tut arabu di ngwece arac tie wok iye.
- Kame di bokere mere no tie nyai ka dedede me bur.
- Kame di dano kame tie kede bur noni tie wiinyo musuja, udo tuo KO donyo iwang bur noni tie nyai.

Kame di bur katot oudo tuo Moro ace, onyaro kede dano nono ikilini.

Muketo kakame mac owango

Icorakin but nga pwony: Kame di itunu leeno tam ikom epone me muketo ka mac owango, nyut ne Jo epone me time.

Bala kitame kakame otongo da cal kede, kakame mac owango da Mito gwooke di ecil dokon di oko bure kame didoetie OT cango. Do tie epone apat ace kame kogwoko kede kakame mac owango.

- Bwot pi angic iwang kakame mac owango awaka awaka. Bed bwobwongo wang kakame mac owango nakanaka pi dakikan mogo arabu imii kakame mac owango nono bedi ipii angic. Manono bino miino lyeto likame bino donyo kaka tut.
- Ingei dakikan anonok, um wang apore momot kede egwe kangic.
- Kur iket moo me sut iwang kakame mac owango. Do, booke me yat anyinge aloe kame oyoko twero koonyo caango wang me mac.
- Kur ituc kakame ogulo pi lyeto me mac.
- Ter dano kame mac owango but daktale pi wang me mac arac twatwal.

Taamo tiimo

GI ME ATIMA KII EKODET KA TIDI

Icorakin but nga pwony: mi ikodeta cwei tuko kame dano Moro cukere kede bala eudo apore kame otongo katut adikini cel, ewang kede mac arabo apore mere tuo Moro odonyo iye. Yutuno ne ekodet idoketa 4 kame pore me aluba kame di itie miino kony me agege pi kakame otongo arabo kako wang.

1. Gwok komi
2. Jik cwer me remo / kwekweo lyeto me mac
3. Lwok di iko tweno wang apore.
4. Ngibuco neeno tuo kame twero donyo iwang apore.

MIINO ADWOKINI

Icorakin but nga pwony: Mii ekodet acel acel nyut tuko gi ingei tukere go, peny ekodet dedede be, epone mene en kame un itimunu kede tuko? Benyo, itimunu amuket kiberi? Bin wiu likame owil kede edoket acel Moro?

Keeto itic

- Nyo acel Moro en kame yin ipwonyere iye tin kame yin imto OT nywako kede Jo isabiti Ni?

Pwonyere katidi: miino amuket kageo ikom poison kede Akao me twol

Tam ka dwong

Tim awaka kame dano omwonyo poison amotoko twol okao dano.

Jame me tic

1. Cal agoa: Akao me twol

Nyuto pwonyere

Tin oyarunu oot yamo ikom poison kede akao me twol.

- Benyo, twole tot Kan da? Do, twole nogi tie kede poison?
- Benyo, tie dano Moro ii adul kane kame twol okao, amotoko ecamo poison? Do, nyo en oko timere?
- Ngai gini en kame wun itamunu be jamini areco gi maro timere but gi?

Idue en kame akangas gi maro timere ikom gi pien gin kimaro keeto jame atatai idog gi dokon ki maro rimaro kadedere kareco. Pi kite kame kom gi tititno kede, mio poison sunyo rimaro kom gi, KO bedo rac negi.

Caamo poison

LEENO TAM KI EKOdet KADWONG

- Benyo, poison megge en kame maro neeno twatwal tetekeny wek yin ingic gi kiber kii paconi kede kii adul da?

Icorakin but ngapwony: *Kony ekodet taamo kop ikom jamno kame tie ii ude kede ii adul bala nat:*

- *Erangi*
- *Ayodin*
- *Lai*
- *Munyo katot {pi imukerun rac twatwal.}*
- *Yen me amuket{me epone dedede}*
- *Sigala*
- *Mo tala*
- *Yat me nyaalo erangi*
- *Peteroni*
- *Yat ka moomo*
- *Yat me oyo*
- *Yen me siiko ude*
- *Pote me yen amotoko anyakini kame likame ocamo pien ki tiye kede poison.*

Pi geengo camo poison, poore inen be itimo ojame kame lubo gi:

1. Gwok gi dedede kame nyinge poison {kede yen me dwaliro dedede} kaka bor kedede idue.
2. Kur igwok motala, gasoline, kemikals, yen kame tie bala sabuni arabo poison kame Jo keto ii icupan me soda, pien idue twero taamo mato gi.

LEENO TAM KII EKOdet KADWONG

- Jame kame tiye poison mege en kame tie inget paconi?
- Nyo en kame yin itwero tiimo pi gwooko idue Ni ikom gi?

MIINO ADWOK CEN

AMUKET: Kame itamo be dano Moro omwonyo poison, Tim jam no kalubere gi awaka awaka:

1. Kame dano no neeno di eryek, miyenu pii emati pi neko teko me poison {gilasi acel me pii ingei buli dakika 15}. Kame di ityeko ryego Makara, miye awaka awaka, di inyale I gilasi me pii. Bed mine pii atott piny yuluyul!
2. Kur IMI dano ngokere kame di ecamo poison. Manono bino gwauno pekini atot!
3. Kame dano likame ngeo kome, piele anget anget di iko teere ikilini awaka awaka. Tere kede gi kame poison nono oudo tiye iye tetekeny daktale neni.

Kame di poison onyeete iwange arabo idel kome, lwoke kede pii iye esawa dedede pi dakikan ka room bala 20.

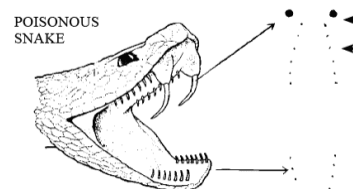
Akao me twol

LEENO TAM KII EKOdet KADWONG

- Twole megge kame tiye kede kwir arabo jame alyao alyaa kame tiye ii adul wu?

Kame dano Moro twol okao, tamakinunu moonoo kame di twol nono tiye kede poison amotoko Eli kede. Wang apore kame twole gi kao papapat.

Icorakin but ngapwony: Nyut ne gi **CAL AGOA:** Cal agoa kame nyuto alama me lak twol kame tiye kede kwir.

Twol kame tiye kede kwir didik tiye kede alama are me lake kede dokon alama mogo katitino me lake. Kame di twol nono li kede kwir, udo emaro nyuto alama me enyiriri are.

1. **Cwai koko pi udo kony me amuket.**
2. **Bed mot, kur iyayango kakame twol okao.** Kakame yin iyayango en kede, en kakame kwir ringo rimaro kede komi dedede. Kame kakame twol okao tiye ityeni piny, poore kur danono ooti Atwal.
3. **Twei kakame twol okao no kede egwee acil pi gegengo ringo me kwir me twol.** Gwok bade arabo tyene kakame twol okao nono bed mot dodi itwee itek, do likame itek twatwal pien etwero jiiko tuno me remo ii adu kame twol okao.
4. **Terunu dano no idwaliro di iyeenu ayea kede elago kame di twerere.** Kame di itwerunu, terunu paka twol nono da, pien twole apapat twero miito amuket apapat da.

Jame alyao kede kame por mogo da tiye kede kwir do likame kwir gin ono tek twatwal but Jo adongo. Gin kitwero bedo rac itek but idue katino kede Jo mogo kame kom maro pong. Kame di kop acal kamano otimere, moi kony me amuket awaka awaka.

Keeto itic

GI ME ATIMA KII EKOdet KA TIDI

Icorakin but ngapwony: mi ikodeta {amotoko Jo bed areare} di kiko cweeno tukere kame nyuto be dano Moro omato poison, poison okikirun idel me kome, arabo twol okao dano Moro.

MIINO ADWOKINI

Icorakin but ngapwony: Mii ekodet acel acel nyut tuko gi. Icen ngei tuko acel acel, peny do ekodet dedede be, 'gin bin ki timo benyo? Benyo, bin gin kiko muketo dano no iberi?' nen be, gin kitwero yutuno be:

- PII mako kop me poison.
- BED MOT kame twol okao dano.

Keeto itic

- Nyo acel en kame yin ipwonyere iye tin kame yin itwero nyaako kede Jo ace isabiti Ni?

Pwonyere ka tidi: epone me koonyo kame gimoro odeo dano

Tam ka dwong

Wan otwerunu pwonyere epone me laako kuo me dano kame di gimoro odeo dano tetekenyo ogwok gi kired kuo.

Jame me tic

1. Atin mukeru me dol

Kame gimoro odeo dano

Kame gimoro omooko idwan dano, etwero bedo rac twatwal. KAME gin LIKAME kitwero woto dwan gi, dwong mere be gin likame kitwero Wei da.

1. Kame di dano tiye oolo, koko arabo woto dwan Moro, miunu gi kitam iiko dwan gi gin ken gi. Oolo bino loonnyo yongayo me yamo.
2. Do kame di gin likame kitwero woto dwan moro, arabo kame di gin ki mako dwan di wang gi tiye bwote oko, {di nyim gi cal kede me cal ni}, udo yongayo me yamo osikere, likame kitwero wei, dokon udo gin kitiye miito kony awaka awaka. Wan otwerunu kuo pi dakikan anonok kame di likame otiyeunu wei. Aso poore otimunu awaka!

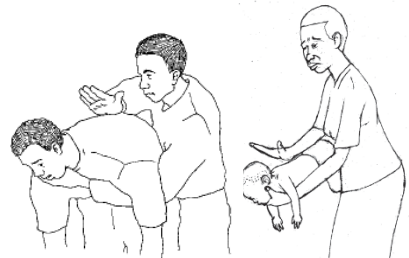
- Benyo yin geeno ityeko neeno dano kame mako dwane pien edere kede gimoro? Nyo en kame yin iko timo?

Icorakin but ngapwony: tii kede jomogo kame yei jalere pi nyuto epone me tiimo kop noni di yin itiye tatamo ne gi KIBER.

Kame katin amotoko mukeru likame twero woto dwane, Tim Kaman awaka awaka:

1. Pi dano kiyapakina, mie egungi. Pi atin, ket gi icongi arabo keta tin mukeru ibadi. WI gi poore lur piny kalamo kor gi.
2. Tii kede kor cingi me sipakino bapo kore idier ngee. Pi imukerun, ti kede abap ka momot me awaka awaka paka tuno kede kakame gi KO siko dwane no wok tenge.

Pi dano kadwong arabo kame kore lac, ti kede Tim me epone Ni:

1. Cung cen ngei dano nono di iko gwaako piere.
2. Didio malo me pene kede lak nget isepon kede cingi.
3. Ket cingi tucel malo me kakame oudo itiye didiyo ca di iko jaake malo pi miino yamo wokun tenge kii iukoi megge. Nyogao tiimo kamanono paka tuno kede kakame gi omoko no wok tenge.

Manoni twero bedo di lit twatwal ne dano kame kotiye koonyo, aso kur itii kede epone me Tim noni but dano kame karuno oolo arabo wotuno dwane.

Keeto itic

JO OTWEERE KARACEL

Icorakin but ngapwony: Mi jo areare bed pwonyo tiimo tim me epone noni dano kade ngat ocelu.- do tam jako dano pi kwaanyo yamo oko kii dano kii epone me tim me namba 2. Kame di twerere, ud edol kame cungo bala atin di iko neno be buli Jo are are dedede otamo pwonyo tiimo Tim noni ikom edol noni. Yutuno ne gi piluro WI atin nono piny kalamo kore dokon poore kibap dier ngee ki tek.